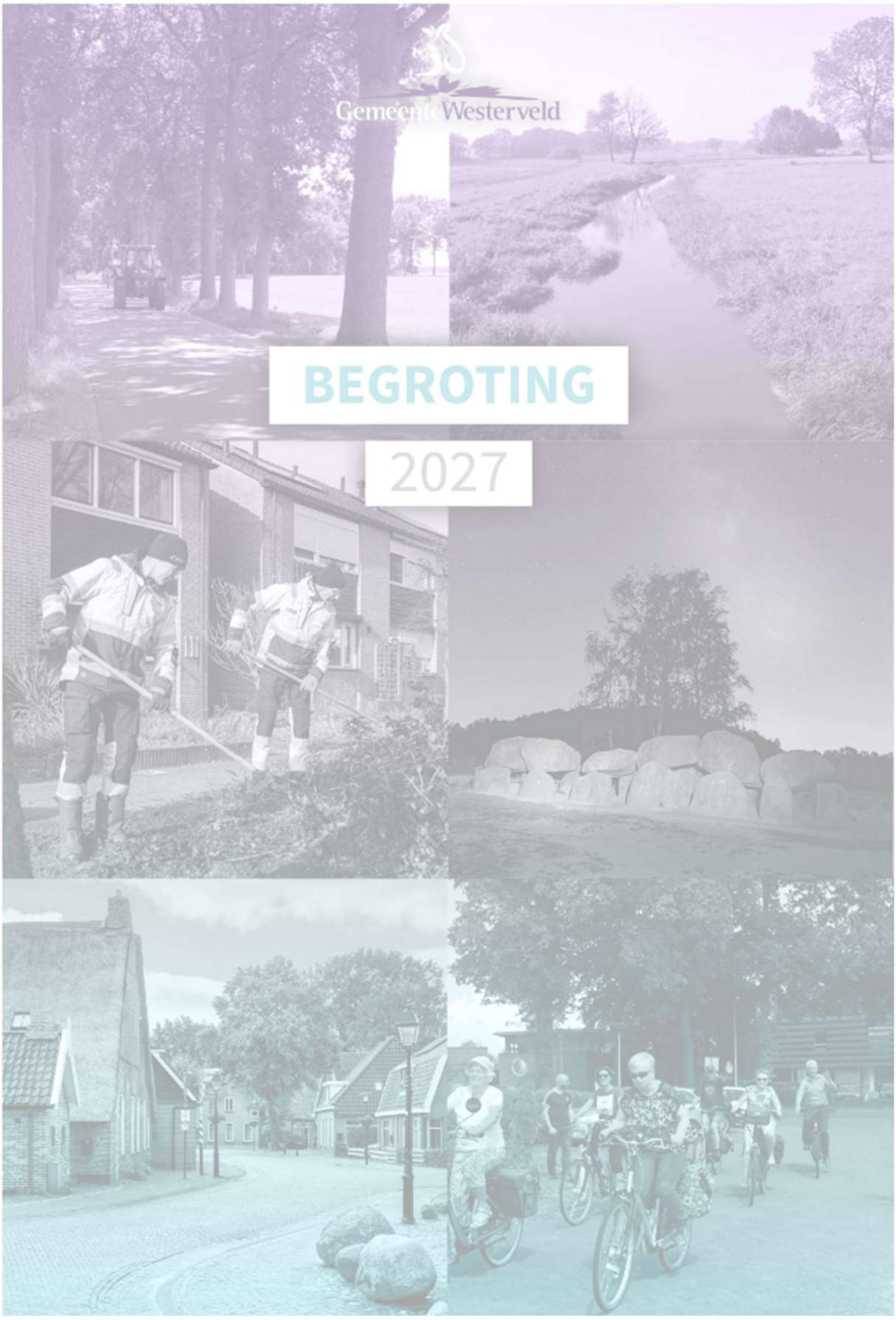

Gemeente Westerveld
BEGROTING
2027

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave 3
Inleiding op de begroting 5
Voorwoord College 5
Leeswijzer 7
1. Algemeen perspectief 8
2. Financiële vooruitzichten 16
3. Begroting in een oogopslag 18
Programma 0 Bestuur 20
Programma 1 Veiligheid 25
Programma 2 Verkeer en vervoer 32
Programma 3 Economie 35
Programma 4 Onderwijs 40
Programma 5 Sport, cultuur en recreatie 45
Programma 6 Sociaal domein 49
Programma 7 Volksgezondheid en milieu 58
Programma 8 Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Stedelijke Vernieuwing 62
Overige programma onderdelen 66
Overhead 66
Algemene dekkingsmiddelen 70
Paragrafen 74
Paragraaf A Lokale heffingen 74
Paragraaf B Weerstandsvermogen en risicobeheersing 84
Paragraaf C Onderhoud kapitaalgoederen 91
Paragraaf D Financiering 104
Paragraaf E Bedrijfsvoering 111
Paragraaf F Verbonden partijen 120
Paragraaf G Grondbeleid 138
Paragraaf H Openbaarheid 142
Financiële begroting 143
B.1. Overzicht van baten en lasten 143
B.1.1. Begroting en meerjarenraming 143
B.1.2. Uitgangspunten begroting en meerjarenraming 146
B.1.3. Toelichting op overzicht van baten en lasten 148
B.1.4. Toelichting op toevoegingen en onttrekkingen reserves 149
B.1.5. Incidentele baten en lasten 151
B.1.6. Structureel en reëel evenwicht 154

B.2. Uiteenzetting van de financiële positie 155
B.2.1. Geprognosticeerde begin- en eindbalans 155
B.2.2. Toelichting geprognosticeerde balans 158
B.2.3. Staat van de reserves 2027 - 2030 158
B.2.4. Staat van de voorzieningen 2027 - 2030 160
B.2.5. EMU-saldo 2027 - 2030 161
B.2.6. Overzicht investeringen 2027 - 2030 161
B.3. Bijlage Taakvelden overzicht 164
B.4 Bijlage subsidies per programma 168
Vaststellingsblad 169

Inleiding op de begroting
Voorwoord College

Beste lezer,

Hierbij presenteren we de begroting 2027. De gemeente Westerveld is inmiddels begonnen aan een nieuwe bestuursperiode op basis van een nieuw coalitieakkoord: ‘Westerveld: ambitieus, open en samen sterk’. In lijn met het coalitieakkoord werken we aan een betrouwbare, toegankelijke en nuchtere gemeente. Daarbij zetten we in op goede dienstverlening aan inwoners en ondernemers én op raadsbreed samenwerken, zodat de gemeenteraad vroegtijdig richting kan geven aan belangrijke maatschappelijke opgaven en besluiten kunnen rekenen op breed draagvlak. Deze uitgangspunten vormen ook de basis voor de keuzes die in deze begroting zijn gemaakt. Vanuit een stevige basis die in de afgelopen jaren is opgebouwd, werken we het komende jaar verder aan een vitaal en toekomstbestendig Westerveld.

Alhoewel we de begroting de laatste jaren ondanks stijgende kosten sluitend hebben gekregen ontkomen we de komende periode niet aan een flinke bezuinigingsopdracht. Bezuinigingen die nodig zijn als gevolg van algehele lastenverhoging. Om deze begroting reëel en structureel sluitend te krijgen, was een onttrekking aan de algemene reserve in 2027 en 2028 nodig. Daarmee voldoen we aan het toezichtskader van de Provincie.

De benodigde bezuinigingsopgave heeft invloed op de bedrijfsvoering en leidt tot een verhoging van de belastingen; de maatschappelijke impact is echter zo laag mogelijk gehouden. Daarmee kunnen we investeren in wat telt. In voorzieningen die essentieel zijn voor de leefbaarheid van onze dorpen, zoals dorpshuizen, sportverenigingen en brandweer.

Ondanks een minder ruim budget zijn er nog voldoende kansen om de ambities waar te maken. Samen met inwoners, ondernemers en maatschappelijke partners gaan wij in het jaar 2027 stappen zetten met de volgende opgaven:

- We gaan samen met inwoners verder met het ontwikkelen en opstellen van dorpsagenda’s om de zelfredzaamheid te vergroten: zo zorgen we dat wijken, dorpen en ideeën écht gehoord worden;
- We voeren het transitieplan dorpshuizen uit;
- We starten met de planvorming voor renovatie en nieuwbouw van de aangewezen scholen uit het integraal huisvestingsplan voor onderwijs;
- We starten met de voorbereidingen voor de bouw van een nieuwe brandweerkazerne in Vledder;
- We blijven ons inzetten voor woningbouw om de opgave van 1.000 nieuwe woningen per 2030 te behalen. Dit doen we door uitvoering te geven aan de nieuwe woonvisie 2026 - 2030.
- We gaan het project Zorgzame Gemeenschappen opzetten, faciliteren en monitoren. Dit project ontwikkelt nieuwe manieren waarop gemeenschap, zorg en participatie in het landelijk gebied kan worden verbeterd.

Al met al veel mooie ontwikkelingen die bijdragen aan een duurzaam, leefbaar en toekomstbestendig Westerveld.

Het college van burgemeester en wethouders

Leeswijzer

Inleiding

Deze begroting bestaat uit twee onderdelen: de beleidsbegroting en de financiële begroting. De beleidsbegroting bestaat uit het programmaplan en de paragrafen. De financiële begroting bestaat uit het overzicht van baten en lasten, de uiteenzetting van de financiële positie en het overzicht van de geraamde baten en lasten per taakveld.

Het programmaplan bestaat uit de negen programma's van de gemeente, gevolgd door een overzicht van de kosten van overhead, een overzicht van de algemene dekkingsmiddelen, het bedrag voor de heffing voor de vennootschapsbelasting en het bedrag voor onvoorzien. De Duisenbergmethode is toegepast op de programmastructuur. Dit houdt in dat we per programma ontwikkelingen en context hebben toegevoegd en ook relevante beleidskaders. Zo gaan we in de toelichting op de programma's uitgebreid in op de doelen en de acties, de baten en lasten per taakveld en de wijzigingen ten opzichte van de Kadernota 2027. Verder worden in de programma's de baten en lasten per taakveld getoond alsook de wijzigingen ten opzichte van de Kadernota 2027. In de programma's zijn voor zover van toepassing ook de verplichte beleidsindicatoren opgenomen waarvan de waarden en toelichting rechtstreeks van de website www.waarstaatjegemeente.nl komen.

De paragrafen geven nader inzicht in de financiële positie en andere diverse onderwerpen die op basis van het Besluit Begroting en Verantwoording Provincies en Gemeenten (BBV) staan voorgeschreven. De paragrafen zijn: lokale heffingen, weerstandsvermogen en risicobeheersing, onderhoud kapitaalgoederen, financiering, bedrijfsvoering, verbonden partijen, grondbeleid en openbaarheid.

1. Algemeen perspectief

Algemene beleidslijn

In de financiële begroting staan de financiële uitgangspunten voor de begroting 2027 en meerjarenraming. Deze uitgangspunten zijn ook opgenomen in de Kadernota 2027. Op basis hiervan is de begroting 2027 opgemaakt. Het uitgangspunt voor het saldo in deze begroting is het eindsaldo van de begroting die is gemeld in de raadsinformatiebrief meicirculaire. U ziet het resultaat in onderstaand overzicht:

Saldo begroting	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
Stand na meicirculaire 2026	**- 3.000**	**- 190.000**	**- 72.000**	**402.000**
1. Invulling bezuinigingsopgave	682.000	1.116.000	776.000	553.000
2. Invulling stelpost indexaties	- 867.000	- 1.005.000	- 1.056.000	- 1.080.000
3. Resterende bezuinigingsopgave	250.000	500.000	550.000	550.000
Stand begroting 2027	**62.000**	**421.000**	**198.000**	**425.000**

Toelichting:

De stand na de meicirculaire 2026 inclusief toelichtingen is te vinden in de raadsinformatiebrief meicirculaire 2026.

1. In de raadsinformatiebrief meicirculaire 2026 is een bezuinigingsopgave opgevoerd. Deze bezuinigingsopgave betreft € 1.800.000 in de jaren 2026 en 2027, en € 2.400.000 in de jaren 2029 en 2030. Gedurende het begrotingsproces hebben we deze bezuinigingsopgave ingevuld. De uitwerking hiervan is terug te vinden in de tabellen hieronder, en in de programmabegroting. De bezuinigingsopgave laat een positief saldo zien in alle jaren.
2. Daarnaast is ook een stelpost indexaties opgevoerd bij de Meicirculaire 2026. Deze betreft € 2.000.000 voor alle jaren. Deze post laat een negatief saldo zien over alle jaren, omdat de werkelijke indexaties hoger zijn uitgevallen dan de inschatting bij de meicirculaire. De uitwerking van deze stelpost indexaties is in de tabellen hieronder te zien.
3. Omdat bovenstaande 2 posten samen een negatief saldo laten zien in alle jaren is het nodig gebleken om een resterende bezuinigingsopgave op te voeren. Deze bezuinigingsopgave betreft € 250.000 in het jaar 2027, en € 500.000 in de resterende jaren. In de jaren 2029 en 2030 is hier een voordeel van € 50.000 uitgekomen. Ook de uitwerking hiervan is in onderstaande tabellen te vinden.

De nieuwe stand van het begrotingssaldo is in alle jaren positief.

Ontwikkelingen gemeentefonds
De begroting 2027 is gebaseerd op de meicirculaire gemeentefonds 2026. In de raadsinformatiebrief die de raad heeft ontvangen bij de Kadernota 2027 zijn de laatste ontwikkelingen toegelicht. Uit de brief blijkt dat het accres licht positief is uitgevallen voor de jaren 2027 - 2030, en dat er een post vrij is gevallen als gevolg van de indexatie van de algemene uitkering. Het bedrag dat is vrijgevallen voor indexaties is niet toereikend om onze dateigen budgetten te kunnen indexeren. Daarom is er een aanvullende stelpost opgenomen voor indexaties van € 2.000.000 voor alle jaren. Als gevolg van deze aanvullende stelpost indexaties, en om te voldoen aan de kaders van het Provinciaal Toezicht om preventief toezicht te voorkomen is een bezuinigingsopgave noodzakelijk gebleken. De bezuinigingsopgave die is opgesteld betreft € 1.800.000 in de jaren 2027 en 2028, en € 2.400.000 voor de jaren 2029 en 2030. In deze begroting geven we invulling aan deze stelposten.

De raad zal worden geïnformeerd over de uitkomsten van de septembercirculaire 2026 via een separate raadsinformatiebrief.

Stelpost bezuinigingsopgave
De bezuinigingsopgave die is voorgesteld in de Meicirculaire 2026 is onderverdeeld in 5 categorieën. Dit betreffen (1) het ophogen van opbrengsten door middel van verhoging van belastingen, (2) een bezuiniging op de gehele bedrijfsvoering van Westerveld, (3) de stelpost nieuw beleid aframen, (4) overige budgetten en (5) een onttrekking aan de algemene reserve. De uitwerking per categorie wordt hieronder gepresenteerd, en is in de programmabegroting terug te vinden.

Hieronder zijn de categorieën gepresenteerd zoals in de raadsbrief Meicirculaire 2026 is voorgesteld. Daarna wordt per categorie de bezuinigingsopgave ingevuld.

Bezuinigingsopgave meicirculaire 2026			**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
Categorie 1	Opgave	Opbrengsten	600.000	600.000	700.000	700.000
	Realisatie	Opbrengsten	587.000	587.000	587.000	587.000
	Saldo		**- 13.000**	**- 13.000**	**- 13.000**	**- 13.000**
Categorie 2	Opgave	Bedrijfsvoering	200.000	400.000	600.000	600.000
	Realisatie	Bedrijfsvoering	200.000	544.000	744.000	744.000
	Saldo		**0**	**144.000**	**144.000**	**144.000**
Categorie 3	Opgave	Nieuw beleid	300.000	350.000	450.000	450.000
	Realisatie	Nieuw beleid	300.000	350.000	400.000	450.000
	Saldo		**0**	**0**	**- 50.000**	**0**

	Opgave	Overig	200.000	200.000	650.000	650.000
Categorie 4	Realisatie	Overig	895.000	1.185.000	1.345.000	1.072.000
	Saldo		**695.000**	**985.000**	**695.000**	**422.000**
	Opgave	Algemene reserve	500.000	250.000	0	0
Categorie 5	Realisatie	Algemene reserve	500.000	250.000	0	0
	Saldo		**0**	**0**	**0**	**0**
Totaal			**682.000**	**1.116.000**	**776.000**	**553.000**

Categorie 1 - ophogen van de opbrengsten door middel van verhoging van belastingen

Voor de uitwerking van de tarieven verwijzen we naar Paragraaf A - Lokale heffingen. Het nadeel van € 13.000 komt omdat er al een hogere inkomst van de toeristenbelasting in de begroting is opgenomen.

Categorie 1 - opbrengsten	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
Opgave vanuit meicirculaire 2026	**600.000**	**600.000**	**700.000**	**700.000**
1. Verhoging van belastingopbrengsten	587.000	587.000	687.000	687.000
Saldo categorie 1 (nadeel)	**13.000**	**13.000**	**13.000**	**13.000**

Categorie 2 - bedrijfsvoering

Hieronder worden de voorstellen binnen categorie 2 bedrijfsvoering uitgesplitst. Het betreffen voorstellen voor de gehele bedrijfsvoering. Hier is ook een taakstelling in opgenomen, deze bestaat uit het afwegen van (toekomstige) vacatures en er wordt onderzoek gedaan naar besparingskansen in samenwerking en uitbesteding, organisatiestructuur en digitaliseren. Daarnaast is deze taakstelling verhoogd met de ophoging van het ziektebudget naar aanleiding van de motie die is ingediend bij de Kadernota 2027 (vanaf 2028).

Categorie 2 - bedrijfsvoering	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
Opgave vanuit meicirculaire 2026	**200.000**	**400.000**	**600.000**	**600.000**
1. Opleidingsbudget en werving en selectie	- 30.000	- 30.000	- 30.000	- 30.000

2. Projectondersteuning Vitale Vakantieparken	- 50.000	- 50.000	- 50.000	- 50.000
3. Beweegcoach	- 60.000	- 60.000	- 60.000	- 60.000
4. Ondersteunende diensten	- 60.000	- 60.000	- 60.000	- 60.000
4. Resterende taakstelling vanaf 2028	-	- 343.000	- 543.000	- 543.000
Saldo categorie 2 (voordeel)	**0**	**144.000**	**144.000**	**144.000**

Categorie 3 - nieuw beleid

De stelpost nieuw beleid is in de begroting 2025 structureel opgenomen. In deze categorie ramen we deze stelpost af. In 2029 en 2030 blijft er nog een restant over in de stelpost nieuw beleid zoals gepresenteerd in de tabel verderop in dit hoofdstuk.

Categorie 3 -nieuw beleid	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
Opgave vanuit meicirculaire 2026	**300.000**	**350.000**	**450.000**	**450.000**
1. Stelpost nieuw beleid	- 300.000	- 350.000	- 400.000	- 450.000
Saldo categorie 3 (nadeel)	**0**	**0**	**- 50.000**	**0**

Categorie 4 - overig

Binnen de categorie 'overig' vallen alle resterende budgetten. Binnen deze budgetten is nog enkele ruimte gevonden om de bezuinigingsopgave compleet te maken. Voor verdere informatie over deze posten verwijzen we naar de programma's binnen de begroting. Hier worden de mutaties verder toegelicht.

Categorie 4 - overig	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
Opgave vanuit meicirculaire 2026	**200.000**	**200.000**	**650.000**	**650.000**
1. Verlaging budget eikenprocessierups	- 31.000	- 31.000	- 31.000	- 31.000
2. Lidmaatschappen en abonnementen	- 20.000	- 43.000	- 43.000	- 43.000
3. Wegbeheer	- 61.000	- 66.000	- 95.000	- 103.000
4. Project Hesselte	- 145.000	- 136.000	- 127.000	- 118.000
5. Taakstelling subsidies			-140.000	-140.000

6. Werelderfgoed	- 50.000	- 50.000	- 50.000	- 50.000
7. Topografie	- 44.000	- 44.000	- 44.000	- 44.000
8. Kabels en leidingen	- 113.000	- 113.000	- 113.000	- 113.000
9. Kapitaallasten voormalige school Darp	- 15.000	- 15.000	- 15.000	- 15.000
10. Verlaging budget gas	- 56.000	- 56.000	- 56.000	- 56.000
11. Verlaging budget elektra	- 21.000	- 21.000	- 21.000	- 21.000
13. Leerlingenvervoer speciaal onderwijs	- 20.000	- 20.000	- 20.000	- 20.000
14. Werkbudget preventie sport	- 20.000	- 20.000	- 20.000	- 20.000
15. Afronding begroting op € 1.000	- 100.000	- 100.000	- 100.000	- 98.000
16. BTW compensatiefonds	- 200.000	- 200.000	- 200.000	- 200.000
17. Realistisch ramen investeringen Visie Vledder		- 270.000	- 270.000	
Saldo categorie 4 (voordeel)	**895.000**	**1.185.000**	**1.345.000**	**1.072.000**

Categorie 5 - Algemene reserve

Deze categorie bevat een onttrekking aan de algemene reserve. Daarbij mogen we 10% van het surplus (zie Paragraaf B Weerstandsvermogen en Risicobeheersing) gebruiken om incidenteel een onttrekking aan de algemene reserve te doen om het begrotingssaldo sluitend te maken. Het voorstel is om dit in 2027 en 2028 te doen. Dit valt binnen de kaders van het Provinciaal Toezicht.

Categorie 5 -algemene reserve	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
Opgave vanuit meicirculaire 2026	**500.000**	**250.000**	**0**	**0**
1. Onttrekking algemene reserve	- 500.000	- 250.000	0	0
Saldo categorie 5 (voordeel)	**0**	**0**	**0**	**0**

Totaal bezuinigingsopgave per categorie
Hieronder wordt een opsomming gegeven per categorie, uiteindelijk heeft de bezuinigingsopgave een voordeel opgeleverd in alle jaren. Het restant van de bezuinigingsopgave in alle jaren is ten laste van het begrotingssaldo gebracht, zoals in bovenstaande tabel is getoond.

Bezuinigingsopgave meicirculaire 2026			**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
Opgave bezuinigingsopgave meicirculaire 2026			**1.800.000**	**1.800.000**	**2.400.000**	**2.400.000**
Categorie	1	Opbrengsten	587.000	587.000	687.000	687.000
Categorie	2	Bedrijfsvoering	200.000	544.000	744.000	744.000
Categorie	3	Nieuw beleid	300.000	350.000	400.000	450.000
Categorie	4	Overig	834.000	1.131.000	1.290.000	1.021.000
Categorie	5	Algemene reserve	500.000	250.000	0	0
Saldo bezuinigingsopgave meicirculaire 2026 (voordeel)			**621.000**	**1.062.000**	**721.000**	**502.000**

Indexatie stelpost
We geven invulling aan deze stelpost door alle budgetten die in aanmerking komen voor indexatie te indexeren. Door het beperkte budget zijn onderstaande mutaties enkel de noodzakelijke indexaties, reguliere overige budgetten zijn nog niet geïndexeerd. Dit zijn feitelijk autonome wijzigingen en geen nieuw beleid. De toelichtingen van de mutaties die ten laste komen van deze stelpost worden in de programma's gepresenteerd.

Hieronder wordt het per onderwerp uitgesplitst, afgerond op duizendtallen.

Indexatie stelpost	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
Beschikbaar budget meicirculaire 2026	**2.000.000**	**2.000.000**	**2.000.000**	**2.000.000**
<u>Autonome ontwikkelingen</u>				
1. Loonkosten gemeenteraad	- 116.000	- 116.000	- 116.000	- 116.000
2. Loonkosten burgemeester & wethouders	- 83.000	- 83.000	- 83.000	- 83.000
3. Loonkosten ambtelijke organisatie	- 693.000	- 693.000	- 693.000	- 693.000

4. Verhoging ziektebudget naar € 750.000	0	- 144.000	- 144.000	- 144.000
5. Subsidies indexeren	- 87.000	- 87.000	- 87.000	- 87.000
6. Kapitaallasten (afschrijving + rente)	- 18.000	- 12.000	- 63.000	- 87.000
7. Schrappen inkomst preventie	2.000	2.000	2.000	2.000
8. Indexatie budgetten Wmo en Jeugd	- 1.450.000	- 1.450.000	- 1.450.000	- 1.450.000
9. Indexatie budgetten Rova	- 25.000	- 25.000	- 25.000	- 25.000
10. (Groot)onderhoud gebouwen	- 25.000	- 25.000	- 25.000	- 25.000
11. GR Jeugd	- 133.000	- 133.000	- 133.000	- 133.000
12. Correcties nul-begroting 2027	- 2.000	- 2.000	- 2.000	- 2.000
13. Verhoging indexatie WMO Huishoudelijke Hulp	- 150.000	- 150.000	- 150.000	- 150.000
14. Kostendekkendheid riolering en afval	- 84.000	- 85.000	- 85.000	- 85.000
Totaal stelpost indexatie	**- 2.867.000**	**- 3.005.000**	**- 3.056.000**	**- 3.080.000**
Saldo stelpost indexatie (nadeel)	**867.000**	**1.005.000**	**1.056.000**	**1.080.000**

Het restant van de stelpost is in alle jaren ten laste van het begrotingssaldo gebracht, zoals in bovenstaande tabel is getoond.

Resterende bezuinigingsopgave

De initiële bezuinigingsopgave die hierboven is ingevuld samen met de invulling van de stelpost indexaties was niet toereikend om een positief begrotingssaldo te presenteren in alle jaren. Daarom is een aanvullende bezuinigingsopgave nodig van € 250.000 in 2027, en € 500.000 in de jaren 2028, 2029 en 2030. Zoals in het perspectief te zien is zorgt dit voor een positieve meerjarenraming. Daarmee verwachten we eventuele tegenvallers in de septembercirculaire 2026 op te kunnen vangen. In de tabel hieronder is de resterende bezuinigingsopgave ingevuld.

Resterende bezuinigingsopgave	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
1. Aanvullende onttrekking algemene reserve	- 50.000	- 50.000		
2. Bezuiniging op duurzaamheid (CDOKE gelden)	-100.000	-100.000	-100.000	-100.000
3. Aanvullend aframen stelpost nieuw beleid	-100.000			

4. Taakstelling op programma 0		- 50.000	- 50.000	- 50.000
5. Taakstelling op programma 2		- 50.000	- 50.000	- 50.000
6. Taakstelling op programma 3		- 50.000	- 50.000	- 50.000
7. Taakstelling op programma 5		- 50.000	- 50.000	- 50.000
8. Taakstelling op programma 6		- 50.000	- 50.000	- 50.000
9. Taakstelling op programma 8		- 50.000	- 50.000	- 50.000
10. Verhoging van toeristenbelasting en forensenbelasting			-100.000	-100.000
Totaal resterende bezuinigingsopgave	**250.000**	**500.000**	**550.000**	**550.000**
Saldo resterende bezuinigingsopgave (voordeel)	**250.000**	**500.000**	**550.000**	**550.000**

Het restant van de resterende bezuinigingsopgave in 2029 en 2030 is ten laste van het begrotingssaldo gebracht, zoals in bovenstaande tabel is getoond. Bovenstaande taakstellingen worden door het college als realistisch geacht. In de Kadernota 2028 komt het college met concrete voorstellen om de taakstellingen vanaf 2028 in te vullen.

Stelpost nieuw beleid

In de Begroting 2025 is er een stelpost opgenomen voor nieuw beleid van € 250.000 per jaar vanaf 2026. In de Kadernota 2027 is hier voor het jaar 2030 ook € 250.000 bijgekomen. Dit budget kan worden ingezet voor nieuwe ontwikkelingen, zoals in de septembercirculaire van 2024 is aangegeven. Deze ontwikkelingen zijn: de Startnotitie visie Vledder, Dorpsvisie Darp, Visie maatschappelijk vastgoed, de ontwikkelingen bij wonen en het Integraal Huisvestingsplan onderwijs. Onderdeel van de bezuinigingsopgave en de resterende bezuinigingsopgave zoals hierboven is aangegeven is het aframen van de stelpost nieuw beleid. Daarnaast is de verwerking van de kapitaallasten voor Maatschappelijk vastgoed verwerkt. Er is € 133.000 beschikbaar gesteld door de raad conform raadsvoorstel vanaf 2027, echter in het kader van realistisch begroten € 100.000 in de eerste twee jaren voldoende. Daarom is € 100.000 verwerkt in 2027 en 2028, oplopend naar € 133.000 in 2029 en 2030.

Daarnaast is ook het aframen van de stelpost in de bezuinigingsopgave en de resterende bezuinigingsopgave in 2027 verwerkt. Daardoor is de stelpost nieuw beleid in 2027 en 2028 leeg, en is er in 2029 en 2030 respectievelijk € 103.000 en € 136.000 over voor toekomstige investeringen.

		2027	**2028**	**2029**	**2030**
Nr.	**Stelpost nieuw beleid**	**500.000**	**750.000**	**1.000.000**	**1.250.000**
	Aframen stelpost nieuw beleid	- 300.000	- 350.000	- 400.000	- 450.000

	Nieuw saldo	200.000	400.000	600.000	800.000
1	Visie Vledder	0	- 300.000	- 300.000	- 300.000
2	Integraal Huisvestingsplan onderwijs	0	0	- 64.000	- 231.000
3	Maatschappelijk vastgoed	- 100.000	- 100.000	- 133.000	- 133.000
4	Dorpsvisie Darp	0	0	PM	PM
5	Woningbouwopgaven	0	0	PM	PM
	Saldo voor extra aframen stelpost nieuw beleid	**100.000**	**0**	**103.000**	**136.000**
	Extra aframen stelpost nieuw beleid	- 100.000	0	0	0
	Stelpost nieuw beleid restant	**0**	**0**	**103.000**	**136.000**

2. Financiële vooruitzichten

Financiële prognose 2027 - 2030

Samenvattend wordt in onderstaande overzichten het totaal van de beleidsprogramma's voor de begroting 2026 en de meerjarenprognose 2027-2029 weergegeven. Hieruit blijkt dat de begroting 2027 en de meerjarenprognose 2028 - 2030 allemaal een (klein) overschot laten zien.

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2027	Meerjarenbegroting 2028	Meerjarenbegroting 2029	Meerjarenbegroting 2030
Overige programma onderdelen	**38.845**	**37.765**	**37.774**	**38.249**
0. Bestuur	**-2.112**	**-2.061**	**-2.061**	**-2.054**
1. Veiligheid	**-2.255**	**-2.255**	**-2.316**	**-2.316**
2. Verkeer en vervoer	**-4.350**	**-4.387**	**-4.411**	**-4.415**
3. Economie	**1.082**	**1.138**	**1.335**	**1.335**
4. Onderwijs	**-1.421**	**-1.416**	**-1.473**	**-1.618**
5. Sport, cultuur en recreatie	**-4.830**	**-4.720**	**-4.712**	**-4.974**
6. Sociaal domein	**-20.180**	**-19.387**	**-18.854**	**-18.684**
7. Volksgezondheid en milieu	**-1.505**	**-1.868**	**-1.288**	**-1.301**
8. VHROSV	**-2.411**	**-1.808**	**-1.808**	**-1.808**
Saldo baten en lasten	**863**	**999**	**2.185**	**2.413**

Mutatie reserves

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2027	Meerjarenbegroting 2028	Meerjarenbegroting 2029	Meerjarenbegroting 2030
Stortingen	916	124	124	124
Onttrekkingen	2.597	2.028	618	618
Saldo mutatie reserves	**1.681**	**1.904**	**494**	**494**

Resultaat

Het samenvoegen van bovenstaande tabellen geeft het begrote resultaat. Stortingen lezen als resultaat ten gunste van de algemene reserve. Een negatief bedrag is een voordeel, een positief bedrag een nadelig begrotingssaldo.

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2027	Meerjarenbegroting 2028	Meerjarenbegroting 2029	Meerjarenbegroting 2030
Stortingen	4.068	5.065	5.145	5.647
Onttrekkingen	4.005	4.644	4.948	5.222
Resultaat begroting	**-63**	**-421**	**-197**	**-425**

Structureel evenwicht van baten en lasten

Wij streven naar een structureel evenwicht van baten en lasten. In het meerjarig overzicht incidentele baten en lasten en het structureel evenwicht in hoofdstuk B.1.5 en B.1.6 maken we inzichtelijk of dat realistisch is.

Voor wat betreft het verplichte meerjarige overzicht van incidentele baten en lasten is de kwaliteit en volledigheid van het overzicht van incidentele baten en lasten van essentieel belang. In de Notitie structurele en incidentele baten en lasten van de Commissie BBV (30 augustus 2018) is hiervoor een algemeen kader opgenomen en zijn diverse voorbeelden gegeven. Er wordt in de notitie vanuit gegaan dat in principe alle baten en lasten structureel van aard zijn. Incidentele baten en lasten zijn de uitzondering en dienen toegelicht te worden. In hoofdstuk B.1.5 laten we het overzicht van de incidentele baten en lasten zien. In hoofdstuk B.1.6 presenteren wij het structureel en reëel evenwicht van baten en lasten.

3. Begroting in een oogopslag

Overige gegevens en lokale lasten

Totale inkomsten: **€ 77.138.000**

Soort inkomsten	Baten x €1.000	Baten per inwoner
Inkomsten van het Rijk	50.850	2.537
Inkomsten programma's	8.445	420
OZB	5.500	275
Rioolheffing	2.254	113
Afvalstoffenheffing	2.674	133
Toeristenbelasting	1.500	75
Leges	1.433	72
Dividend	885	44
Forensenbelasting	1000	49
Bijdrage uit reserves	2.597	130
Totaal baten	**77.138.000**	**3.848**

Totale uitgaven: **€ 77.074.000**

Programma	Lasten x € 1.000	Lasten per inwoner
0. Bestuur	1.819	92
1. Veiligheid	2.268	113
2. Verkeer en vervoer	4.572	228
3. Economie	1.872	93
4. Onderwijs	1.648	82
5. Sport, cultuur en recreatie	5.204	259
6. Sociaal domein	26.929	1.344
7. Volksgezondheid	8.162	407
8. VHROSV	4.555	227
Overhead, algemene dekkingsmiddelen en storting reserves	20.045	1000
Totaal lasten	**77.074**	**3.845**

De lokale lastendruk voor huishoudens is als volgt:

Lokale heffing	Eenpersoonshuishoudens		Meerpersoonshuishoudens	
Betreft het jaar	**2026**	**2027**	**2026**	**2027**
Woningwaarde per 1 januari t-1	437.000	466.000	437.000	466.000
OZB woningen	388	419	388	419
Afvalstoffenheffing	208	208	220	220
Rioolheffing	212	210	212	210
Totale lasten per huishouden	**808**	**837**	**820**	**849**
Mutatie t.o.v. voorgaand jaar		29		29

Het aantal inwoners in de gemeente Westerveld is op 1 januari 2026: 20.043. Het aantal inwoners voor 2027 is nog niet officieel vastgesteld.

Programma 0 Bestuur

Omschrijving programma
Tot dit programma behoren college, raad, griffie en bestuurlijke samenwerking. Ook de uitgifte van reisdocumenten en rijbewijzen behoren tot dit programma, evenals de burgerlijke stand. Daarnaast valt ook het beheer van gemeentelijke gebouwen en gronden die niet aan een specifiek taakveld zijn toe te wijzen onder dit programma. Dit zijn bijvoorbeeld gebouwen die de gemeente verhuurt.

Ontwikkelingen en context
Benaderbare en herkenbare gemeente
De gemeente Westerveld wil benaderbaar en herkenbaar zijn voor iedere inwoner. We streven naar een optimale dienstverlening, en we zoeken actief naar mogelijkheden in plaats van beperkingen. Onze houding is helder: “Ja, mits” in plaats van “nee, tenzij.”

Communicatie en omgang: helder, eerlijk en dichtbij
Goede en respectvolle communicatie is de ruggengraat van alles wat we als gemeente doen. Initiatieven van inwoners krijgen persoonlijke aandacht. Communiceren tijdig en transparant over projecten, onderhoud enzovoorts. We zijn toegankelijk voor iedereen en schrijven in begrijpelijke taal.

Participatie en betrokkenheid
Bij de totstandkoming van beleid en ontwikkelingen in de gemeente worden inwoners betrokken vanuit de vastgestelde participatieverordening. Onze dorpenregisseur heeft een breed netwerk en vormt een brug tussen inwoners en gemeente. Via samenwerkingsconvenanten met dorpsbelangenorganisaties en ons digitale platform 'de stem van Westerveld' zorgen we dat wijken, dorpen en ideeën écht gehoord worden. Participatie is belangrijk, maar uiteindelijk vindt de democratische besluitvorming in de raad plaats.

Participatie betekent voor ons onder meer ruimte voor inwonersinitiatieven en/of de gemeenschap, met eigen verantwoordelijkheid en vertrouwen als uitgangspunt. We kiezen ieder schooljaar een nieuwe kinderburgemeester.

Instrumenten zoals de ID-tafel, waarbij inwoners ideeën kunnen uitwisselen en zelf budget voor hun plan kunnen aanvragen, laten zien hoe het kan.

Daarnaast werken we nauw samen met onder andere de provincie, Regio Zwolle, het waterschap, het Rijk en Ondernemend Westerveld.

Gemeentelijke beleidskaders
- Participatieverordening;
- Legesverordening;
- Verordeningen rekenkamer;
- Reglement van orde van de raad;
- Reglement van orde van het college;
- Agressieprotocol: veiliger en integer werken agressieprotocol voor politieke ambtsdragers Westerveld 2023.

Doel

0.1 Inwoners (ook jongeren) actief betrekken bij onze opgaven om de betrokkenheid en leefbaarheid te vergroten.

Inwoners (ook jongeren) actief betrekken bij onze opgaven om de betrokkenheid en leefbaarheid te vergroten.

Wat gaan we daarvoor doen?

Actie 0.1.1. Gebieds- en dorpsagenda's opstellen

Omschrijving

Samen met de inwoners de gebieds- en dorpsagenda's opstellen.

Actie 0.1.2 Uitvoering geven aan Regio Deal 2026-2028, programmalijn Leefbaarheid - vitale kernen en gezonde buurten.

Omschrijving

Uitvoering geven aan Regio Deal 2026-2028, programmalijn Leefbaarheid - vitale kernen en gezonde buurten.

Projecten: Vrijwilligersbeleid, Dorpshuizen als Sociale Ankers, Samenwerking Dorpen Nieuwe Stijl, Voor en Door Jongeren, Groene Sociale Ontmoetingsplekken en Voedsel van Hier.

Doel

0.2 Tijdige en begrijpelijke communicatie aan inwoners, ondernemers en organisaties.

Tijdige en begrijpelijke communicatie aan inwoners, ondernemers en organisaties.

Wat gaan we daarvoor doen?

Actie 0.2.1 Het herijken van de visie op dienstverlening.

Omschrijving

We herijken onze visie op dienstverlening vanuit het uitgangspunt 'ja, mits', met aandacht voor benaderbaarheid, persoonlijke aandacht en begrijpelijke communicatie. Onze kernwaarden zijn dienstverlenend, nuchter en toegankelijk.

Doel

0.3 Een toekomstbestendige organisatie

In 2030 beschikt gemeente Westerveld over een toekomstbestendige, wendbare en financieel gezonde organisatie die digitaal weerbaar is, informatie gestuurd werkt en samen met haar partners zorgt voor een kwalitatief hoogwaardige en continu beschikbare dienstverlening.

Wat gaan we daarvoor doen?

Actie 0.3.1 Visie bedrijfsvoering

Omschrijving

We stellen een visie op de bedrijfsvoering vast, gericht op een toekomstbestendige en wendbare organisatie.

Actie 0.3.2 We creëren een moderne, toegankelijke en toekomstbestendige informatievoorziening en dienstverlening.
Omschrijving

We creëren een moderne, toegankelijke en toekomstbestendige informatievoorziening en dienstverlening.

Actie 0.3.3 We organiseren een organisatie die voldoet aan de geldende normen voor informatieveiligheid, privacy en bedrijfscontinuïteit.
Omschrijving

We organiseren een organisatie die voldoet aan de geldende normen voor informatieveiligheid, privacy en bedrijfscontinuïteit.

Actie 0.3.4 We werken voor een toekomstbestendige organisatie samen met strategische partners die de continuïteit, kwaliteit en beschikbaarheid van dienstverlening waarborgen.
Omschrijving

We werken voor een toekomstbestendige organisatie samen met strategische partners die de continuïteit, kwaliteit en beschikbaarheid van dienstverlening waarborgen.

Doel
0.4 Realiseren van een structureel sluitende begroting
Het realiseren van een structureel sluitende begroting als strategisch fundament voor onze maatschappelijke opgaven.

Wat gaan we daarvoor doen?
Actie 0.4.1 Het realiseren van een structureel sluitende begroting met realistische financiële kaders.
Omschrijving

We sturen op een structureel sluitende begroting en hanteren daarbij realistische financiële kaders.

Programma 0 Bestuur
Wat mag het kosten?

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2027	Meerjarenbegroting 2028	Meerjarenbegroting 2029	Meerjarenbegroting 2030
0.1 Bestuur				
Lasten	1.819	1.769	1.769	1.769
Totaal 0.1 Bestuur	**-1.819**	**-1.769**	**-1.769**	**-1.769**
0.2 Burgerzaken				
Lasten	584	584	584	584
Baten	307	307	307	307
Totaal 0.2 Burgerzaken	**-277**	**-277**	**-277**	**-277**
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden				
Lasten	109	108	108	101
Baten	93	93	93	93
Totaal 0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	**-15**	**-15**	**-15**	**-8**
Totaal programma	**-2.112**	**-2.061**	**-2.061**	**-2.054**

Financiële mutaties in dit programma
Het vastgestelde budget van jaarschijf 2027 in de Begroting 2026 vormt het vertrekpunt voor dit programma: de zogenaamde primitieve begroting. Alle mutaties die op hoofdlijnen zijn toegelicht in het financiële perspectief worden hieronder getoond en sluiten zo aan op het totaal begrote saldo voor dit programma. Hieronder worden de bedragen afgerond op duizendtallen weergegeven:

Omschrijving	Besloten	2027	2028	2029	2030
Gerapporteerd saldo Primitieve Begroting 2027		**- 1.933.000**	**- 1.933.000**	**- 1.933.000**	**- 1.926.000**
Aanbesteding accountant	Kadernota 2027	- 60.000	- 60.000	- 60.000	- 60.000
Doorbelaste voorzieningen	Kadernota 2027	- 1.000	- 1.000	- 1.000	- 1.000
Bijstelling voorziening gebouwen	Indexatie stelpost	- 14.000	- 14.000	- 14.000	- 14.000
Bezuiniging gas en elektra	Bezuinigingsopgave	2.000	2.000	2.000	2.000
Voormalige school Darp	Bezuinigingsopgave	15.000	15.000	15.000	15.000
Correctie verzekeringen	Begroting 2027	83.000	83.000	83.000	83.000
Indexeren loonkosten burgemeester en wethouders	Indexatie stelpost	- 82.000	- 82.000	- 82.000	- 82.000
Indexeren loonkosten gemeenteraad	Indexatie stelpost	- 116.000	- 116.000	- 116.000	- 116.000
Indexeren personeelskosten	Indexatie stelpost	-27.000	-27.000	-27.000	-27.000
Bijstelling kapitaallasten	Indexatie stelpost	4.000	4.000	4.000	4.000
Afronden van de begroting	Bezuinigingsopgave	13.000	13.000	13.000	13.000
Representatie college	Bezuinigingsopgave	5.000	5.000	5.000	5.000
Taakstelling op programma 0	Aanvullende bezuinigingsopgave		50.000	50.000	50.000
Saldo mutaties		**- 178.000**	**- 128.000**	**- 128.000**	**- 128.000**

Saldo in deze begroting	**-2.111.000**	**-2.061.000**	**-2.061.000**	**-2.054.000**

Programma 1 Veiligheid

Omschrijving programma
Onder het programma valt het onderwerp openbare orde en veiligheid. Hieronder vallen thema's zoals crisisbeheersing, zorg en veiligheid, de aanpak van ondermijnende criminaliteit en digitale veiligheid. Het grootste deel van de kosten in programma 1 betreft de bijdrage aan de Veiligheidsregio Drenthe (VRD).

Ontwikkelingen en context
Een veilige leefomgeving is de basis voor een sterke samenleving. Iedereen moet zich veilig voelen: thuis, op straat, in de wijk en in de natuur. Naoberschap is onze kracht, maar veiligheid vraagt ook om daadkracht.

Concreet zijn de belangrijkste thema's:

Aanpak ondermijning
We pakken ondermijnende criminaliteit regionaal en integraal aan, in samenwerking met gemeenten in Zuidwest-Drenthe. Dit doen we onder meer door bewustwording te vergroten, actueel beleid te behouden en een goede informatiepositie te verschaffen.

Zichtbare handhaving
Met de inzet van onze BOA's, zetten we in op actieve en zichtbare handhaving in onze dorpen en het buitengebied.

Toekomstbestendige hulpdiensten
We realiseren toekomstbestendige hulpdiensten door te faciliteren in brandweerkazernes en materiaal dat voldoet aan de actuele wet- en regelgeving.

Weerbare inwoners
Een veilige samenleving vraagt niet alleen om goede hulpdiensten, maar ook om voorbereiding en bewustwording. Daarom hebben onderwerpen als crisisvoorbereiding, preventie en zelfredzaamheid onze aandacht. In samenwerking met de Veiligheidsregio Drenthe voeren we het Rijksprogramma Weerbaarheid 2025–2027 uit, gericht op het versterken van de maatschappelijke en regionale weerbaarheid. We werken onder meer aan: bewustwording, bedrijfscontinuïteitsmanagement, coördinatie en noodinfrastructuur.

Veiligheid
Binnen onze wettelijke mogelijkheden zetten wij ons in voor het treffen van adequate maatregelen. Daarbij staat het beschermen van de veiligheid en belangen van onze inwoners voorop.

Gemeentelijke beleidskaders
- Integraal veiligheidsplan 2023 - 2027;
- Regionaal beleidsplan Veiligheid Noord Nederland 2024 - 2027;
- Algemene plaatselijke verordening (apv).

Doel
1.1 Ondermijning aanpakken
Ondermijnende criminaliteit regionaal en integraal aanpakken door bewustwording te vergroten, up-to-date beleid te behouden en een goede informatiepositie verschaffen.

Wat gaan we daarvoor doen?

Actie 1.1.1 Actualiseren Integraal veiligheidsplan met thema's als de Drentse Regionale Aanpak Ondermijning, lokaal versterken van de weerbaarheid en samenwerking met de ketenpartners.

Omschrijving

Actualiseren Integraal veiligheidsplan met thema's als de Drentse Regionale Aanpak Ondermijning, lokaal versterken van de weerbaarheid en samenwerking met de ketenpartners.

Doel

1.2 Zichtbare handhaving

Actieve en zichtbare handhaving verbeteren.

Wat gaan we daarvoor doen?

Actie 1.2.1 Toezichthouders en BOA's zijn zichtbaarder aanwezig in de kernen en het buitengebied.

Omschrijving

Toezichthouders en BOA’s zijn zichtbaarder aanwezig in de kernen en het buitengebied.

Doel

1.3 Toekomstbestendige hulpdiensten

Toekomstbestendige hulpdiensten realiseren door te faciliteren in brandweerkazernes (2028) en materiaal dat voldoet aan de actuele wet- en regelgeving.

Wat gaan we daarvoor doen?

Actie 1.3.1 Zorgdragen voor de realisatie van (toekomstbestendige) brandweerkazernes.

Omschrijving

Zorgdragen voor de realisatie van (toekomstbestendige) brandweerkazernes.

Doel

1.4 Weerbare inwoners

Bewustwording en zelfredzaamheid van inwoners versterken.

Wat gaan we daarvoor doen?

Actie 1.4.1 In samenwerking met de Veiligheidsregio Drenthe uitvoering geven aan het Rijksprogramma Weerbaarheid 2025 – 2027.

Omschrijving

In samenwerking met de Veiligheidsregio Drenthe uitvoering geven aan het Rijksprogramma Weerbaarheid 2025 – 2027, gericht op het versterken van de maatschappelijke en regionale weerbaarheid.

Doel

1.5 Mobiele bereikbaarheid

We blijven ons inzetten op een dekkend mobiel netwerk.

Wat gaan we daarvoor doen?

Actie 1.5.1 We blijven in gesprek met de providers met de plaatsingsplannen.

Ind 1.001 Verwijzingen Halt

Omschrijving

Het aantal verwijzingen naar Bureau Halt per 1.000 inwoners van 12 t/m 17 jaar. Jongeren van 12 t/m 17 jaar die een licht strafbaar vergrijp plegen, worden door de politie of leerplichtambtenaren naar Bureau Halt verwezen voor een passende Halt-straf. Zij krijgen leeropdrachten en er volgen gesprekken met de jongere en de ouders. Op deze manier kunnen jongeren rechtzetten wat zij fout hebben gedaan, zonder dat zij in aanraking komen met het Openbaar Ministerie.

Bron: Stichting Halt

Gebied	2022	2023	2024	2025
Drenthe	5,00	7,00	8,00	9,00
Westerveld	10,00	5,00	6,00	8,00

Ind 1.002 Geweldsmisdrijven

Omschrijving

Het aantal geweldsmisdrijven. Voorbeelden van geweldsmisdrijven zijn seksuele misdrijven, levensdelicten zoals moord en doodslag en dood en lichamelijk letsel door schuld (bedreiging, mishandeling, etc.).

Bron: CBS - Geregistreerde criminaliteit

Gebied	2022	2023	2024	2025
Drenthe	3,70	3,30	3,60	3,90
Westerveld	2,30	2,00	3,00	2,50

Ind 1.003 Diefstallen uit woning

Omschrijving

Het aantal diefstallen uit woningen per 1000 inwoners.

Bron: CBS - geregistreerde diefstallen

Gebied	2022	2023	2024	2025
Drenthe	1,50	1,10	1,00	1,00
Westerveld	1,50	1,00	1,00	0,80

Ind 1.004 Vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte)
Omschrijving

"Hieronder vallen brandstichting, alle vormen van vernieling en misdrijven tegen de openbare orde en het openbaar gezag. Voorbeelden van misdrijven tegen de openbare orde en tegen het openbaar gezag zijn opruiing, huis-, computer- en lokaalvredebreuk, deelneming aan een criminele of terroristische organisatie, openlijke geweldpleging, godslastering, discriminatie en het doen van een valse aangifte. Omdat het delict mensenhandel vaak onder dezelfde feitcode geregistreerd wordt als het delict mensensmokkel, worden deze twee delicten samengeteld en weergegeven bij de gewelds- en seksuele misdrijven."

Bron: CBS - Geregistreerde criminaliteit

Gebied	2022	2023	2024	2025
Drenthe	5,70	5,30	4,70	4,70
Westerveld	2,50	2,80	2,70	2,00

Ind 1.005 Winkeldiefstallen
Omschrijving

Het aantal winkeldiefstallen per 1000 inwoners

Bron: CBS - geregistreerde diefstallen

Gebied	2022	2023	2024	2025
Drenthe	1,40	1,70	1,30	1,50
Westerveld	0,00	0,30	0,20	0,30

Programma 1 Veiligheid

Wat mag het kosten?

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2027	Meerjarenbegroting 2028	Meerjarenbegroting 2029	Meerjarenbegroting 2030
1.1 Crisisbeheersing en brandweer				
Lasten	1.815	1.815	1.872	1.872
Baten	2	2	2	2
Totaal 1.1 Crisisbeheersing en brandweer	**-1.812**	**-1.812**	**-1.869**	**-1.869**
1.2 Openbare orde en veiligheid				
Lasten	454	454	457	457
Baten	11	11	11	11
Totaal 1.2 Openbare orde en veiligheid	**-443**	**-443**	**-446**	**-446**
Totaal programma	**-2.255**	**-2.255**	**-2.316**	**-2.316**

Financiële mutaties in dit programma
Het vastgestelde budget van jaarschijf 2027 in de Begroting 2026 vormt het vertrekpunt voor dit programma: de zogenaamde primitieve begroting. Alle mutaties die op hoofdlijnen zijn toegelicht in het financiële perspectief worden hieronder getoond en sluiten zo aan op het totaal begrote saldo voor dit programma. Hieronder worden de bedragen afgerond op duizendtallen weergegeven:

Omschrijving	Besloten	2027	2028	2029	2030
Gerapporteerd saldo Primitieve Begroting 2027		**-2.083.000**	**-2.113.000**	**-2.113.000**	**-2.112.000**
Gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio Drenthe	Kadernota 2027	- 182.000	- 182.000	- 182.000	- 182.000
Bijstelling voorziening gebouwen	Indexatie stelpost	- 5.000	- 5.000	- 5.000	- 5.000
Bijstelling kapitaallasten	Indexatie stelpost	10.000	40.000	- 21.000	- 22.000
Afronden van de begroting	Bezuinigingsopgave	2.000	2.000	2.000	2.000
Opleidingsbudget integrale veiligheid	Bezuinigingsopgave	6.000	6.000	6.000	6.000
Opheffen budget preventie	Stelpost indexaties	- 2.000	- 2.000	- 2.000	- 2.000
Subtotaal mutaties		**-171.000**	**- 141.000**	**- 202.000**	**- 203.000**
Saldo in deze begroting		**-2.254.000**	**-2.254.000**	**-2.315.000**	**-2.315.000**

Betrokkenheid Verbonden partijen
Samen met Veiligheidsregio Drenthe (VRD) willen wij een zo groot mogelijke bijdrage leveren aan een veilig Westerveld. Of het nu gaat om brand, infectieziekte of crisis: we proberen zoveel mogelijk incidenten, slachtoffers en schade te voorkomen. Doet zich onverhoopt toch een incident voor, dan proberen we de schade en onrust zoveel mogelijk te beperken. De Veiligheidsregio Drenthe is actief op het gebied van brandweerzorg, geneeskundige hulpverlening en crisisbeheersing. Zij vervult een belangrijke rol als

netwerkpartner in het veiligheidsnetwerk van Drenthe. De daarvoor in rekening gebrachte kosten zijn als volgt:

Bedragen x €1.000

Kosten Verbonden partijen	Begroting 2027	Meerjarenbegroting 2028	Meerjarenbegroting 2029	Meerjarenbegroting 2030
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	**-1.705**	**-1.705**	**-1.705**	**-1.705**
Totaal	**-1.705**	**-1.705**	**-1.705**	**-1.705**

Programma 2 Verkeer en vervoer

Omschrijving programma

Het programma ‘verkeer en vervoer’ bevat de kosten van wegen en verkeer, maar ook het onderhoud van bomen, bruggen, gladheidsbestrijding en openbare verlichting. De kwaliteit en het uiterlijk (en daarmee de beleving) van de openbare ruimte is een belangrijk onderwerp binnen dit programma. De bewoners en recreanten waarderen de hoge belevingswaarde van natuur en de openbare ruimte in de dorpen. Mede daarom zetten wij ons in voor een goede, veilige openbare ruimte en wegenstelsel.

Ontwikkelingen en context

Goede wegen, veilige fietspaden en een groene openbare ruimte zijn de ingrediënten voor een gemeente waar het prettig wonen, werken en recreëren is. We investeren in veilige en duurzame infrastructuur die generaties meegaat.

Wij blijven investeren in goed onderhoud van wegen en fietspaden, zowel in de dorpen als in het buitengebied, zodat inwoners en recreanten veilig en comfortabel kunnen wonen, werken en recreëren. Dit doen we door uitvoering te geven aan het wegenbeheerplan 2025 - 2028.

Het nastreven van voldoende diversiteit in het openbare groen en het onderhoud daarvan zijn belangrijk voor een gezonde en aantrekkelijke leefomgeving. Een gevarieerde beplanting bevordert biodiversiteit en zorgt voor een prettige woonomgeving voor mens en dier. We letten zowel bij de aanplant van bomen en planten op het aantrekken van insecten en klimaatbestendigheid (droogte). Gazons worden omgevormd naar bloemrijke grasvelden.

Daarnaast wordt klimaatadaptatie steeds belangrijker. Door veranderingen in het klimaat nemen perioden van hitte, droogte en hevige neerslag toe. Bij het beheer en de inrichting van de openbare ruimte houden we daarom nadrukkelijk rekening met het vasthouden en bergen van water, het beperken van hittestress en het versterken van de klimaatbestendigheid van onze dorpen en het buitengebied.

Gemeentelijke beleidskaders

- BrinQ inclusief knoppennotitie;
- Fietsplan;
- Licht in de Openbare Ruimte;
- Nota omgevingskwaliteit;
- Gemeentelijk verkeer en vervoerplan 2020 - 2030;
- Laadvisie laadinfrastructuur;
- Duurzaam Meerjaren Onderhouds Plan (DMJOP);
- Algemene Verordening Ondergrondse Infrastructuur (AVOI).

Doel

2.1 wegen en fietspaden

Voortzetten aanpak investeren wegen en fietspaden.

Wat gaan we daarvoor doen?

Actie 2.1.1 Uitvoering geven aan wegenbeheerplan 2025-2028.

Actie 2.1.2 Vernieuwen Commissaris Kramerpad en Anserpad in samenwerking met Staatsbosbeheer en Natuurmonumenten.

Doel

2.2 Groen en biodiversiteit

Nastreven voldoende biodiversiteit.

Wat gaan we daarvoor doen?

Actie 2.2.1 Aanplant van bomen en planten

Omschrijving

We letten bij de aanplant van bomen en planten op het aantrekken van insecten en klimaatbestendigheid (droogte). Gazons worden omgevormd naar bloemrijke grasvelden.

Programma 2 Verkeer en vervoer

Wat mag het kosten?

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2027	Meerjarenbegroting 2028	Meerjarenbegroting 2029	Meerjarenbegroting 2030
2.1 Verkeer en vervoer	**-4.350**	**-4.387**	**-4.411**	**-4.415**
Totaal programma 2	**-4.350**	**-4.387**	**-4.411**	**-4.415**

Financiële mutaties in dit programma

Het vastgestelde budget van jaarschijf 2027 in de Begroting 2026 vormt het vertrekpunt voor dit programma: de zogenaamde primitieve begroting. Alle mutaties die op hoofdlijnen zijn toegelicht in het financiële perspectief worden hieronder getoond en sluiten zo aan op het totaal begrote saldo voor dit programma. Hieronder worden de bedragen afgerond op duizendtallen weergegeven:

Omschrijving	Besloten	2027	2028	2029	2030
Gerapporteerd saldo Primitieve Begroting 2027		**-4.696.000**	**-4.760.0000**	**-4.812.000**	**-4.816.000**
Doorbelaste voorzieningen	Kadernota 2027	- 17.000	- 17.000	- 17.000	- 17.000
Bijstellen inkomsten Kabels en Leidingen (budgetneutraal)	Kadernota 2027	80.000	80.000	80.000	80.000
Bijstelling BBR-taken Rova	Indexatie stelpost	38.000	38.000	38.000	38.000
Bijstelling voorziening gebouwen	Indexatie stelpost	4.000	4.000	4.000	4.000
Correctie verzekeringen	Begroting 2027	- 4.000	- 4.000	- 4.000	- 4.000
Bijstelling kapitaallasten	Indexatie stelpost	63.000	62.000	65.000	56.000

Afronden van de begroting	Bezuinigingsopgave	8.000	8.000	8.000	8.000
Taakstelling op programma 2	Aanvullende bezuinigingsopgave		50.000	50.000	50.000
Visie Vledder - Lesturgeonplein	Begroting 2027		- 30.000	- 30.000	- 30.000
Inspecties wegen	Bezuinigingsopgave	61.000	66.000	93.000	103.000
Inkomsten kabels en leidingen	Bezuinigingsopgave	113.000	113.000	113.000	113.000
Subtotaal mutaties		**346.000**	**370.000**	**400.000**	**401.000**
Saldo in deze begroting		**-4.350.000**	**-4.387.000**	**-4.411.000**	**-4.415.000**

Programma 3 Economie

Omschrijving programma

Onder programma 3 vallen de kosten uit samenwerking met het bedrijfsleven en de ontwikkeling van wijkgerichte economische programma's. Ook grondexploitaties van bedrijventerreinen, herstructurering van bedrijfslocaties en investeringen in winkelgebieden behoren tot dit programma. De kosten en opbrengsten van het organiseren van markten worden ook hier verantwoord. Daarnaast omvat dit programma stimulering van economische projecten via de Regio Deal, de bijdrage aan het Recreatieschap Drenthe en de opbrengsten uit toeristenbelasting en woonforensenbelasting.

Ontwikkelingen en context

Een sterke lokale economie vormt de basis voor een leefbaar en vitaal Westerveld. Ondernemers zorgen voor werkgelegenheid, versterken de leefbaarheid van onze dorpen en dragen bij aan het unieke karakter van onze gemeente als plek om te wonen, werken en recreëren.

Samen met Ondernemend Westerveld werken we aan het verbeteren van het ondernemersklimaat. Dit doen we mede door uitvoering te geven aan de vastgestelde uitvoeringsagenda 2026 - 2027. We versterken onze dienstverlening aan ondernemers vanuit een benaderbare en faciliterende houding.

Binnen de wettelijke mogelijkheden zetten we ons in voor duurzame en toekomstbestendige landbouw. Hierbij streven we naar een gezonde balans tussen landbouw, wonen, economie en natuur.

Westerveld wil dé toeristische gemeente van Drenthe zijn. We vinden het daarom belangrijk dat inwoners en bezoekers moeten kunnen blijven genieten van hun omgeving. Goed toegankelijke natuurgebieden zijn hiervoor een voorwaarde.

Wij zetten de ingezette koers van het programma Vitale Vakantieparken voort: uitblinken, vitaliseren en transformeren. Doel blijft het versterken van de kwaliteit van het verblijfsrecreatieve aanbod en het tegengaan van ongewenste permanente bewoning op vakantieparken, waarbij ook landelijke ontwikkelingen een rol spelen.

Evenementen dragen bij aan de levendigheid van onze dorpen en aan de aantrekkelijkheid van Westerveld voor inwoners, toeristen en recreanten. Wij blijven inzetten op een toegankelijk en werkbaar evenementenbeleid.

We vinden samenwerking in en met Regio Zwolle belangrijk en zetten ons hier samen met de regio voor in. Bij het opstellen van de Meerjarenagenda Regio Zwolle 2028 evalueren we en maken we een bestuurlijke afweging over de wijze van voortzetting van deelname aan de Regio Zwolle.

De UNESCO Werelderfgoedstatus van de Koloniën van Weldadigheid draagt bij aan de aantrekkelijkheid en bekendheid van Westerveld. Samen met onze partners zetten wij in op het versterken van de beleefbaarheid, zichtbaarheid en economische betekenis van dit werelderfgoed voor inwoners, ondernemers en bezoekers.

Belangrijkste kaders

- Visie Recreatie en Toerisme
- Economische Koers 2026 - 2030

Doel

3.1 Verbeteren ondernemersklimaat

We geven uitvoering aan de vastgestelde uitvoeringsagenda 2026 - 2027. We versterken onze dienstverlening aan ondernemers vanuit een benaderbare en faciliterende houding.

Wat gaan we daarvoor doen?

Actie 3.1.1 Uitvoering geven aan de vastgestelde uitvoeringsagenda

Omschrijving

We geven uitvoering aan de vastgestelde uitvoeringsagenda 2026 - 2027.

Doel

3.2 Zorgen voor duurzame en toekomstbestendige landbouw

Binnen de wettelijke mogelijkheden inzetten voor het treffen van adequate maatregelen in samenwerking met de provincie en de regio.

Wat gaan we daarvoor doen?

Actie 3.2.2 Uitvoering geven aan de vastgestelde uitvoeringsagenda

Omschrijving

Binnen de wettelijke mogelijkheden zetten wij ons in voor het treffen van adequate maatregelen in samenwerking met de provincie en de regio.

Doel

3.3 De toeristische gemeente van Drenthe blijven

De toeristische gemeente van Drenthe blijven.

Wat gaan we daarvoor doen?

Actie 3.3.1 Uitvoering geven aan de vastgestelde uitvoeringsagenda

Omschrijving

We geven uitvoering aan de vastgestelde uitvoeringsagenda 2025 - 2030.

Doel

3.4 Versterken van de kwaliteit van het verblijfsrecreatieve aanbod en het tegengaan van ongewenste bewoning.

Het versterken van de kwaliteit van het verblijfsrecreatieve aanbod en het tegengaan van ongewenste bewoning.

Wat gaan we daarvoor doen?

Actie 3.4.1 Evalueren deelnamen project Vitale vakantieparken

Omschrijving

Evalueren deelnamen project Vitale Vakantieparken Drenthe die loopt tot en met 2027.

Doel

3.5 Toegankelijk en werkbaar evenementenbeleid realiseren.

Een toegankelijk en werkbaar evenementenbeleid realiseren.

Wat gaan we daarvoor doen?

Actie 3.5.1 Evalueren en vereenvoudigen uitvoeringsregels evenementbeleid

Omschrijving

Evalueren en vereenvoudigen uitvoeringsregels evenementenbeleid.

Doel

3.6 Versterken inzet van gemeente Westerveld binnen regio Zwolle.

Het versterken van de inzet van gemeente Westerveld binnen de regio Zwolle.

Wat gaan we daarvoor doen?

Actie 3.6.1 Meewerken aan opstellen Meerjarenagenda.

Omschrijving

We gaan meewerken aan het opstellen van de Meerjarenagenda Regio Zwolle 2028 en verder.

Ind 3.001 Vestigingen (van bedrijven)

Omschrijving

Het aantal vestigingen van bedrijven, per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-65 jaar.

Bron: LISA

Gebied	2022	2023	2024	2025
Drenthe	166,00	171,50	178,10	180,10
Westerveld	226,60	234,20	238,50	245,70

Toelichting

Toelichting afwijking:

Er is een significant verschil tussen het aantal bedrijven per 1.000 inwoners in Westerveld en het gemiddelde in Drenthe. Uit de cijfers van Kamer van Koophandel (2024) blijkt dat Westerveld als kleine, landelijke gemeente niet veel onderdoet aan vergelijkbare gemeenten binnen de provincie Drenthe. Veel landelijke gemeenten in Drenthe hebben meer vestigingen dan het provinciale gemiddelde. Voor Westerveld geldt dat, vergeleken met het Drents gemiddelde, ze ver boven het gemiddelde aantal vestigingen zit als het gaat om bedrijven in de sectoren land- en tuinbouw en de horeca. Dit is te verklaren omdat Westerveld een landelijke gemeente is met veel agrariërs, en veel toerisme.

Ind 3.002 Functiemenging

Omschrijving

De functiemengingsindex (FMI) weerspiegelt de verhouding tussen banen en woningen, en varieert tussen 0 (alleen wonen) en 100 (alleen werken). Bij een waarde van 50 zijn er evenveel woningen als banen.

Bron: CBS BAG/LISA - bewerking ABF Research

Gebied	2022	2023	2024	2025
Drenthe	51,00%	51,30%	51,50%	51,50%
Westerveld	53,30%	53,50%	53,50%	54,30%

Programma 3 Economie
Wat mag het kosten?

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2027	Meerjarenbegroting 2028	Meerjarenbegroting 2029	Meerjarenbegroting 2030
3.1 Economische ontwikkeling	**-100**	**-100**	**-100**	**-100**
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	**0**	**0**	**0**	**0**
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	**-23**	**-23**	**-23**	**-23**
3.4 Economische promotie	**1.204**	**1.252**	**1.449**	**1.449**
Totaal programma 3	**1.082**	**1.129**	**1.326**	**1.326**

Financiële mutaties in dit programma

Het vastgestelde budget van jaarschijf 2027 in de Begroting 2026 vormt het vertrekpunt voor dit programma: de zogenaamde primitieve begroting. Alle mutaties die op hoofdlijnen zijn toegelicht in het financiële perspectief worden hieronder getoond en sluiten zo aan op het totaal begrote saldo voor dit programma. Hieronder worden de bedragen afgerond op duizendtallen weergegeven:

Omschrijving	Besloten	2027	2028	2029	2030
Gerapporteerd saldo Primitieve Begroting 2027		**747.000**	**755.000**	**761.000**	**769.000**
Formatie Recreatie en Toerisme (budgetneutraal)	Kadernota 2027	75.000	75.000	75.000	75.000
Gemeenschappelijke regeling Recreatieschap Drenthe	Kadernota 2027	- 2.000	- 2.000	- 2.000	- 2.000
Bijstelling voorziening gebouwen	Indexatie stelpost	- 9.000	- 9.000	- 9.000	- 9.000
Bezuiniging gas en elektra	Bezuinigingsopgave	- 2.000	- 2.000	- 2.000	- 2.000
Correctie verzekeringen	Begroting 2027	- 3.000	- 3.000	- 3.000	- 3.000
Bijstelling kapitaallasten	Indexatie stelpost	- 10.000	- 18.000	- 19.000	- 19.000
Afronden van de begroting	Bezuinigingsopgave	4.000	4.000	4.000	4.000
Hesselte	Bezuinigingsopgave	158.000	157.000	149.000	140.000
Taakstelling op programma 3	Aanvullende bezuinigingsopgave		50.000	50.000	50.000

Verhoging forensenbelasting	Bezuinigingsopgave	111.000	111.000	161.000	161.000
Verhoging toeristenbelasting	Bezuinigingsopgave	-32.000	-32.000	18.000	18.000
Ondersteuning Vitale Vakantieparken	Bezuinigingsopgave	51.000	51.000	51.000	51.000
Aanvullende verhoging forensenbelasting	Aanvullende bezuinigingsopgave			50.000	50.000
Aanvullende verhoging toeristenbelasting	Aanvullende bezuinigingsopgave			50.000	50.000
Indexatie subsidies	Indexatie stelpost	- 6.000	- 6.000	- 6.000	- 6.000
Subtotaal mutaties		**335.000**	**371.000**	**565.000**	**557.000**
Saldo in deze begroting		**1.082.000**	**1.129.000**	**1.326.000**	**1.326.000**

Betrokkenheid Verbonden partijen

Samen met Recreatieschap Drenthe worden activiteiten ontplooid met als doel versterking van het recreatief-toeristisch beleid en de infrastructuur in Drenthe en de gemeente Ooststellingwerf. De gemeentelijke bijdrage is als volgt:

Bedragen x €1.000

Kosten verbonden partijen	Begroting 2027	Meerjarenbegroting 2028	Meerjarenbegroting 2029	Meerjarenbegroting 2030
3.4 Economische promotie	**-107**	**-107**	**-107**	**-107**
Totaal	**-107**	**-107**	**-107**	**-107**

Programma 4 Onderwijs

Omschrijving programma
Dit programma heeft betrekking op onderwijshuisvesting. Dit betreffen de kosten voor schoolgebouwen en het onderwijshuisvestingsbeleid. Ook de huur van gymzalen en andere vormen van bewegingsonderwijs vallen hier onder. De kosten voor leerlingenvervoer, leerplicht, voor- en vroegschoolse educatie en het onderwijsachterstandenbeleid vallen ook onder programma 4.

Ontwikkelingen en context
Onderwijs vormt een belangrijke pijler van de brede welvaart. Goed onderwijs biedt kansen, versterkt gemeenschappen en bereidt kinderen en jongeren voor op het samenleven in een democratische rechtsstaat. Daarom zetten wij ons in voor gelijke kansen voor alle inwoners van Westerveld.

De komende jaren geven wij uitvoering aan het vastgestelde Integraal Huisvestingsplan Onderwijs (IHP). Hiermee investeren we in veilige, duurzame en toekomstbestendige schoolgebouwen die passen bij de behoeften van deze tijd.

We zetten in op kansengelijkheid door onderwijsachterstanden zo vroeg mogelijk te voorkomen en aan te pakken. De toenemende digitalisering van de samenleving maakt taal- en digitale vaardigheden steeds belangrijker. Daarom werken we samen met onderwijs, kinderopvang en maatschappelijke partners aan het versterken van basisvaardigheden, het voorkomen van laaggeletterdheid en het bevorderen van digitale inclusie. Samen met Biblionet Drenthe en het Informatiepunt Digitale Overheid geven we uitvoering aan het meerjarenplan Aanpak Basisvaardigheden.

Wij blijven aandacht besteden aan kinderen in kwetsbare situaties. We blijven streven naar een zo groot mogelijk bereik van peuters voor vóór- en vroegschoolse educatie en zorgen voor een goede doorgaande lijn van opvang naar basisschool. Dit doen we door de samenwerking tussen kinderopvang, peuteropvang, (passend) onderwijs en jeugdhulp verder te versterken. Het beleidsplan Voor- en Vroegschoolse Educatie (VVE) Westerveld 2024 - 2028 biedt hiervoor het kader. In 2028 wordt dit beleidsplan geëvalueerd en geactualiseerd.

Daarnaast stimuleren we de brede ontwikkeling van kinderen door onderwijs te verbinden met opvang, sport, cultuur, natuur en welzijn. Dit doen we door het versterken van de lokale infrastructuur en samenwerking tussen deze partners.

Gemeentelijke beleidskaders
- Verordening ‘voorzieningen huisvesting onderwijs’;
- Verordening ‘sociale medische indicaties 2022’;
- Verordening ‘leerlingenvervoer 2015’;
- 'Integraal Huisvestingsplan Onderwijs gemeente Westerveld";
- 'Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs Westerveld 2025; ;
- Verordening ‘overleg lokaal onderwijsbeleid’;
- Beleidsplan ‘voor- en vroegschoolse educatie 2024 - 2028'.

Doel

4.1 Goed onderwijs
We stimuleren een brede ontwikkeling van kinderen door onderwijs te verbinden met sport, cultuur, natuur en opvang.

Wat gaan we daarvoor doen?

Actie 4.1.1 Inventariseren van gezamenlijke kansen, behoeften en knelpunten met onderwijs-zorg en welzijnspartners.

Omschrijving

Inventariseren van gezamenlijke kansen, behoeften en knelpunten met onderwijs- zorg en welzijnspartners.

Doel

4.2 Huisvestingsplan onderwijs

Investeren we in veilige, duurzame en toekomstbestendige schoolgebouwen die passen bij de behoeften van deze tijd.

Wat gaan we daarvoor doen?

Actie 4.2.1 Integraal huisvestingsplan (IHP)

Omschrijving

Uitvoering geven aan het Integraal Huisvestingsplan (IHP) Onderwijs 2025-2050.

Doel

4.3 Vroeg beginnen

Zorgen voor een goede doorgaande lijn van opvang naar basisschool.

Wat gaan we daarvoor doen?

Actie 4.3.1 Uitvoeren beleidsplan VVE

Omschrijving

Uitvoeren beleidsplan VVE Westerveld 2024-2028.

Actie 4.3.2 Speciaal onderwijs

Omschrijving

Onderzoeken en analyseren van verwijzingen speciaal onderwijs, samen met het passend onderwijs, kinderopvangorganisaties en scholen.

Doel

4.4 Digitale inclusie

Actievere inzet op het bereiken van laaggeletterden en werken aan een digitaal inclusieve samenleving.

Wat gaan we daarvoor doen?

Actie 4.4.1 Meerjarenplan basisvaardigheden

Omschrijving

Uitvoering geven aan het meerjarenplan aanpak basisvaardigheden samen met Informatiepunt Digitale Overheid en Biblionet Drenthe.

Actie 4.4.2 Aandacht voor inwoners met beperkte digitale vaardigheden
Omschrijving

Speerpunt in de visie voor dienstverlening: aandacht voor inwoners met beperkte digitale vaardigheden.

Ind 4.001 Absoluut verzuim
Omschrijving

"Het aantal leer- of kwalificatieplichtige jongeren dat absoluut verzuimer is (geweest) gedurende het schooljaar: de jongere is niet ingeschreven bij een onderwijsinstelling en beschikt niet over een vrijstelling.

De periodeaanduiding '2022' staat voor schooljaar '2021/2022'."

Bron: DUO / Ingrado

Gebied	2022	2023	2024	2025
Drenthe	2,90	4,50	5,40	5,20
Westerveld	8,10	13,70	32,00	26,60

Ind 4.002 Relatief verzuim
Omschrijving

Het aantal leer- of kwalificatieplichtige leerlingen (per 1.000 leerlingen) waarbij sprake is van meer dan 16 uur ongeoorloofd verzuim gedurende 4 opeenvolgende lesweken.

De periodeaanduiding '2022' staat voor schooljaar '2021/2022'.

Bron: DUO/Ingrado

Gebied	2022	2023	2024	2025
Drenthe	23,00	26,00	28,00	31,00
Westerveld	14,00	16,00	22,00	29,00

Ind 4.003 Vroegtijdige schoolverlaters zonder startkwalificatie (VSV-ers)
Omschrijving

"Vsv’ers zijn jongeren van 12 tot 23 jaar die zonder startkwalificatie het onderwijs verlaten. Een startkwalificatie is een havo of vwo diploma of minimaal een mbo-2 diploma. Het vsv-percentage staat voor het aantal vsv’ers als percentage van het aantal onderwijsdeelnemers die aan het begin van het schooljaar ingeschreven staan.

De periodeaanduiding '2022' staat voor schooljaar '2021/2022'."

Bron: DUO/Ingrado

Gebied	2021	2023	2024	2025
Drenthe	0,02%	2,50%	2,40%	2,50%
Westerveld	0,01%	2,00%	2,50%	2,20%

Wat mag het kosten?

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2027	Meerjarenbegroting 2028	Meerjarenbegroting 2029	Meerjarenbegroting 2030
4.2 Onderwijshuisvesting	**-614**	**-609**	**-666**	**-811**
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	**-807**	**-807**	**-807**	**-807**
Totaal programma 4	**-1.421**	**-1.416**	**-1.473**	**-1.618**

Mutaties uit het financiële perspectief voor dit programma

Het vastgestelde budget van jaarschijf 2027 in de Begroting 2026 vormt het vertrekpunt voor dit programma: de zogenaamde primitieve begroting. Alle mutaties die op hoofdlijnen zijn toegelicht in het financiële perspectief worden hieronder getoond en sluiten zo aan op het totaal begrote saldo voor dit programma. Hieronder worden de bedragen afgerond op duizendtallen weergegeven:

Omschrijving	Besloten	2027	2028	2029	2030
Gerapporteerd saldo Primitieve Begroting 2027		**-1.457.000**	**-1.449.000**	**-1.441.000**	**-1.417.000**
Doorbelaste voorzieningen	Kadernota 2027	- 32.000	- 32.000	- 32.000	- 32.000
Bijstelling voorziening gebouwen	Indexatie stelpost	- 5.000	- 5.000	- 5.000	- 5.000
Bezuiniging gas en elektra	Bezuinigingsopgave	7.000	7.000	7.000	7.000
Correctie verzekeringen	Begroting 2027	- 7.000	- 7.000	- 7.000	- 7.000
Bijstelling kapitaallasten	Indexatie stelpost	57.000	55.000	53.000	51.000
Afronden van de begroting	Bezuinigingsopgave	1.000	1.000	1.000	1.000
Leerlingenvervoer	Bezuinigingsopgave	20.000	20.000	20.000	20.000
IHP stelpost nieuw beleid	Begroting 2027			-64.000	-231.000
Indexatie subsidies	Indexatie stelpost	- 5.000	- 5.000	- 5.000	- 5.000
Subtotaal mutaties		**36.000**	**34.000**	**-32.000**	**-201.000**

Saldo in deze begroting	**-1.421.000**	**-1.416.000**	**-1.473.000**	**-1.618.000**

Programma 5 Sport, cultuur en recreatie

Omschrijving programma
Programma 5 heeft betrekking op het sportbeleid, bijvoorbeeld kosten van beweegcoaches. De accommodaties voor sportbeoefening vallen hier ook onder. Daarnaast vallen alle subsidies in het kader van cultuur, musea, archeologie en cultuurhistorie onder programma 5. Ook het onderhoud en toezicht op cultureel erfgoed, evenals de kosten voor de bibliotheken zijn hier verantwoord. De aanleg van openbaar groen, vijvers, sloten en speeltuinen is ook onderdeel van programma 5.

Ontwikkelingen en context
Westerveld is een gemeente waar je een leven lang kunt sporten, bewegen, genieten van cultuur en meedoen.

Via het programma Westerveld in Actie stimuleren onze beweegcoaches inwoners op het gebied van leefstijl en bewegen, met specifieke aandacht voor jongeren en kwetsbare doelgroepen. In de komende periode actualiseren we Westerveld in Actie en de AZWA-agenda (Aanvullend Zorg- en Welzijnsakkoord). Daarnaast waarderen we de inzet en prestaties van sporters en vrijwilligers met het jaarlijkse sportgala.

Om voorzieningen toekomstbestendig te houden, onderzoeken we het gebruik van sport- en maatschappelijke accommodaties in relatie tot tarieven en het subsidiebeleid. We geven uitvoering aan het Beleidskader Vastgoed en Gronden (inclusief zwembaden), het Transitieplan Dorpshuizen en ontwikkelen een notitie toekomstbestendige zwembaden. Ook ondersteunen we verenigingen en dorpen bij het versterken van hun zelfredzaamheid, onder meer via dorpsagenda's en de uitvoering van het dorpenbeleid.

Bibliotheken vervullen een belangrijke maatschappelijke rol op het gebied van lezen, leren, ontwikkelen en participeren. Met de voorgenomen wijzigingen in de Wet stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen (Wsob) krijgen gemeenten een wettelijke zorgplicht voor het realiseren van voldoende en volwaardige bibliotheekvoorzieningen. Samen met Biblionet Drenthe geven we invulling aan de strategische doelen Drenthe leest, Drenthe leert en ontwikkelt, Drenthe doet mee en Drenthe robuust. Dit resulteert in een breed aanbod gericht op leesbevordering, het terugdringen van laaggeletterdheid, het versterken van digitale vaardigheden, kennismaking met kunst en cultuur, ontmoeting en goede toegang tot informatie en overheidsdienstverlening.

We vinden het belangrijk dat sport, cultuur en culturele activiteiten voor alle inwoners toegankelijk en laagdrempelig zijn. Daarom maken we het aanbod zichtbaar via ‘Westerveld Verbonden’. Hiermee stimuleren we deelname, ontmoeting en ontwikkeling voor alle inwoners van Westerveld.

Gemeentelijke beleidskaders
- Uitvoeringsregels ‘investeringssubsidie buitensportaccommodaties’;
- Uitvoeringsregels ‘fonds dorpshuizen Westerveld’;
- Algemene subsidieverordening gemeente Westerveld 2025;
- Erfgoedverordening;
- Visie op cultuur in Westerveld;
- Maatschappelijke visie: een gezonde, zelfredzame en participerende Westervelder;
- Visie op spelen;
- Erfgoedvisie 2022 - 2030;
- Kerkenvisie 2022.

Doel

5.1 Sport: bewegen verbindt

Waardering sporters en vrijwilligers.

Wat gaan we daarvoor doen?

Actie 5.1.1 Sportgala

Omschrijving

Organiseren van een sportgala.

Doel

5.2 Inclusieve sport

Gezonde leefstijl voor alle inwoners met speciale aandacht voor kwetsbare doelgroepen.

Wat gaan we daarvoor doen?

Actie 5.2.1 Actualisatie Westerveld in Actie en AZWA agenda

Omschrijving

Actualisatie Westerveld in Actie en AZWA agenda

Doel

5.3 Verenigingen ondersteuen

Verenigingen ondersteunen om hun zelfredzaamheid te versterken.

Wat gaan we daarvoor doen?

Actie 5.3.1 Dorpsagenda's

Omschrijving

Ontwikkelen dorpsagenda's, uitvoeren transitieplan Dorpshuizen, uitvoeren regiodeal projecten, uitvoeren Westerveld in actie.

Doel

5.4 Toekomstbestendige voorzieningen realiseren en behouden

Toekomstbestendige voorzieningen realiseren en behouden.

Wat gaan we daarvoor doen?

Actie 5.4.1 Uitvoering geven aan het beleidskader Vastgoed en gronden incl. zwembaden. Uitvoering geven aan het Transitieplan Dorpshuizen en een notitie toekomstbestendige zwembaden ontwikkelen.

Omschrijving

Uitvoering geven aan het beleidskader Vastgoed en gronden en addendum zwembaden. Uitvoering geven aan het Transitieplan Dorpshuizen

Doel

5.5 Cultuur en erfgoed

Stimuleren dat cultuur en culturele activiteiten toegankelijk en laagdrempelig zijn voor alle inwoners.

Wat gaan we daarvoor doen?

Actie 5.5.1 Cultuur en sportaanbod via de website Westerveld verbonden aanbieden.

Omschrijving

Cultuur en sportaanbod via de website Westerveld verbonden aanbieden.

Ind 5.001 Niet-sporters

Omschrijving

Het percentage niet-wekelijkse sporters t.o.v. de bevolking van 19 jaar en ouder. Bevolking van 19 jaar en ouder die niet minstens één keer per week aan sport doet.

Bron: Gezondheidsmonitor volwassenen (en ouderen), GGD'en, CBS en RIVM

Gebied	2020	2022	2024
Drenthe	55,50%	52,00%	48,90%
Westerveld	54,40%	48,70%	49,20%

Programma 5 Sport, cultuur en recreatie

Wat mag het kosten?

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2027	Meerjarenbegroting 2028	Meerjarenbegroting 2029	Meerjarenbegroting 2030
5.1 Sportbeleid en activering	**-100**	**-100**	**-100**	**-100**
5.2 Sportaccommodaties	**-774**	**-779**	**-775**	**-1.044**
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	**-332**	**-282**	**-282**	**-282**
5.4 Musea	**-97**	**-97**	**-97**	**-97**
5.5 Cultureel erfgoed	**-222**	**-222**	**-222**	**-221**
5.6 Media	**-507**	**-507**	**-507**	**-507**
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	**-2.799**	**-2.734**	**-2.729**	**-2.723**
Totaal programma 5	**-4.830**	**-4.720**	**-4.712**	**-4.974**

Financiële mutaties in dit programma

Het vastgestelde budget van jaarschijf 2027 in de Begroting 2026 vormt het vertrekpunt voor dit programma: de zogenaamde primitieve begroting. Alle mutaties die op hoofdlijnen zijn toegelicht in het financiële perspectief worden hieronder getoond en sluiten zo aan op het totaal begrote saldo voor dit programma. Hieronder worden de bedragen afgerond op duizendtallen weergegeven:

Omschrijving	Besloten	2027	2028	2029	2030
Gerapporteerd saldo Primitieve Begroting 2027		**-4.774.000**	**-4.779.000**	**-4.778.000**	**-4.757.000**
Bijstelling doorbelaste voorzieningen	Kadernota 2027	- 55.000	- 55.000	- 55.000	- 55.000
Formatie BBR (budgetneutraal)	Kadernota 2027	37.000	37.000	37.000	37.000
Bijstelling BBR-taken Rova	Indexatie stelpost	- 87.000	- 87.000	- 87.000	- 87.000

Eikenprocessierups	Taakstelling bezuiniging	1.000	1.000	1.000	1.000
Bijstelling voorziening gebouwen	Indexatie stelpost	33.000	33.000	33.000	33.000
Bezuiniging gas en elektra	Bezuinigingsopgave	43.000	43.000	43.000	43.000
Correctie verzekeringen	Begroting 2027	- 18.000	- 18.000	- 18.000	- 18.000
Bijstelling kapitaallasten	Indexatie stelpost	25.000	10.000	17.000	4.000
Afronden van de begroting	Bezuinigingsopgave	16.000	16.000	16.000	16.000
Taakstelling op programma 5	Aanvullende bezuinigingsopgave		50.000	50.000	50.000
Visie Vledder - MFA vanaf stelpost nieuw beleid	Bezuinigingsopgave		- 270.000	- 270.000	- 270.000
Realistisch ramen Visie Vledder	Bezuinigingsopgave		270.000	270.000	
Budget CEPRO-leerstoel	Bezuinigingsopgave	50.000	50.000	50.000	50.000
Indexatie subsidies	Indexatie stelpost	- 21.000	- 21.000	- 21.000	- 21.000
Exploitatiebijdrage zwembad de Kerkvlekken	Begroting 2027	- 80.000			
Subtotaal mutaties		**-56.000**	**59.000**	**66.000**	**-217.000**
Saldo in deze begroting		**-4.830.000**	**-4.720.000**	**-4.712.000**	**-4.974.000**

Programma 6 Sociaal domein

Omschrijving programma

Het programma ‘sociaal domein’ omvat de uitvoering van de Participatiewet, Jeugdwet en WMO. Hieronder vallen onder andere inwonersparticipatie, inkomensregelingen, en werkvoorzieningsschappen zoals Reestmond. Dit geldt ook voor re-integratie trajecten en maatschappelijke participatietrajecten, net als de huishoudelijke hulp en dagbesteding vanuit de Wet maatschappelijke ondersteuning.

De opvang van Oekraïners en armoedebestrijding zijn ook grote thema’s binnen dit domein. Daarnaast omvat het programma ook jeugdhulp, jeugdbescherming en jeugdreclassering.

Ontwikkelingen en context

Westerveld is een gemeente waar niemand buiten de boot valt. Onder het motto “iedereen doet mee” streven we naar een inclusieve samenleving waarin regie over het eigen leven het uitgangspunt is.

De wet- en regelgeving binnen het sociaal domein blijft volop in ontwikkeling. Landelijke hervormingen zijn gericht op het verbeteren van de kwaliteit, toegankelijkheid en betaalbaarheid van ondersteuning en zorg. Belangrijke ontwikkelingen zijn de uitvoering van de Hervormingsagenda Jeugd en de verdere versterking van de menselijke maat binnen de Participatiewet. Daarnaast is de Wet verbetering beschikbaarheid jeugdzorg in werking getreden, waarmee de beschikbaarheid van specialistische jeugdzorg en de regionale samenwerking tussen gemeenten worden versterkt. Deze ontwikkelingen vragen blijvende aandacht voor een effectieve uitvoering en een goede aansluiting bij de behoeften van inwoners.

De gemeente is verantwoordelijk voor de opvang en huisvesting van vluchtelingen. Naar verwachting blijft dit ook in de komende jaren een actuele opgave. Daarbij geven wij uitvoering aan onze wettelijke taken en werken wij samen met partners aan een goede opvang, begeleiding en participatie van nieuwkomers.

We streven naar een inclusieve samenleving waarin inwoners zoveel mogelijk regie hebben over hun eigen leven en mee kunnen doen naar vermogen. Daarbij gaan we uit van eigen kracht, met passende ondersteuning waar nodig. Om dit verder te versterken actualiseren we de Lokale Inclusie Agenda in samenhang met de uitvoeringsagenda’s AZWA en Brede SPUK (Specifieke Uitkering).

Westerveld kent een relatief vergrijzende bevolking. Daarom zetten we in op gezond en vitaal ouder worden. Dit doen we in samenwerking met inwoners, maatschappelijke organisaties en zorgpartners. We voeren de maatschappelijke visie uit waarbij aandacht is voor de ouderen, in afstemming met de uitvoeringsagenda's Sociaal Domein.

Tegelijkertijd werken we aan een sterke sociale basis en een integrale toegang voor het sociaal domein. Met Stevige Lokale Teams organiseren we ondersteuning dichter bij inwoners en verbeteren we de samenwerking tussen zorg, welzijn, jeugd en participatie. Daarnaast investeren we in zorgzame gemeenschappen en domein overstijgende samenwerking, waarin inwoners, vrijwilligers en organisaties elkaar ondersteunen en samen bijdragen aan gezondheid, welzijn, ontmoeting en participatie.

Transitie Dorpshuizen

Welzijn MensenWerk heeft haar Transitieplan Dorpshuizen 2025 – 2029 opgesteld. Het plan heeft betrekking op de vijf dorpshuizen die Welzijn MensenWerk bezit of beheert en hoe deze toekomstbestendig kunnen worden gemaakt. Er wordt onderzocht wat hiervoor de passende beheer- en eigendomsvorm is en wat dit vraagt van de samenwerking tussen

inwoners, gemeente en welzijn. Vanaf 2029 zal de beheer- en eigendomsvorm voor alle vijf dorpshuizen anders zijn en heeft Welzijn MensenWerk geen subsidie nodig voor het beheer en eigendom.

Gemeentelijke beleidskaders

- maatschappelijke visie: een gezonde, zelfredzame en participerende inwoner;
- re-integratieverordening Participatiewet, Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers, en Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen 2023;
- Verordening jeugdhulp en maatschappelijke ondersteuning 2020;
- Verordening individuele inkomenstoeslag 2021;
- Verordening beslistermijn schuldhulpverlening 2021;
- Verificatie en validatiebeleid 2020;
- Verordening antidiscriminatievoorziening;

Doel

6.1 Iedereen doet mee

Wij streven naar een inclusieve samenleving. Regie over eigen leven is daarbij het uitgangspunt: focus op eigen kracht met ondersteuning waar nodig.

Wat gaan we daarvoor doen?

Actie 6.1.1 . Actualiseren van de Lokale Inclusie Agenda (LIA) in afstemming met de uitvoeringsagenda's AZWA en SPUK.

Omschrijving

Actualiseren van de Lokale Inclusie Agenda (LIA) in afstemming met de uitvoeringsagenda's AZWA en SPUK.

Doel

6.2 Ouderenbeleid

Het stimuleren van vitaal ouder worden.

Wat gaan we daarvoor doen?

Actie 6.2.1 Uitvoering geven aan de maatschappelijke visie

Omschrijving

Uitvoering geven aan de maatschappelijke visie waarbij aandacht is voor de ouderen in afstemming met de uitvoeringsagenda's Sociaal Domein.

Doel

6.3 Eén integrale toegang

We werken voor één integrale toegang voor het hele sociaal domein (Stevige Lokale Teams)

Wat gaan we daarvoor doen?

Actie 6.3.1 Uitvoering geven aan de projectorganisatie.

Omschrijving

Uitvoering geven aan de projectorganisatie.

Actie 6.3.2 Opzetten, faciliteren en monitoren van Zorgzame Gemeenschappen / DOS / Interreg Wilhelminaoord / Hechte Wijkverbanden

Omschrijving

Opzetten, faciliteren en monitoren van Zorgzame Gemeenschappen / DOS / Interreg Wilhelminaoord / Hechte Wijkverbanden

Ind 6.000 Banen

Omschrijving

Onder een baan wordt een vervulde positie verstaan. Dit betreft zowel fulltimers, parttimers als uitzendkrachten. De indicator betreft het aantal banen per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 tot en met 64 jaar.

Bron: CBS Bevolkingsstatistiek / LISA - bewerking ABF Research

Gebied	2022	2023	2024	2025
Drenthe	773,30	783,40	794,60	796,50
Westerveld	852,50	888,40	889,00	941,80

Ind 6.001 Jongeren met een delict voor de rechter

Omschrijving

Het percentage jongeren (12 t/m 21 jaar) dat met een delict voor de rechter is verschenen.

Bron: CBS - Jeugdmonitor

Gebied	2020	2021	2022	2023
Drenthe	1,00%	1,00%	0,88%	1,00%
Westerveld	1,00%	1,00%	1,00%	1,00%

Ind 6.002 Kinderen in uitkeringsgezin

Omschrijving

Percentage kinderen tot 18 jaar die in een gezin leven dat van een bijstandsuitkering moet rondkomen. Bijstandshuishouden is een huishouden waarvan minimaal één lid een bijstandsuitkering ontvangt. Onder bijstand wordt hier uitkeringen aan huishoudens op grond van de Wet werk en bijstand (WWB, tot 2015) en de Participatiewet (vanaf 2015) en het Besluit bijstandsverlening zelfstandigen 2004 (Bbz) verstaan.

Bron: CBS - Jeugdmonitor

Gebied	2021	2022	2023	2024
Drenthe	6,00%	5,02%	5,00%	5,00%
Westerveld	3,00%	3,00%	4,00%	4,00%

Ind 6.003 Netto arbeidsparticipatie

Omschrijving

Het aandeel van de werkzame beroepsbevolking in de bevolking (beroeps- en niet-beroepsbevolking). Deze definitie heeft betrekking op personen die in Nederland wonen (exclusief de institutionele bevolking).

Bron: CBS - Arbeidsdeelname (gemeente)

Gebied	2022	2023	2024	2025
Drenthe	70,60	71,10	70,90	70,80
Westerveld	68,80	69,10	68,90	69,00

Ind 6.004 Werkloze jongeren

Omschrijving

Personen van 16 t/m 22 jaar die als werkzoekende staan ingeschreven bij het UWV WERKbedrijf en tegelijkertijd geen baan hebben als werknemer volgens de Polisadministratie.

Bron: CBS - Jeugdmonitor

Gebied	2021	2022	2023	2024
Drenthe	2,00%	1,83%	2,00%	2,00%
Westerveld	2,00%	1,00%	2,00%	2,00%

Ind 6.005 Personen met een bijstandsuitkering

Omschrijving

Het aantal personen met een uitkering op grond van de Wet werk en bijstand (WWB, t/m 2014) en de Participatiewet (vanaf 2015). De uitkeringen (leefgeld) aan personen in een instelling, de elders verzorgden, zijn niet inbegrepen. Ook de uitkeringen aan dak- en thuislozen zijn niet inbegrepen.

Bron: CBS - reintegratiemonitor

Gebied	2021	2023	2024	2025
Drenthe	360,40	305,00	305,10	248,70
Westerveld	211,60	172,30	182,60	155,20

Ind 6.006 Lopende re-integratievoorzieningen

Omschrijving

Het aantal reintegratievoorzieningen, per 10.000 inwoners in de leeftijd van 15-64 jaar.

Bron: CBS - reintegratiemonitor

Gebied	2022	2023	2024	2025
Drenthe	234,60	284,60	235,30	260,10
Westerveld	95,90	123,30	52,80	89,40

Ind 6.007 Jongeren met jeugdhulp

Omschrijving

In percentage van alle jongeren tot 18 jaar, per 1 januari. Hulp en zorg zoals deze bedoeld en beschreven is in de Jeugdwet (2014), en in natura door de zorgaanbieder is geleverd. PGB gefinancierde hulp en zorg valt hier dus buiten. Het betreft hulp en zorg aan jongeren en hun ouders bij psychische, psychosociale en of gedragsproblemen, een verstandelijke beperking van de jongere, of opvoedingsproblemen van de ouders. Zorg in Natura wordt direct vergoed aan de zorgverlener zonder tussenkomst van de zorggebruiker. In het kader van de jeugdzorg betekent dit dat de hulp rechtstreeks door de gemeente wordt vergoed. Persoonsgebonden budget (PGB)is een geldbedrag waarmee de zorggebruiker zelf zorg, begeleiding, hulp, hulpmiddelen of voorzieningen in kan kopen. Deze wordt verstrekt via de Sociale verzekeringsbank (SVB) maar is ook afkomstig van de gemeente.

Bron: CBS - Indicatoren jeugdzorg in natura

Gebied	2022	2023	2024	2025
Drenthe	13,60%	13,90%	14,50%	14,20%
Westerveld	12,60%	12,40%	12,70%	12,90%

Ind 6.008 Jongeren met jeugdbescherming

Omschrijving

In percentage van alle jongeren tot 18 jaar, per 1 januari 2023.
Jeugdbescherming is een maatregel die de rechter dwingend oplegt. Dat gebeurt als een gezonde en veilige ontwikkeling van een kind of jeugdige wordt bedreigd en vrijwillige hulp niet of niet voldoende helpt. Een kind of jongere wordt dan 'onder toezicht gesteld' of ‘onder voogdij geplaatst’.

Bron: CBS - Indicatoren jeugdzorg in natura

Gebied	2022	2023	2024	2025
Drenthe	1,20%	1,10%	1,10%	1,00%
Westerveld	1,00%	0,60%	0,70%	0,70%

Ind 6.009 Jongeren met jeugdreclassering

Omschrijving

In percentage van alle jongeren in de leeftijd van 12 tot 23 jaar, per 1 januari 2023.
Jeugdreclassering is een combinatie van begeleiding en controle voor jongeren vanaf 12 jaar, die voor hun 18e verjaardag met de politie of leerplichtambtenaar in aanraking zijn geweest en een proces-verbaal hebben gekregen. Indien de persoonlijkheid van de dader of de omstandigheden waaronder de overtreding of het misdrijf is begaan daartoe aanleiding geven, bijvoorbeeld bij jongvolwassenen met een verstandelijke beperking, kan het jeugdstrafrecht eveneens worden toegepast op jongvolwassenen in de leeftijd 18 tot en met 22 jaar. De jongere krijgt op maat gesneden begeleiding van een jeugdreclasseringswerker om te voorkomen dat hij of zij opnieuw de fout ingaat. Jeugdreclassering kan worden

opgelegd door de kinderrechter of de officier van Justitie. Jeugdreclassering kan ook op initiatief van de Raad voor de Kinderbescherming in het vrijwillige kader worden opgestart.

Bron: CBS - Indicatoren jeugdzorg in natura

Gebied	2020	2021	2024	2025
Drenthe	0,40%	0,40%	0,50%	0,50%
Westerveld	0,00%	0,40%	0,40%	0,40%

Ind 6.010 Cliënten met een maatwerkarrangement WMO

Omschrijving

Aantal per 10.000 inwoners in de betreffende bevolkingsgroep. Een maatwerkvoorziening is een vorm van specialistische ondersteuning binnen het kader van de Wmo. Voor de Wmo-gegevens geldt dat het referentiegemiddelde gebaseerd is op 327 deelnemende gemeenten.

Bron: CBS - Gemeentelijke Monitor Sociaal Domein Wmo

Gebied	2022	2023	2024	2025
Drenthe	666,00	755,11	815,00	817,00
Westerveld	670,00	680,00	680,00	690,00

Programma 6 Sociaal Domein

Wat mag het kosten?

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2027	Meerjarenbegroting 2028	Meerjarenbegroting 2029	Meerjarenbegroting 2030
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	**-6.288**	**-5.624**	**-5.123**	**-5.126**
6.2 Wijkteams	**-310**	**-310**	**-310**	**-310**
6.3 Inkomensregelingen	**-1.415**	**-1.415**	**-1.415**	**-1.415**
6.4 WSW en beschut werk	**-3.702**	**-3.574**	**-3.541**	**-3.368**
6.5 Arbeidsparticipatie	**-592**	**-592**	**-592**	**-592**
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	**-610**	**-610**	**-610**	**-610**
6.711 Huishoudelijke hulp (WMO)	**-2.677**	**-2.677**	**-2.677**	**-2.677**
6.712 Begeleiding (WMO)	**-1.601**	**-1.601**	**-1.601**	**-1.601**
6.713 Dagbesteding (WMO)	**-789**	**-789**	**-789**	**-789**
6.72A Jeugdhulp begeleiding	**-1.241**	**-1.241**	**-1.241**	**-1.241**
6.72B Jeugdhulp behandeling	**-194**	**-194**	**-194**	**-194**
6.72C Jeugdhulp dagbesteding	**-77**	**-77**	**-77**	**-77**
6.73A Pleegzorg	**-217**	**-217**	**-217**	**-217**
6.73B Gezinsgericht	**-331**	**-331**	**-331**	**-331**
6.73C Jeugdhulp met verblijf overig	**-3**	**-3**	**-3**	**-3**
6.74A Jeugdhulp behandeling GGZ zonder verblijf	**-1.216**	**-1.216**	**-1.216**	**-1.216**
6.74B Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf	**-461**	**-461**	**-461**	**-461**
6.752 Jeugdhulp ambulant regionaal	**-750**	**-750**	**-750**	**-750**
6.81A Beschermd wonen (WMO)	**250**	**250**	**250**	**250**
6.82A Jeugdbescherming	**-384**	**-384**	**-384**	**-384**
6.82B Jeugdreclassering	**-53**	**-53**	**-53**	**-53**
Totaal programma	**-22.661**	**-21.869**	**-21.336**	**-21.166**

Financiële mutaties in dit programma

Het vastgestelde budget van jaarschijf 2027 in de Begroting 2026 vormt het vertrekpunt voor dit programma: de zogenaamde primitieve begroting. Alle mutaties die op hoofdlijnen zijn toegelicht in het financiële perspectief worden hieronder getoond en sluiten zo aan op het totaal begrote saldo voor dit programma. Hieronder worden de bedragen afgerond op duizendtallen weergegeven:

Omschrijving	Besloten	2027	2028	2029	2030

Gerapporteerd saldo Primitieve Begroting 2027		**-20.553.000**	**-20.053.000**	**-19.519.000**	**19.525.000**
Doorbelaste voorzieningen	Kadernota 2027	- 8.000	- 8.000	- 8.000	- 8.000
Formatie medewerkers BBR (budgetneutraal)	Kadernota 2027	90.000	90.000	90.000	90.000
Decentralisatieuitkering Participatiewet (budgetneutraal)	Meicirculaire 2026	- 78.000	- 75.000	- 42.000	132.000
Uitstel abonnementstarief WMO	Meicirculaire 2026	- 225.000			
Bijstelling voorziening gebouwen	Indexatie stelpost	- 10.000	- 10.000	- 10.000	- 10.000
Bezuiniging gas en elektra	Bezuinigingsopgave	5.000	5.000	5.000	5.000
Correctie verzekeringen	Begroting 2027	- 6.000	- 6.000	- 6.000	- 6.000
Bijstelling kapitaallasten	Indexatie stelpost	- 11.000	- 11.000	- 11.000	- 9.000
Afronden van de begroting	Bezuinigingsopgave	24.000	24.000	24.000	24.000
Taakstelling op programma 6	Aanvullende bezuinigingsopgave		50.000	50.000	50.000
Dorpshuis Over Entinghe	Begroting 2027	-13.000	- 21.000	- 22.000	- 22.000
Lidmaatschap Regiocampus	Bezuinigingsopgave	8.000	18.000	18.000	18.000
WMO kantoorbehoeften	Bezuinigingsopgave	3.000	3.000	3.000	3.000
Lidmaatschap Valtesapp	Bezuinigingsopgave		12.000	12.000	12.000
Indexaties subsidies	Indexatie stelpost	- 51.000	- 51.000	- 51.000	- 51.000
Extra kosten op te richten GR Jeugd	Indexatie stelpost	- 133.000	- 133.000	- 133.000	- 133.000

Bijstellingen nul-begroting	Indexatie stelpost	- 3.000	- 3.000	- 3.000	- 3.000
Maatschappelijk vastgoed stelpost nieuw beleid	Begroting 2027	-100.000	-100.000	-100..000	-100.000
Indexatie Jeugd en WMO	Indexatie stelpost	- 1.600.000	- 1.600.000	- 1.600.000	- 1.600.000
Subtotaal mutaties		**- 2.108.000**	**- 1.816.000**	**- 1.817.000**	**-1.641.000**
Saldo in deze begroting		**-22.661.000**	**-21.869.000**	**-21.336.000**	**-21.166.000**

Verbonden partijen

Samen met GGD Drenthe worden activiteiten ontplooid om de gezondheid van de twaalf Drentse gemeenten te bewaken, beschermen en bevorderen. Reestmond (sociale werkvoorziening) verzorgt de werkvoorziening: het plaatsen van mensen uit de deelnemende gemeenten die zijn aangewezen op aangepast werk. Reestmond bevordert het vinden van passende arbeid zo dicht mogelijk bij de arbeidsmarkt. Publiekvervoer Groningen Drenthe verzorgt het vervoer van WMO-cliënten en het vervoer van leerlingen naar en van school. Dit in samenwerking met de andere (openbare) vervoerssystemen in de provincie Groningen en Drenthe. De bijdragen van de gemeente zijn als volgt:

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2027	Meerjarenbegroting 2028	Meerjarenbegroting 2029	Meerjarenbegroting 2030
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	**-417**	**-192**	**-192**	**-192**
6.4 WSW en beschut werk	**-2.657**	**-2.532**	**-2.532**	**-2.532**
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	**-20**	**-20**	**-20**	**-20**
Totaal	**-3.094**	**-2.744**	**-2.744**	**-2.744**

Programma 7 Volksgezondheid en milieu

Omschrijving programma

De kosten voor het gezondheidsbeleid en de bijdrage aan de GGD worden verantwoord in programma 7. Ook de opbrengsten en kosten van de gemeentelijke taken op het gebied van riolering en afval behoren tot dit programma. Milieubeheer is ook onderdeel van dit programma waar alle kosten in het kader van milieu en duurzaamheid, milieuhandhaving en ongediertebestrijding, evenals projecten voor duurzame energie onder vallen. De kosten voor begraafplaatsen, zoals kosten voor lijkschouw en de opbrengsten van grafrechten, worden ook hier verantwoord.

Ontwikkelingen en context

Een gezonde leefomgeving is een belangrijke voorwaarde voor een vitale samenleving. Wij zetten ons in voor een beleid waarin volksgezondheid, leefomgeving en milieu in samenhang worden benaderd. Wij nemen hierin een actieve rol en werken aan een omgeving die gezond, veilig en toekomstbestendig is. Preventie, leefbaarheid en duurzaamheid vormen daarbij de uitgangspunten voor ons handelen.

Duurzame maatregelen moeten voor inwoners haalbaar en betaalbaar zijn. Het voorkomen en bestrijden van energiearmoede heeft hierbij prioriteit. De uitvoeringsagenda 2027 - 2028 is hierbij leidend.

We hebben ons gecommitteerd aan de RES-opgave 2030 (Regionale Energie Strategie). Westerveld blijft zich inzetten voor het behalen van de afgesproken RES-doelstellingen.

We willen een duurzame balans tussen natuurbehoud en gebruik stimuleren. Binnen de wettelijke mogelijkheden zetten wij ons in voor het treffen van adequate maatregelen om te zorgen voor een goede balans tussen natuur, landbouw en recreatie. Hierbij streven we ook naar een evenwicht tussen nationale parken en tussenliggend gebied.

Gemeentelijke beleidskaders

- Duurzaamheidsnota Westerveld (Samenwerken aan Duurzaamheid);
- Regionale adaptatie strategie en regionale uitvoeringsagenda;
- Riolering en Water Programma (RWP) 2023-2028;
- Beleidsnotitie duurzaamheid;
- Verordening afvalstoffen;
- Transitievisie warmte;
- Duurzaamheidsvisie 2026 - 2030.

Doel

7.1 Betaalbare en haalbare duurzame maatregelen voor inwoners realiseren.

Wat gaan we daarvoor doen?

Actie 7.1.1 Uitvoering geven aan uitvoeringsagenda

Omschrijving

We geven uitvoering aan de Uitvoeringsagenda 2027 - 2028.

Doel

7.2 RES opgave 2030 realiseren.

Wat gaan we daarvoor doen?

Actie 7.2.1 Realiseren van de RES-ambitie tot 2030.

Doel

7.3 Stimuleren van duurzame balans tussen natuurbehoud en gebruik.

Wat gaan we daarvoor doen?

Actie 7.3.1 Balans tussen natuur, landbouw en recreatie

Omschrijving

Binnen de wettelijke mogelijkheden zetten wij ons in voor het treffen van adequate maatregelen om te zorgen voor een goede balans tussen natuur, landbouw en recreatie.

Doel

7.4 Evenwicht tussen nationale parken en tussenliggend gebied.

Wat gaan we daarvoor doen?

Actie 7.4.1 Evenwicht tussen nationale parken en tussenliggend gebied.

Omschrijving

Voortzetten huidige acties.

Ind. 7.001 Hernieuwbare electriciteit

Omschrijving

Percentage bekende hernieuwbare electriciteit.

Bron: Berekening

Gebied	2020	2021	2022	2023
Drenthe	32,40%	44,80%	72,20%	88,80%
Westerveld	19,10%	22,30%	28,00%	34,00%

Ind 7.002 Omvang huishoudelijk restafval

Omschrijving

Niet gescheiden ingezameld huishoudelijk afval.

Bron: CBS - Huishoudelijk afval

Gebied	2021	2022	2023	2024
Drenthe	148,00	129,13	127,00	129,00
Westerveld	127,00	114,70	121,00	89,00

Programma 7 Volksgezondheid en milieu

Wat gaat het kosten?

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2027	Meerjarenbegroting 2028	Meerjarenbegroting 2029	Meerjarenbegroting 2030
7.1 Volksgezondheid	**-1.201**	**-1.201**	**-1.201**	**-1.201**
7.2 Riolering	**-259**	**-238**	**-193**	**-208**
7.3 Afval	**487**	**485**	**485**	**485**
7.4 Milieubeheer	**-482**	**-868**	**-333**	**-333**
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	**-51**	**-47**	**-46**	**-44**
Totaal programma 7	**-1.505**	**-1.868**	**-1.288**	**-1.301**

Financiële mutaties in dit programma

Het vastgestelde budget van jaarschijf 2027 in de Begroting 2026 vormt het vertrekpunt voor dit programma: de zogenaamde primitieve begroting. Alle mutaties die op hoofdlijnen zijn toegelicht in het financiële perspectief worden hieronder getoond en sluiten zo aan op het totaal begrote saldo voor dit programma. Hieronder worden de bedragen afgerond op duizendtallen weergegeven:

Omschrijving	Besloten	2027	2028	2029	2030
Gerapporteerd saldo Primitieve Begroting 2027		**-1.150.000**	**-1.124.000**	**-1.086.000**	**-1.092.000**
Gemeenschappelijke regeling Samen Drenthe	Kadernota 2027	- 278.000	- 278.000	- 278.000	- 278.000
Doorbelaste voorzieningen	Kadernota 2027	- 14.000	- 14.000	- 14.000	- 14.000
Decentralisatieuitkering CDOKE	Meicirculaire 2026	- 792.000			
Storting CDOKE gelden in reserve Westerveld Verduurzaamd	Begroting 2027	792.000			
Eikenprocessierups	Taakstelling bezuiniging	33.000	33.000	33.000	33.000
Bijstellen budgetten duurzaamheid	Begroting 2027	- 149.000	- 535.000		
Bijstelling voorziening gebouwen	Indexatie stelpost	6.000	6.000	6.000	6.000
Correctie verzekeringen	Begroting 2027	- 1.000	- 1.000	- 1.000	- 1.000

Bijstelling kapitaallasten	Indexatie stelpost	11.000	9.000	13.000	6.000
Afvalbegroting	Indexatie stelpost	- 26.000	- 27.000	- 26.000	- 26.000
Rioolbegroting	Indexatie stelpost	- 53.000	- 53.000	- 53.000	- 53.000
Afronden van de begroting	Bezuinigingsopgave	8.000	8.000	8.000	8.000
Budget jeugdgezondheidswet	Bezuinigingsopgave	10.000	10.000	10.000	10.000
Duurzaamheidsbeleid	Aanvullende bezuinigingsopgave	100.000	100.000	100.000	100.000
Subtotaal mutaties		**- 355.000**	**-742.000**	**-202.000**	**-209.000**
Saldo in deze begroting		**-1.505.000**	**-1.866.000**	**-1.288.000**	**-1.301.000**

Betrokkenheid Verbonden partijen

Door deelname met aandelen in het Regionaal Orgaan Verwijdering Afvalstoffen (ROVA) kan de gemeente gebruik maken van de aangeboden diensten.
Samen met GGD Drenthe worden activiteiten ontplooid om de gezondheid van de twaalf Drentse gemeenten te bewaken, te beschermen en te bevorderen. De bijdragen van de gemeente zijn als volgt:

Bedragen x €1.000

Kosten Verbonden partijen	Begroting 2027	Meerjarenbegroting 2028	Meerjarenbegroting 2029	Meerjarenbegroting 2030
7.1 Volksgezondheid	**-1.108**	**-1.108**	**-1.108**	**-1.108**
Totaal	**-1.108**	**-1.108**	**-1.108**	**-1.108**

Programma 8 Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Stedelijke Vernieuwing

Omschrijving programma
Programma 8 bevat kosten die op grond van de Omgevingswet worden gemaakt, bijvoorbeeld voor het opstellen van omgevingsplannen. Daarnaast vallen de kosten en opbrengsten van het grondbedrijf die in de gemeentelijke exploitatie tot uitdrukking komen hier ook onder evenals kosten voor het opstellen van nieuw woonbeleid. Ook opbrengsten uit bouwleges en kosten voor woningbouw, woningverbetering, bouwtoezicht en de Basisregistratie Adressen en Gebouwen (BAG) vallen onder dit programma.

Ontwikkelingen en context
Westerveld is een aantrekkelijke woongemeente en dat willen we zo houden. Voor onze eigen inwoners, voor jongeren die hier willen blijven en voor mensen die hier willen komen wonen.

We willen de ambitie uit de vorige periode om vóór 2030 duizend nieuwe woningen te realiseren waarmaken. Dit doen we door uitvoering te geven aan woonvisie 2026 - 2029 en het bijbehorende uitvoeringsprogramma wonen.

Landbouw en het bijbehorende landschap zijn typisch voor Westerveld. In de landbouwtransitie is het nodig om hier ruimte voor te behouden. Die transitie is in volle gang en het beleid krijgt vorm op rijks- of provinciaal niveau. Binnen de wettelijke mogelijkheden zetten wij ons in voor het treffen van adequate maatregelen in samenwerking met de provincie en de regio.

Onze Omgevingsvisie (2021) is nog grotendeels actueel. Het omzetten van de huidige bestemmingsplannen naar een integraal Omgevingsplan is in gang gezet, maar is een meerjarig traject. Dit willen we afronden in 2031.

De invoering van de Omgevingswet vraagt de komende jaren blijvende aandacht voor een integrale benadering van de fysieke leefomgeving. Wij werken verder aan de ontwikkeling van het Omgevingsplan, participatie van inwoners en initiatiefnemers en een toekomstbestendige uitvoering van vergunningverlening, toezicht en handhaving. Hierbij zoeken we naar een goede balans tussen initiatiefruimte, rechtszekerheid en kwaliteit van de leefomgeving.

We werken aan het verminderen van regels voor bouwen en verbouwen, ook in het buitengebied. We geven uitvoering aan het vastgestelde beleid, met als voorbeeld flexwonen en splitsen van woningen.

Gemeentelijke beleidskaders
- Woonvisie 2026 - 2030;
- Omgevingsvisie;
- Nota grondbeleid 2023 - 2030;
- Beleidskader Vastgoed en Gronden;
- Verordening Nadeelcompensatie gemeente Westerveld;
- Nota bodembeheer;

Doel
8.1 Realisatie nieuwe woningen
Realiseren 1.000 nieuwe woningen.

Wat gaan we daarvoor doen?

Actie 8.1.1 Uitvoering geven aan woonvisie 2026-2029 en het uitvoeringsprogramma wonen.

Doel

8.2 Transitie van de landbouw

Inzetten op toekomstbestendige en rendabele landbouw.

Wat gaan we daarvoor doen?

Actie 8.2.1 Binnen de wettelijke mogelijkheden zetten wij ons in voor het treffen van adequate maatregelen in samenwerking met de provincie en de regio

Doel

8.3 Omgevingsvisie/omgevingsplan

In balans houden van wonen, werken, recreëren en natuur.

Wat gaan we daarvoor doen?

Actie 8.3.1 Realiseren van het Omgevingsplan 2031.

Doel

8.4 Verminderen van regels

Verminderen van regels voor bouwen en verbouwen ook in het buitengebied.

Wat gaan we daarvoor doen?

Actie 8.4.1Uitvoering aan vastgesteld beleid met als voorbeeld flexwonen en splitsen van woningen.

Ind 8.001 Demografische druk

Omschrijving

Het aantal personen van 0 tot 20 jaar én 65 jaar of ouder per honderd personen van 20 tot 65 jaar.

Bron: CBS Bevolkingsstatistiek

Gebied	2023	2024	2025	2026
Drenthe	81,40%	81,90%	82,20%	82,80%
Westerveld	92,00%	92,40%	94,70%	97,30%

Ind 8.002 Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishouden

Omschrijving

Som van de gemiddeld betaalde ozb op basis van de gemiddelde woz-waarde van woningen in de gemeente + reinigingsheffing + rioolheffing minus eventuele heffingskorting.

Bron: COELO - Atlas lokale lasten

Gebied	2023	2024	2025	2026
Drenthe	831,00	864,00	889,00	913,00
Westerveld	867,00	849,00	888,00	915,00

Ind 8.003 Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden
Omschrijving

Som van de gemiddeld betaalde ozb op basis van de gemiddelde woz-waarde van woningen in de gemeente + reinigingsheffing + rioolheffing minus eventuele heffingskorting.

Bron: COELO - Atlas lokale lasten

Gebied	2023	2024	2025	2026
Drenthe	883,00	916,00	936,00	962,00
Westerveld	973,00	943,00	919,00	952,00

Ind 8.004 Gemiddelde WOZ waarde (€ 1.000)
Omschrijving

De WOZ-waarde van alle woningen. Alle verblijfsobjecten in de Basisregistratie Adressen en Gebouwen (BAG) met minimaal een woonfunctie en eventueel een of meer andere gebruiksfuncties worden als woning aangemerkt.

Bron: CBS - Waarde onroerende zaken

Gebied	2023	2024	2025	2026
Drenthe	294,00	307,00	323,00	358,00
Westerveld	374,00	390,00	422,00	462,00

Ind 8.005 Nieuw gebouwde woningen
Omschrijving

Nieuw gebouwde woningen, exclusief overige toevoegingen, zoals transformaties.

Bron: Basisregistraties adressen en gebouwen - bewerking ABF Research

Gebied	2021	2022	2023	2024
Drenthe	7,80	6,40	5,80	5,70
Westerveld	3,00	20,70	4,60	6,80

Programma 8 VHROSV
Wat mag het kosten?

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2027	Meerjarenbegroting 2028	Meerjarenbegroting 2029	Meerjarenbegroting 2030
8.1 Ruimte en leefomgeving	**-727**	**-277**	**-277**	**-277**
8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	**0**	**0**	**0**	**0**
8.3 Wonen en bouwen	**-1.684**	**-1.531**	**-1.531**	**-1.531**
Totaal programma 8	**-2.411**	**-1.808**	**-1.808**	**-1.808**

Financiële mutaties in dit programma

Het vastgestelde budget van jaarschijf 2027 in de Begroting 2026 vormt het vertrekpunt voor dit programma: de zogenaamde primitieve begroting. Alle mutaties die op hoofdlijnen zijn toegelicht in het financiële perspectief worden hieronder getoond en sluiten zo aan op het totaal begrote saldo voor dit programma. Hieronder worden de bedragen afgerond op duizendtallen weergegeven:

Omschrijving	Besloten	2027	2028	2029	2030
Gerapporteerd saldo Primitieve Begroting 2027		**-1.884.000**	**-1.831.000**	**-1.831.000**	**-1.831.000**
Personele inzet omgevingswet (budgetneutraal)	Kadernota 2027	- 450.000			
Gemeenschappelijke regeling Omgevingsdienst Drenthe	Kadernota 2027	- 128.000	- 128.000	- 128.000	- 128.000
Bijstelling kapitaallasten	Indexatie stelpost	4.000	4.000	4.000	4.000
Afronden van de begroting	Bezuinigingsopgave	3.000	3.000	3.000	3.000
Budget Topografie	Bezuinigingsopgave	44.000	44.000	44.000	44.000
Taakstelling op programma 8	Aanvullende bezuinigingsopgave		100.000	100.000	100.000
Subtotaal mutaties		**- 527.000**	**23.000**	**23.000**	**23.000**
Saldo in deze begroting		**-2.411.000**	**-1.808.000**	**-1.808.000**	**-1.808.000**

Verbonden partijen

De RUD Drenthe draagt zorg voor de uitvoering van alle milieuvergunningen en -meldingen, het milieutoezicht en de handhaving van alle milieuaspecten en advisering op het gebied van milieu. De te betalen bijdrage is als volgt:

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2027	Meerjarenbegroting 2028	Meerjarenbegroting 2029	Meerjarenbegroting 2030
8.3 Wonen en bouwen	**-1.492**	**-1.492**	**-1.492**	**-1.492**
Totaal programma	**-1.492**	**-1.492**	**-1.492**	**-1.492**

Overige programma onderdelen

De presentatie in dit onderdeel sluit aan bij de regelgeving van het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV).

Overhead

Omschrijving programma

In het programma ‘Overhead’ worden alle kosten met betrekking tot ondersteuning van de ambtelijke organisatie verantwoord. Dit betreft salariskosten, kosten voor inhuur van personeel, en huisvestingskosten. Daarnaast worden ook de kosten voor informatievoorziening en faciliteiten verantwoord in dit programma. Bijdragen aan de gemeenschappelijke regeling Shared Service Centrum ONS zijn ook onderdeel van ‘overhead’

Ontwikkelingen en context

Bedrijfsvoering en weerbaarheid

We staan als relatief kleine gemeente voor stevige uitdagingen: een krappe arbeidsmarkt, digitale veiligheid en beperkte financiële middelen. Maar uitdagingen kunnen we beschouwen als kansen. We kiezen voor een dienstbare, krachtige, effectieve en doelmatige organisatie, die klaar is voor de toekomst. Samenwerking en weerbaarheid staan de komende periode centraal. We maken plannen maken voor het realiseren van een toekomstbestendige organisatie.

Gemeentelijke beleidskaders

Op dit onderdeel zijn alleen de wettelijk voorgeschreven richtlijnen van toepassing zoals het BBV en de notitie overhead van de commissie BBV.

Doel

O.1 Toekomstbestendige informatievoorziening

Wij streven naar een optimale dienstverlening, met transparantie in beleid, efficiëntie, hulpvaardigheid.

Ind 0.001 Formatie (fte per 1.000 inwoners)
Bron: Eigen gegevens

Onderdeel	2023	2024	2025	2026	2027
Formatie	8,72	10,48	10,31	9,90	10,32

Ind 0.002 Bezetting (fte per 1.000 inwoners)
Bron: Eigen gegevens

Onderdeel	2023	2024	2025	2026	2027
Bezettiing	8,72	9,44	10,79	9,36	9,45

Ind 0.003 Apparaatskosten (per inwoner)
Bron: Eigen begroting

Gebied	2023	2024	2025	2026	2027
Westerveld	819,82	671,00	748,38	827,46	862,90

Ind 0.004 Externe inhuur (kosten als % van de totale loonsom + kosten totale inhuur)
Bron: Eigen begroting

Gebied	2023	2024	2025	2026	2027
Westerveld	4,42	16,14	16,43	3,84	4,05

Ind 0.005 Overhead (als % van de totale lasten)
Bron: Eigen begroting

Gebied	2023	2024	2025	2026	2027
Westerveld	20,60	18,65	19,54	23,34	23,06

Kosten van Overhead
Wat mag het kosten?

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2027	Meerjarenbegroting 2028	Meerjarenbegroting 2029	Meerjarenbegroting 2030
0.4 Overhead	**-17.770**	**-16.763**	**-16.442**	**-16.427**
Totaal Overhead	**-17.770**	**-16.763**	**-16.442**	**-16.427**

Financiële mutaties in dit programma
Het vastgestelde budget van jaarschijf 2027 in de Begroting 2026 vormt het vertrekpunt voor dit programma: de zogenaamde primitieve begroting. Alle mutaties die op hoofdlijnen zijn toegelicht in het financiële perspectief worden hieronder getoond en sluiten zo aan op het totaal begrote saldo voor dit programma. Hieronder worden de bedragen afgerond op duizendtallen weergegeven:

Omschrijving (x € 1.000)	Besloten	2027	2028	2029	2030
Gerapporteerd saldo Primitieve Begroting 2027		**-16.669.000**	**-15.991.000**	**-15.865.000**	**-15.850.000**
Gemeentewerf	Kadernota 2027	- 27.000	- 27.000	- 27.000	- 27.000
Kosten beveiliging gemeentehuis	Kadernota 2027	- 20.000	- 20.000	- 20.000	- 20.000
Gemeenschappelijke regeling SSC ONS	Kadernota 2027	- 114.000	- 114.000	- 114.000	- 114.000
Gemeenschappelijke regeling Drents Archief	Kadernota 2027	- 24.000	- 24.000	- 24.000	- 24.000
Formatie Recreatie en Toerisme (budgetneutraal)	Kadernota 2027	- 75.000	- 75.000	- 75.000	- 75.000
Formatie BBR	Kadernota 2027	- 127.000	- 127.000	- 127.000	- 127.000

Formatie Kabels en Leidingen (budgetneutraal)	Kadernota 2027	- 80.000	- 80.000	- 80.000	- 80.000
Voorziening onderhoud gebouwen	Indexatie stelpost	- 25.000	- 25.000	- 25.000	- 25.000
Bezuiniging gas en elektra	Bezuinigingsopgave	23.000	23.000	23.000	23.000
Correctie verzekeringen	Begroting 2027	- 56.000	- 56.000	- 56.000	- 56.000
Indexeren personeelsbudgetten	Indexatie stelpost	- 666.000	-666.000	-666.000	-666.000
Bijstelling ziekte en flex	Indexatie stelpost	- 23.000	- 143.000	- 143.000	- 143.000
Bijstelling kapitaallasten	Indexatie stelpost	16.000	22.000	16.000	16.000
Afvalbegroting	Indexatie stelpost	30.000	30.000	30.000	30.000
Afronden van de begroting	Bezuinigingsopgave	12.000	12.000	12.000	12.000
Personeelslasten	Bezuinigingsopgave	5.000	5.000	5.000	5.000
Opleidingsbudget	Bezuinigingsopgave	25.000	25.000	25.000	25.000
Taakstelling bedrijfsvoering (overhead)	Bezuinigingsopgave	60.000	403.000	603.000	603.000
Taakstelling bedrijfsvoering (beweegcoach)	Bezuinigingsopgave	60.000	60.000	60.000	60.000
ICT diensten	Bezuinigingsopgave	5.000	5.000	5.000	5.000
Projectleider woningbouw	Begroting 2027	-100.000			
Subtotaal mutaties		**-1.101.000**	**-772.000**	**-578.000**	**-578.000**
Saldo in deze begroting		**-17.770.000**	**-16.763.000**	**-16.442.000**	**-16.427.000**

Kosten van overhead als percentage
De kosten voor overhead bestaan uit huisvestingskosten, personeelskosten, kosten voor informatievoorziening en faciliteiten. Deze kosten zijn verantwoord in taakveld 0.4.

Kostensoort	Begroting 2026	Begroting 2027
Huisvestingskosten	454.041	475.023
Personeel	12.749.514	13.391.983
Informatievoorziening	3.404.406	3.460.372
Faciliteiten	381.300	442.700
Totaal lasten overhead	**16.989.261**	**17.770.078**
Percentage overhead	**23,34%**	**23,06%**

De hier gepresenteerde bedragen zijn exclusief bestuur en griffie. Ze sluiten aan op het taakveld 0.4: Overhead.

De personeelskosten worden vooraf op basis van verzamelde uren en verwachte inzet toegerekend aan de programma's. Dat geldt niet voor het budget voor vervanging tijdens ziekte en voor de inhuur van personeel. Die lasten worden verdeeld over de programma's op basis van de realisatie.

Betrokkenheid Verbonden partijen
ONS is de partner (in de vorm van een Gemeenschappelijke Bedrijfsvoering) die het technisch beheer ICT, inkoop en de personeels- en salarisadministratie verzorgt. De daarvoor in rekening gebrachte kosten zijn als volgt:

Bedragen x €1.000

Kosten Verbonden partijen	Begroting 2027	Meerjarenbegroting 2028	Meerjarenbegroting 2029	Meerjarenbegroting 2030
0.4 Overhead	**-2.527**	**-2.527**	**-2.527**	**-2.527**
Totaal	**-2.527**	**-2.527**	**-2.527**	**-2.527**

Algemene dekkingsmiddelen

Omschrijving programma

De algemene dekkingsmiddelen bestaan uit een aantal structurele inkomsten die niet aan specifieke taakvelden zijn gekoppeld. Deze dekkingsmiddelen zijn afkomstig van het Rijk (algemene uitkering), van inwoners (heffingen) en uit beleggingen. De inkomsten zijn onder te verdelen in treasury, belastingen, algemene uitkering, overige uitkeringen gemeentefonds en overige baten en lasten. De mutaties reserves en voorzieningen vallen ook onder dit programma.

Ontwikkelingen en context

Solide financiën

Wij kiezen als uitgangspunt een degelijk en transparant financieel beleid. We werken aan een structureel sluitende begroting als strategisch fundament voor onze maatschappelijke opgaven.

We hanteren onder meer als uitgangspunten:

1. Voor nieuw beleid eerst oplossingen binnen de bestaande capaciteit en middelen;
2. We gaan terughoudend om met lastenverzwaringen voor inwoners en ondernemers;
3. Investeringen alleen met een passend dekkingsvoorstel;
4. Scherp monitoren op voortgang en resultaten: ‘plan-do-check-act’ als kompas.

Gemeentelijke beleidskaders

- Treasury beleid.
- Financiële verordening.
- Nota reserves en voorzieningen.

Doel

A.1 Kostendekkend maken afvalstoffenheffing

We streven naar een tariefstelling die voor 100% kostendekkend is. De opbrengsten van de afvalstoffenheffing brengen dan evenveel op als de afvalinzameling voor de gemeente kost.

Algemene dekkingsmiddelen

Wat gaat het kosten?

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2027	Meerjarenbegroting 2028	Meerjarenbegroting 2029	Meerjarenbegroting 2030
0.5 Treasury	**705**	**687**	**678**	**670**
0.61 OZB woningen	**3.765**	**3.890**	**3890**	**3890**
0.62 OZB niet-woningen	**1.500**	**1.500**	**1.500**	**1.500**
0.64 Belastingen overig	**-133**	**-133**	**-133**	**-133**
0.7 Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds	**50.850**	**48.662**	**48.322**	**48.824**
0.8 Overige baten en lasten	**-50**	**-50**	**-13**	**-46**
Totaal Algemene dekkingsmiddelen	**56.637**	**54.566**	**54.244**	**54.705**

Financiële mutaties in dit programma
Het vastgestelde budget van jaarschijf 2027 in de Begroting 2026 vormt het vertrekpunt voor dit programma: de zogenaamde primitieve begroting. Alle mutaties die op hoofdlijnen zijn toegelicht in het financiële perspectief worden hieronder getoond en sluiten zo aan op het totaal begrote saldo voor dit programma. Hieronder worden de bedragen afgerond op duizendtallen weergegeven:

Omschrijving	Besloten	2027	2028	2029	2030
Gerapporteerd saldo Primitieve Begroting 2027		**52.042.000**	**50.758.000**	**50.687.000**	**50.673.000**
Stelpost nieuw beleid	Kadernota 2027				- 250.000
Algemene uitkering	Meicirculaire 2026	2.570.000	1.525.000	992.000	1.493.000
Opvoeren stelpost indexaties	Meicirculaire 2026	-2.000.000	-2.000.000	-2.000.000	-2.000.000
Opvoeren taakstelling bezuinigingsopgave	Meicirculaire 2026	1.800.000	1.800.000	2.400.000	2.400.000
Verdeling stelpost indexaties	Indexatie stelpost	1.800.000	1.800.000	1.800.000	1.800.000
Opvoeren aanvullende bezuinigingsopgave	Aanvullende bezuinigingsopgave	250.000	500.000	500.000	500.000
Aanvullende bezuinigingsopgave	Aanvullende bezuinigingsopgave	-150.000	-500.000	-500.000	-500.000
Bijstelling kapitaallasten	Indexatie stelpost	- 186.000	- 188.000	- 183.000	- 178.000
Afvalbegroting	Indexatie stelpost	- 6.000	- 6.000	- 6.000	- 6.000
Rioolbegroting	Indexatie stelpost	- 3.000	- 3.000	- 3.000	- 3.000
Afronden van de begroting	Bezuinigingsopgave	6.000	6.000	6.000	6.000
Verhoging van de OZB	Bezuinigingsopgave	508.000	508.000	508.000	508.000
Taakstelling bezuiniging subsidies	Bezuinigingsopgave			140.000	140.000

Visie Vledder van stelpost nieuw beleid naar programma 5	Bezuinigingsopgave		300.000	300.000	300.00
Verhoging BCF	Bezuinigingsopgave	200.000	200.000	200.000	200.000
Aframen stelpost nieuw beleid	Bezuinigingsopgave	300.000	350.000	400.000	450.000
Extra aframen stelpost nieuw beleid	Bezuinigingsopgave	100.000			
Bezuinigingsopgave	Bezuinigingsopgave	333.000	194.000	13.000	142.000
Overige bezuinigingsopgave	Bezuinigingsopgave	-927.000	-687.000	-1.009.000	-970.000
Subtotaal mutaties		**4.595.000**	**3.808.000**	**3.558.000**	**4.032.000**
Saldo in deze begroting		**56.637.000**	**54.566.000**	**54.245.000**	**54.705.000**

Baten Algemene dekkingsmiddelen

Overzicht van de baten algemene dekkingsmiddelen.

Bedragen x €1.000

Overzicht Algemene dekkingsmiddelen	Begroting 2027	Meerjarenbegroting 2028	Meerjarenbegroting 2029	Meerjarenbegroting 2030
0.5 Treasury	**885**	**885**	**885**	**885**
0.61 OZB woningen	**4.000**	**4.125**	**4.125**	**4.125**
0.62 OZB niet-woningen	**1.500**	**1.500**	**1.500**	**1.500**
0.64 Belastingen overig	**20**	**20**	**20**	**20**
0.7 Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds	**50.850**	**48.662**	**48.322**	**48.824**
0.8 Overige baten en lasten	**-50**	**-50**	**-153**	**-186**
Totaal baten algemene dekkingsmiddelen	**57.205**	**55.142**	**54.699**	**55.168**

Baten Overige dekkingsmiddelen

Deze inkomsten zijn gepresenteerd onder programma 3: Economie.

Bedragen x €1.000

Baten Forensen- en toeristenbelasting	Begroting 2027	Meerjarenbegroting 2028	Meerjarenbegroting 2029	Meerjarenbegroting 2030
3.4 Economische promotie	**2.523**	**2.523**	**2.723**	**2.723**
Totaal baten forensen- en toeristenbelasting	**2.523**	**2.523**	**2.723**	**2.723**

Paragrafen

Paragraaf A Lokale heffingen

Inleiding

De paragraaf lokale heffingen beschrijft de geraamde inkomsten en het beleid. Daarnaast wordt een overzicht gegeven van de diverse heffingen, de lokale lastendruk en het kwijtscheldingsbeleid. Hierbij komen de volgende belastingen, heffingen en leges aan bod:

- Onroerende zaakbelastingen
- Toeristenbelasting
- Forensenbelasting
- Rioolheffing
- Afvalstoffenheffing
- Leges
- Lijkbezorgingsrechten

Geraamde inkomsten

In deze tabel wordt uitgegaan van de inkomsten uit de lokale heffingen, waarbij de kosten die de gemeente hiervoor moet maken niet zijn meegenomen.

Belasting en heffingen (bedragen x € 1.000)	Rekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Verschil
Belastingen				
OZB gebruikers niet-woningen	436	447	500	53
OZB eigenaren niet-woningen	916	915	1000	85
OZB eigenaren woningen	3.697	3.630	4.000	370
Toeristenbelasting	1.500	1.532	1.500	- 32
Forensenbelasting	874	889	1.000	111
Heffingen				
Rioolheffing	2.142	2.248	2.254	6
Afvalstoffenheffing	2.117	2.160	2.210	50
Leges				

Leges burgerzaken	438	301	307	6
Leges markten	12	14	15	1
Leges lijkbezorgingsrechten	283	375	376	1
Leges bestemmingsplannen	9	21	21	0
Leges vergunningen	1.635	705	755	50
Totaal	**14.059**	**13.237**	**13.970**	**701**

De opbrengsten OZB zullen in totaal met € 508.000 stijgen. Zoals in de Kadernota staat verwoord blijft de opbrengst van de toeristenbelasting gelijk en zal de opbrengst van de forensenbelasting stijgen. De stijging hiervan is € 111.000. De opbrengst voor de riool- en waterzorgheffing blijft nagenoeg gelijk en de opbrengst voor de afvalstoffenheffing wordt met € 50.000 verhoogd. Ook de opbrengsten van de leges van burgerzaken en vergunningen stijgen met respectievelijk € 6.000 en € 50.000. De geraamde opbrengsten van de overige leges blijven nagenoeg gelijk. Hiermee zijn in 2027 de geraamde opbrengsten in totaal € 733.000 hoger dan in 2026.

Belastingen
De gemeente Westerveld kent een drietal belastingen:
- Onroerende zaakbelastingen
- Toeristenbelasting
- Forensenbelasting

Kenmerkend aan belastingen is dat er geen direct aanwijsbare tegenprestatie tegenover staat. Met andere woorden: de inwoner draagt bij aan de algemene kas van de gemeente, waaruit een deel van de uitgaven betaald worden.

<u>Onroerende zaakbelastingen</u>

Beleid

Het percentage voor de OZB-tarieven wordt berekend door de gewenste OZB-opbrengst te delen door de nieuwe modelwaarden. De gemeenteraad is vrij in het bepalen van de hoogte van de tarieven. Voor het bepalen van het tarief zijn de inkomsten uit de OZB en de (verwachte) WOZ-waarden van de onroerende zaken binnen de gemeente van belang.

Bij de tariefberekening wordt de OZB-opbrengst met de inflatiecorrectie en de bezuinigingstaak verhoogd. De inkomsten uit de OZB zijn voor 2027 geraamd op € 5.500.000.

Tarieven
In onderstaande tabel staat een overzicht van de OZB-tarieven voor drie jaren. De hoogte van de OZB op de aanslag wordt bepaald door het percentage te vermenigvuldigen met de WOZ-waarde die voor een onroerende zaak is vastgesteld.

Tarieven Onroerende Zaakbelasting	Tarief 2025	Tarief 2026	Tarief 2027
OZB eigenaar woningen, in percentage van de WOZ-waarde	0,0958%	0,0888%	0,0900%
OZB eigenaar niet-woningen, in percentage van de WOZ-waarde	0,2038%	0,2000%	0,2100%
OZB gebruiker niet-woningen, in percentage van de WOZ-waarde	0,1331%	0,1300%	0,1400%

Toeristenbelasting

Beleid
In de Kadernota 2027 is uitgesproken om de tarieven voor 2027 gelijk te houden en geen aanpassingen te doen in de beleidsregels..

Kostendekkendheid

Van kostendekkendheid is geen sprake. De opbrengst toeristenbelasting betreft een algemeen dekkingsmiddel. De gemeenteraad is vrij in het bepalen van de hoogte van de tarieven. De inkomsten uit de toeristenbelasting zijn voor 2027 geraamd op € 1.500.000.

Tarieven

Tarieven toeristenbelasting	Tarief 2025	Tarief 2026	Tarief 2027
Toeristenbelasting (hoog) per nacht tarief in €	2,00	2,00	2,00
Toeristenbelasting (laag) per nacht tarief in €	1,00	1,00	1,00

Forensenbelasting

Beleid

In de kadernota is uitgesproken om de tarieven voor 2027 te verhogen. Vanaf 2026 is de heffingssystematiek van brandverzekerde waarde vervangen voor een methodiek die makkelijker uitvoerbaar en objectiever is. De heffingsgrondslag is vanaf 2026 gebaseerd op de volgende 2 categorieën:

1. voor woningen die naar aard en inrichting in geheel of in delen verplaatsbaar zijn;
2. voor woningen die naar aard en inrichting niet verplaatsbaar zijn.

Kostendekkendheid

Van kostendekkendheid is geen sprake. De opbrengst forensenbelasting betreft een algemeen dekkingsmiddel. De gemeenteraad is vrij in het bepalen van de hoogte van de tarieven. De inkomsten uit de forensenbelasting zijn voor 2027 geraamd op € 1.000.000.

Tarieven
Voor 2027 worden de onderstaande tarieven voorgesteld.

Tarieven forensenbelasting	Tarief 2025	Tarief 2026	Tarief 2027
Forensenbelasting op basis van brandverzekerde waarde, tarief in Euro.			
< 25.000	250,00	n.v.t.	n.v.t.
25.000 - 50.000	250,00	n.v.t.	n.v.t.
50.000 - 100.000	750,00	n.v.t.	n.v.t.
100.000 - 200.000	1.000,00	n.v.t.	n.v.t.
> 200.000	1.000,00	n.v.t.	n.v.t.
Woningen die naar aard en inrichting in geheel of in delen verplaatsbaar zijn	n.v.t.	260,00	300,00
Woningen die naar aard en inrichting niet verplaatsbaar zijn	n.v.t.	775,00	800,00

Bestemmingsbelasting
De gemeente Westerveld kent een tweetal bestemmingsbelastingen:
- Rioolheffing;
- Afvalstoffenheffing en reinigingsrechten.

Kenmerkend aan de bestemmingsbelastingen is dat de opbrengst ervan niet vrij te besteden is, maar dat het ook niet zo is, dat er een volledig aanwijsbare tegenprestatie tegenover staat (zoals bij retributie).

<u>Rioolheffing- en waterzorgheffing</u>
De gemeente draagt zorg voor de afvoer van afvalwater, de afvoer en opslag van hemelwater (regen, sneeuw, hagel) en voor een goed grondwaterpeil. De begrote lasten hiervan worden volledig doorbelast door middel van de riool- en waterzorgheffing. De eigenaar van een perceel is de belastingplichtige betaler. Er wordt een vast bedrag geheven van € 150 per jaar vermeerderd met een percentage van de WOZ-waarde.

Beleid

Wettelijk is bepaald dat de riool- en waterzorgheffing niet meer dan kostendekkend mag zijn. De gemeente Westerveld bepaalt haar tarief voor de riool- en waterzorgheffing op basis van de kostendekkendheid. De kosten van het gemeentelijk waterbeheer voor de jaren 2023-2028 zijn vastgelegd in het Watertakenplan 2023-2028.

Kostendekkendheid

Rioolheffing	Letter	Begroting 2026	Begroting 2027	Verschil
Kosten taakveld incl. rente	x	2.563.793	1.876.525	687.268
Aanwending voorziening vervangingsinvestering	y	-734.905		-734.905
Netto kosten taakvelden	x-y	**1.828.888**	**1.876.525**	**-47.637**
Overhead		193.905	75.000	118.905
BTW		292.432	333.000	-40.568
Totale kosten	**a**	**2.315.225**	**2.284.525**	**30.700**
Opbrengst heffingen	b	2.251.810	2.254.200	-2.390
Dekkingspercentage voor onttrekking aan de voorzieningen	**b/a**	**91,1%**	**98,7%**	**-7,6%**
Bijdrage in de exploitatie uit de exploitatievoorziening riolering	c	63.415	30.325	31.393
Dekkingspercentage	**(b+c)/a**	**100,0%**	**100,0%**	**0**

Tarieven

Bij de raming voor het tarief in 2027 is uitgegaan van de geprognosticeerde WOZ-waardeontwikkeling ten opzichte van de WOZ-waarde in 2026.

Berekening tarieven rioolheffing 2027	Grondslag	Tarief	Bedrag
Vast bedrag per object	10.675	150,00	1.601.250
Percentage van de WOZ-waarde	5.004.626.000	0,0130%	652.750
Totale opbrengst rioolheffing			**2.254.000**

Hieronder worden de tarieven van de riool- en waterzorgheffing voor drie jaren vergeleken.

Tarieven riool- waterzorgheffing	Tarief 2025	Tarief 2026	Tarief 2027
Eigenaarstarief in €	150,00	150,00	150,00
Percentage van de WOZ-waarde	0,0133%	0,0143%	0,0130%

Afvalstoffenheffing

Afvalstoffenheffing wordt geheven bij alle huishoudens. De gemeente heeft de plicht de huishoudelijke afvalstoffen in te zamelen. Daarom is ieder huishouden verplicht bij te dragen in de kosten van de afvalinzameling. Het maakt daarbij niet uit of mensen wel of geen afval aanbieden.

Beleid

Wettelijk is bepaald dat afvalstoffenheffing niet meer dan kostendekkend mag zijn. De gemeente Westerveld bepaalt haar tarieven voor deze heffingen op basis van de kostendekkendheid.

Kostendekkendheid

Afvalstoffenheffing	Begroting 2026	Begroting 2027
Lasten taakveld 7.3 - afval	2.487.191	2.614.765
Baten taakveld 7.3 - afval, excl. inkomsten uit heffingen	-593.166	-735.200
Netto lasten taakveld 7.3 - Afval	**1.894.025**	**1.879.565**
Lasten taakveld 0.4 Overhead	72.906	35.000
Lasten taakveld 6.3 Kwijtschelding	41.280	45.000
Lasten taakveld 6.3 Kwijtschelding	397.435	409.000

Totaal te dekken lasten	**2.405.646**	**2.368.565**
Dekking		
Opbrengst uit afvalstoffenheffing	2.159.700	2.210.000
Dekkingspercentage voor onttrekking egalisatievoorziening	**89,8%**	**93,3%**
Egalisatievoorziening	245,946	158.565
Dekkingspercentage	**100,0%**	**100,0%**

Tarieven

In 2024 is de gemeente Westerveld overgegaan op Diftar, een gedifferentieerde tariefstelling voor het aanbieden van restafval. Vanaf 2025 is er sprake van een vast tarief per huishouden en een recreatiewoning, die niet permanent bewoond mag worden. Daarnaast is er ook het variabele tarief (Diftar). Deze is gebaseerd op het daadwerkelijke aantal aanbiedingen in de minicontainer of de verzamelcontainer. Voor 2027 zijn er geen wijzigingen ten opzichte van 2026.

In onderstaande tabel vindt u een overzicht van de afvalstoffenheffing vanaf 2025.

Tarieven afvalstoffen	Tarief 2025	Tarief 2026	Tarief 2027
Afvalstoffenheffing in €			
Vast tarief voor eenpersoonshuishouden	190,00	190,00	190,00
Vast tarief voor meerpersoonshuishouden	190,00	190,00	190,00
Vast tarief voor recreatiewoning niet permanent bewoond	190,00	190,00	190,00

Extra containergebruik (grijs)	N.V.T.	N.V.T	N.V.T
Extra containergebruik (groen)	N.V.T.	N.V.T.	N.V.T
Extra containergebruik (groen) vanaf extra 2de container	25,00	25,00	25,00
Extra containergebruik (oranje)	N.V.T.	N.V.T.	N.V.T
Extra containergebruik (oranje) vanaf extra 2de container	25,00	25,00	25,00
Variabel tarief restafval minicontainer (240 liter)	10,60	10,60	10,60
Variabel tarief minicontainer 40 liter of onder-/bovengrondse verzamelcontainer	1,80	1,80	1,80

Retributies
De gemeente Westerveld kent twee soorten retributies:
- Leges
- Lijkbezorgingsrechten

Kenmerkend aan retributies is dat er een direct aanwijsbare tegenprestatie tegenover staat. Met andere woorden, retributies zijn vergoedingen die de gemeente vraagt voor verleende diensten of het gebruik van voorzieningen. Retributies mogen maximaal 100% kostendekkend zijn

Beleid retributies

Voor 2027 wordt een inflatiecorrectie van 2,89 % op de tarieven van de leges en lijkbezorgingsrechten toegepast. Een uitzondering hierop zijn de leges voor de markt- en standplaatsgelden. Deze blijven gelijk. Kostendekkendheid van 100% is niet voor alle leges mogelijk, doordat een aantal tarieven wettelijk gemaximeerd zijn. In die gevallen worden de leges vastgesteld op basis van het wettelijke maximale tarief.

Kostendekkendheid (de percentages zijn berekend op exacte bedragen, hieronder staan afgeronde bedragen)

Leges	Begroting 2026			Begroting 2027		
	lasten	baten	dekking	lasten	baten	dekking
Leges burgerzaken	586	301	51,40%	584	307	52,60%
Leges bestemmingsplannen	182	21	11,30%	138	21	15,20%
Leges vergunningen	1.890	705	37,30%	2.034	755	37,10%
Leges markten	36	14	40,00%	38	15	39,40%
Lijkbezorgingsrechten	413	375	90,90%	417	376	90,20%
Totaal Leges	**3.107**	**1.416**	**35,1%**	**3.211**	**1.474**	**45,9%**

Aanduiding lokale lastendruk

Onder lokale lastendruk verstaan we het gemiddelde bedrag dat een huishouden in een gemeente betaalt aan OZB, afvalstoffenheffing en riool- en waterzorgheffing. In het onderstaande overzicht wordt een vergelijking gemaakt van de gemiddelde woonlasten in Westerveld op basis van de tarieven van 2026 en een gemiddelde WOZ-waarde van € 437.000. Voor 2027 worden de tarieven gehanteerd welke in deze paragraaf zijn benoemd. In onderstaande vergelijking is gerekend met een geprognosticeerde WOZ-waarde van € 466.000, de woningtaxaties 2027 zijn ten tijde van dit schrijven nog niet afgerond.

Lokale heffing	Eenpersoonshuishoudens		Meerpersoonshuishoudens	
Betreft het jaar	**2026**	**2027**	**2026**	**2027**
Woningwaarde per 1 januari t-1	437.000	466.000	437.000	466.000
OZB woningen	388	419	388	419
Afvalstoffenheffing	208	208	220	220
Rioolheffing	212	210	212	210
Totale lasten per huishouden	**808**	**837**	**820**	**849**
Mutatie t.o.v. voorgaand jaar		29		29

Kwijtscheldingbeleid
Westerveld hanteert voor de kwijtschelding een inkomensgrens van 100% van de bijstandsnorm. Westerveld maakt daarmee, net als het overgrote deel van de andere gemeenten in Nederland, gebruik van het recht die lokale overheden hebben om de landelijke norm van 90% maximaal te verhogen naar 100%. Voor gepensioneerden is de inkomensgrens vastgesteld op de netto AOW-uitkering. Als het inkomen de vastgestelde norm niet overschrijdt en er beperkt vermogen aanwezig is, komt men in aanmerking voor gehele of gedeeltelijke kwijtschelding. Vanaf 2023 hebben wij ook de vermogensnormen verhoogd met de volgende bedragen: alleenstaande € 1.500, alleenstaande ouder € 1.800 en gehuwden € 2.000.

Kwijtschelding kan worden verleend op afvalstoffenheffing en in uitzonderlijke gevallen op de OZB en riool- en waterzorgheffing. Door toepassing van de Uitvoeringsregeling komen eigenaren van onroerende zaken in de meeste gevallen niet in aanmerking voor kwijtschelding omdat de overwaarde van een woning aangemerkt wordt als vermogen. Indien er geen sprake is van overwaarde kan er mogelijk kwijtschelding worden verleend.

Paragraaf B Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Inleiding

Het weerstandsvermogen geeft aan in hoeverre gemeentelijke risico's kunnen worden afgedekt door weerstandscapaciteit. Deze paragraaf beschrijft de risico's die de bedrijfsvoering van de gemeente in gevaar kunnen brengen. Voldoende weerstandsvermogen voorkomt dat een financiële tegenvaller ons direct dwingt tot bezuinigen. Het weerstandsvermogen is voldoende als financiële tegenvallers goed opgevangen kunnen worden. Daarvoor zetten we weerstandscapaciteit en risico's tegen elkaar af.

Risicobeheersing

Met het principe van integraal management is het sturen op risico's een vast onderdeel van de bedrijfsvoering. Om te bepalen of het weerstandsvermogen toereikend is, wordt de relatie gelegd tussen de financieel gekwantificeerde risico's, de bijbehorende benodigde weerstandscapaciteit en de beschikbare weerstandscapaciteit. De relatie tussen deze componenten wordt in onderstaande figuur weergegeven

Ratio weerstandsvermogen =	**Beschikbare weerstandscapaciteit (A) / Benodigde weerstandcapaciteit (B)**

Wij streven naar een weerstandsvermogen dat ten minste voldoende is. Dit vereist een ratio weerstandsvermogen dat gelijk is of hoger is dan 1,0.

Waarderingscijfer	Ratio	Betekenis
A	**> 2.0**	**uitstekend**
B	1,4 - 2,0	ruim voldoende
C	1,0 - 1,4	voldoende
D	0,8 - 1,0	matig
E	0,6 - 0,8	onvoldoende
F	<0,6	ruim onvoldoende

Weerstandscapaciteit betreft alle middelen en mogelijkheden waarover de gemeente beschikt om niet-begrote kosten, die onverwachts en substantieel zijn, te dekken zonder dat aanpassingen nodig zijn in de begroting en het beleid.

Inventarisatie van risico's (benodigde weerstandscapaciteit)

Een risico is de kans dat een mogelijke gebeurtenis zich voordoet met een negatieve impact voor de organisatie. Om risico's te kwantificeren dienen zowel de kans op als de impact van het risico te worden bepaald. De niet-financiële risico's, zoals imagoschade, worden niet gekwantificeerd. In de programmabegroting en de jaarrekening wordt de risico-inventarisatie geactualiseerd.

1. Overige verstrekte leningen

De gemeente heeft leningen verstrekt in het kader van het Stimuleringsfonds Volkshuisvesting (SVN). Het risico bestaat dat de leningen oninbaar worden. De kans dat dit scenario zich voordoet, schatten wij in op 10%.

2. Gewaarborgde leningen

Voor 8 instellingen binnen de gemeentegrenzen heeft de gemeente een financiële borgstelling afgegeven. Dit betekent dat wanneer de instelling zelf niet aan haar aflossingsverplichting kan voldoen, de gemeente hiervoor zorg moet dragen. De kans dat dit zich voordoet, schatten wij in op 10%.

3. Garantstelling WSW-achtervang

De gemeente is door middel van een garantstelling verbonden aan de Stichting Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW). Mocht een woningbouwvereniging niet aan haar financiële verplichtingen kunnen voldoen, dan zal zij eerst de WSW aanspreken. Wanneer blijkt dat de WSW onvoldoende financiële middelen heeft, worden andere woningbouwverenigingen aangesproken en tenslotte kan de gemeente worden aangesproken. Het vastgoed fungeert in deze situatie als onderpand. Actium is de grootste woningbouwvereniging die actief is binnen de gemeente Westerveld. Actium beschikt over circa 16.000 woningen die verspreid zijn over verschillende gemeenten. In de gemeente Westerveld zijn ongeveer 1.600 woningen (10%) in het bezit van Actium. Naast Actium is woningcorporatie Woonconcept vertegenwoordigd binnen de gemeente. Zij verhuurt één wooncomplex aan een instelling, bestaande uit circa 20 woningen. Op basis daarvan schatten wij dat maximaal 10% opeisbaar is. De kans dat dit scenario zich voordoet, schatten wij in op 5%.

4. Cybercriminaliteit

Door cybercriminaliteit (o.a. ransomware en phishing) zijn onder andere ICT systemen niet beschikbaar. Het risico ontstaat dat de systemen niet beschikbaar zijn, waardoor de gemeente veel kosten maakt om systemen weer werkend te krijgen. De kosten voor het opnieuw inrichten van de systemen worden geschat op € 2.500.000, het risico schatten wij in op 25%.

5. Algemene uitkering Gemeentefonds

In 2025 ontving de gemeente ruim € 49 miljoen uit het Gemeentefonds. De rijksoverheid kijkt bij de verdeling van het Gemeentefonds onder andere naar het aantal inwoners, jongeren en uitkeringsgerechtigden, de oppervlakte van de gemeente en de grootte van de watergebieden. Bij de circulaires in mei en september kan het voorkomen dat er wijzigingen zijn in de hoogte van de algemene uitkering. De grootste negatieve bijstelling in de afgelopen jaren was circa 3%. Dit risico schatten wij op € 1.470.000. De kans daarop schatten wij op 10%.

6. Kosten vervanging wegens ziekteverzuim

In de begroting 2027 is een bedrag van afgerond € 209.000 geraamd voor vervanging bij ziekte. Hierbij wordt uitgegaan van een ziekteverzuim van 2%. In 2025 was het ziekteverzuim 7,3% in onze gemeente. Bij de behandeling van de Kadernota 2026 is een motie aangenomen over het financieel kader waarin het ziektebudget incidenteel mag worden bijgesteld. Met ingang van de begroting 2028 dient er een reëel structureel budget te zijn opgenomen voor ziektevervanging. Er bestaat een aannemelijk risico dat het werkelijke ziekteverzuim hoger is dan 2%. Gegeven de huidige context wordt het risico geschat op € 500.000. De kans schatten wij reëel op 80%.

7. Volumeontwikkelingen exploitatie Wmo en Jeugd

In de begroting hebben we een zo realistisch mogelijke inschatting gemaakt van de ontwikkelingen in volume en prijs. Er bestaat een risico dat de indexering en zorgvraag bij het Sociaal domein meer toeneemt dan onze inschatting of dat de prijsontwikkeling afwijkt. De kans daarop schatten wij in op 50%. De impact schatten we op circa 10% van de exploitatie.

8. Dividend

Het dividend is zo realistisch mogelijk begroot. Wel geven de partners waarin wij deelnemen allen aan dat winsten zullen afnemen en derhalve de uit te keren dividenden lager zullen zijn. Zo geeft Rendo aan dat het toekomstige dividend gebaseerd zal zijn op een lagere uitkeerbare winst. In vergelijking met de huidige uitkeerbare winst wordt een verlaging voorzien van het dividend. Dat bedrag betreft dus ons risico van lagere inkomsten in de toekomst. Ook Enexis geeft aan dat de dividend uitkering zal dalen. Verder voorziet ook ROVA een lager dividend. Het risico schatten wij op € 225.000. De kans dat het dividend daadwerkelijk lager zal zijn, schatten wij op 20%.

9. Gemeenschappelijke regelingen

De gemeente participeert in negen gemeenschappelijke regelingen (te weten SSC-ONS, Reestmond, Veiligheidsregio Drenthe, Samen Drenthe, ODD, EDR, Recreatieschap Drenthe, Drents Archief en Publiekvervoer Groningen Drenthe). Het risico bestaat dat een gemeenschappelijke regeling te maken krijgt met een financiële tegenvaller, die dan ook de gemeente Westerveld treft. Wij gaan ervanuit dat de lastenverzwaring met maximaal 5% zal toenemen. De kans dat dit scenario zich voordoet schatten wij in op 50%.

10. Personeel/inhuur

Op de huidige arbeidsmarkt is het lastig om goed gekwalificeerd personeel te vinden. Door de schaalgrootte van Westerveld betreft het ook vaak functies die door 1 persoon ingevuld worden, waardoor bij het wegvallen van een collega er snel gehandeld moet worden. Hierdoor zien we ons vaak genoodzaakt in te huren, daarbij is het een grote uitdaging om binnen de gestelde budgetten te blijven. Het risico op overschrijding van de bestaande budgetten wordt ingeschat op 25%.

Samenvatting:

Omschrijving Risico (afgeronde bedragen in €)	I/S	Kans	Impact	Risico in Euro
1. Overige verstrekte leningen (scenario volledig afboeken)	I	10%	679.000	68.000
2. Gewaarborgde leningen (scenario volledig opgeëist)	I	10%	2.168.000	217.000
3. Garantsteling WSW-achtervang (scenario 10% opgeëist)	I	5%	5.600.000	280.000
4. Cybercriminaliteit	I	25%	2.500.000	625.000
5. Algemene uitkering Gemeentefonds	I	10%	1.470.000	147.000
6. Kosten vervanging wegens ziekteverzuim	I	80%	500.000	400.000

7. Volume ontwikkelingen exploitatie/Sociaal domein	I	50%	1.000.000	500.000
8. Dividend	S	20%	225.000	45.000
9. Gemeenschappelijke regelingen (scenario 5% extra)	S	50%	400.000	200.000
10. Personeel/inhuur en bedrijfscontinuïteit	I	25%	1.500.000	375.000
Totaal benodigde weerstandscapaciteit				**2.857.000**

Inventarisatie beschikbare weerstandscapaciteit
De weerstandscapaciteit bestaat uit de middelen en mogelijkheden waarover de gemeente beschikt om niet-begrote kosten te dekken. Bij het bepalen van de weerstandscapaciteit worden incidentele risico's afgedekt met incidenteel geld en worden structurele risico's opgevangen met structurele middelen.
Op basis van de Nota reserves en voorzieningen is het volgende bepaald:
- De algemene reserves worden volledig meegenomen in de berekening van de weerstandscapaciteit;
- De bestemmingsreserves, stille reserves en stille voorzieningen worden niet meegenomen in de berekening van de weerstandscapaciteit

Incidentele weerstandscapaciteit
De incidentele weerstandscapaciteit is het vermogen om calamiteiten eenmalig op te vangen. Deze middelen zijn direct aan te wenden voor de financiële gevolgen van een risico.

Vrij beschikbaar	Per 01-01-2027
Algemene reserve	9.740.919

Structurele weerstandscapaciteit

De structurele weerstandscapaciteit geeft de mogelijkheid om door middel van een verhoging van belastingen en leges structurele risico's op te vangen. De OZB is de enige belasting die hiervoor in aanmerking komt. De onbenutte belastingcapaciteit wordt berekend door de maximale tarieven (norm van artikel 12) te vergelijken met het tarief dat de gemeente Westerveld hanteert. De onderstaande tabel laat zien dat de onbelaste belastingcapaciteit € 3.519.230 bedraagt. Dit bedrag stijgt ten opzichte van de jaarrekening 2025. De reden hiervan is dat het OZB tarief voor voornamelijk eigenaren woningen in beperkte mate toeneemt, waardoor de belastingruimte wordt vergroot.

Soort	WOZ-waarde	Tarief Westerveld	Tarief art. 12	Verschil	Onbenutte capaciteit
OZB eigenaren woningen	4.589.637.000	0,0900	0,1648	0,0748	3.433.048
OZB eigenaren niet-woningen	453.778.000	0,2100	0,1648	-0,0452	-
OZB gebruikers niet-woningen	347.510.000	0,1400	0,1648	0,0248	86.182
Totaal					**3.519.230**

Beoordeling weerstandsvermogen en kengetal
Op basis van voorgaande inventarisatie resulteert dat in onderstaande beoordeling en confrontatie.

Beoordeling	Per 01-01-2027
Incidentele weerstandscapaciteit	9.740.919
Structurele weerstandscapaciteit	3.519.000
Totaal beschikbare weerstandscapaciteit (A)	**13.259.919**
Totaal benodigde weerstandscapaciteit (B)	**2.857.000**
Weerstandsvermogen absoluut (A-B)	10.402.919
Ratio weerstandsvermogen (A/B)	**4,64**

De ratio voor het weerstandsvermogen bedraagt 4,64. Zoals beschreven onder het kopje 'Risicobeheersing' hanteren wij als norm ‘voldoende’ als sprake is van een bijbehorende ratio weerstandsvermogen van ten minste 1,0. Per saldo wordt voldaan aan ons eigen uitgangspunt. De gemeente kan de geïnventariseerde risico’s opvangen. Een kanttekening is op zijn plaats. Wordt de beschikbare weerstandcapaciteit werkelijk benut (ingezet voor tegenvallers) dan heeft dit consequenties voor de solvabiliteit en/of de lokale lasten.

Financiële kengetallen normen
Omschrijving

In onderstaande tabel worden de uitkomsten van de financiële kengetallen weergegeven. De gezamenlijke toezichthouders hebben de financiële kengetallen gecategoriseerd en bandbreedtes bepaald. De categorieën variëren van minst risicovol en gemiddeld risicovol tot meest risicovol. Per kengetal wordt een korte toelichting gegeven.

Beoordeling vanuit het interbestuurlijk toezicht	Minst risicovol	Gemiddeld risico	Meest risicovol
Netto schuldquote	<90%	90 - 130%	>130%
Solvabiliteitsratio (1)	>50%	20 - 50%	<20%
Solvabiliteitsratio (2)	>33%	10 - 33%	<10%
Grondexploitatie	<20%	20 - 35%	>35%
Structurele exploitatieruimte	>0%	0%	<0%
Belastingcapaciteit	<95	95 -105	>105

De Solvabiliteitsratio (2) betreft een eigen (voorlopige) normstelling.

Excel-tabel

Kengetal	Rekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Netto schuldquote	8,2%	3,9%	12,7%	20,1%	19,6%	26,2%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor leningen	7,1%	3,4%	12,1%	19,6%	19,0%	25,6%
Solvabiliteitsratio (1) incl. bestemmingsreserves	40,3%	41,9%	39,3%	41,9%	38,0%	37,0%
Solvabiliteitsratio (2) excl. bestemmingsreserves	8,3%	15,1%	14,9%	15,1%	13,7%	14,0%
Grondexploitatie	0,2%	-1,0%	-1,0%	-0,5%	0,0%	0,0%
Structurele exploitatieruimte	2,0%	2,5%	1,1%	0,4%	0,1%	0,6%
Belastingcapaciteit	80,4%	80,1%	73,8%	73,8%	73,8%	73,8%

Netto schuldquote

De netto schuldquote geeft de verhouding tussen de netto schuld en de totale exploitatieomvang aan. De gezamenlijk toezichthouders beschouwen een netto schuldquote kleiner dan 90% als het minst risicovol. De gemeente Westerveld heeft eind 2027 een netto schuldquote van 12,7%, wat beschouwd wordt als minst risicovol.

Solvabiliteitsratio (1)
Dit kengetal geeft inzicht in de mate waarin de gemeente Westerveld in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Hoe hoger dit percentage, hoe gunstiger dit voor de financiële weerbaarheid van de gemeente is. De solvabiliteitsratio geeft de verhouding van het eigen vermogen inclusief bestemmingsreserves ten opzichte van de totale balansomvang aan. De gezamenlijke toezichthouders beschouwen een solvabiliteitsratio groter dan 50% als het minst risicovol. De gemeente Westerveld heeft eind 2027 een solvabiliteitsratio van 39,3%. Door dit positieve resultaat kan er een toevoeging aan de algemene reserve gedaan worden.

Een solvabiliteitsratio exclusief bestemmingsreserves geeft een beter beeld van de vermogenspositie van gemeenten. Omdat de gemeenteraad zelf bestemmingsreserves kan opheffen en toevoegen aan de algemene reserve wordt vaak alleen naar de solvabiliteitsratio (1) gekeken. De mogelijkheid bestaat om een bedrag uit de bestemmingsreserves ter dekking voor de kapitaallasten te gebruiken, waardoor de bestemmingsreserves die hiervoor worden ingezet niet zonder consequenties voor bezuinigingen op de exploitatie zijn door te voeren, is het ook gewenst om de volgende ratio te betrekken in het oordeel over de financiële positie van de gemeente.

Solvabiliteitsratio (2)
De solvabiliteitsratio geeft de verhouding aan van het eigen vermogen exclusief bestemmingsreserves ten opzichte van het totale vermogen. Het gaat hier dus om het kengetal dat de verhouding van het ‘vrije’ vermogen uitdrukt ten opzichte van het totale vermogen. Bestemmingsreserves kennen immers een bestemming voor (beleids)taken in het lopende jaar of komende jaren. Daarmee liggen, zolang de raad niet anders beslist, de bestemmingsreserves en de onttrekkingen daaruit vast. Ze kunnen niet direct worden ingezet voor het opvangen van optredende risico’s. De gemeente Westerveld heeft eind 2027 een solvabiliteitsratio (2) van 14,9%.

Grondexploitatie
Dit ratio laat de verhouding zien tussen de waarde van de grond en de totale baten. Hoe minder grond de gemeente heeft verkocht, hoe hoger de grondpositie is en hoe hoger de boekwaarde en dit ratio. De gezamenlijke toezichthouders vinden een grondexploitatie ratio van boven de 35% het meest risicovol. De gemeente Westerveld heeft eind 2027 een grondexploitatie ratio van -0,5%. Dit wordt gezien als risicovol.

Structurele exploitatieruimte
De structurele exploitatieruimte geeft de verhouding aan tussen het structurele exploitatieoverschot (of tekort) en de totale exploitatieomvang. De gezamenlijke toezichthouders vinden een structurele exploitatieruimte groter dan 0% het minst risicovol. De gemeente Westerveld beschikt in 2027 over een structurele exploitatieruimte van 1,1%.

Belastingcapaciteit
De belastingcapaciteit geeft de hoogte van de woonlasten aan (OZB, rioolheffing en afvalstoffenheffing) van een meerpersoonshuishouden ten opzichte van het landelijke gemiddelde. De gezamenlijke toezichthouders vinden een belastingcapaciteit kleiner dan 95% het minst risicovol. De gemeente Westerveld heeft in 2027 een belastingcapaciteit van 73,8%. Dat betekent dat er ruimte is om de tarieven te verhogen. Als grens wordt vaak 105% aangehouden. Door het laten stijgen van het OZB-tarief neemt de ruimte onder deze 105% af.

Paragraaf C Onderhoud kapitaalgoederen

Inleiding

Deze paragraaf beschrijft de realisatie van het beleid dat betrekking heeft op wegen, civieltechnische kunstwerken, riolering, water en groen, gebouwen en overige ruimte (begraafplaatsen, sportvelden en speellocaties). Er wordt ingegaan op het beleid, de kwaliteit van de openbare ruimte, de vertaling van de financiële consequenties en de voortgang van het geplande onderhoud.

Algemeen kwaliteitsniveau
In de gemeente Westerveld is de kwaliteit van de openbare ruimte vastgelegd in de BrinQ-visie. Hierin wordt onderscheid gemaakt tussen basisvoorwaarden en onderscheidende waarden. De basisvoorwaarden richten zich op de objectieve kwaliteit van de openbare ruimte, terwijl de onderscheidende waarden meer gaan over de beleving van het gebied.

De vier basisvoorwaarden waaraan de openbare ruimte moet voldoen, zijn:

Deze waarden geven weer hoe gebruikers een plek wil ervaren: schoon en goed onderhouden, veilig, toegankelijk en duurzaam, zodat de ruimte ook voor toekomstige generaties behouden blijft. Hoewel er geen directe relatie bestaat tussen deze waarden en de technische kwaliteit zoals gemeten volgens de CROW-systematiek, wordt in het algemeen gestreefd naar een basiskwaliteit tussen niveau B en C.

Daarnaast zijn vanuit het belevingsonderzoek, bestaande uit expedities en een enquête, vier onderscheidende waarden naar voren gekomen

Deze onderscheidende waarden zijn plaatsgebonden en hoeven niet overal hetzelfde te zijn.

Voor de productonderdelen verharding, groen en meubilair is in de BrinQ-visie de gewenste kwaliteit vastgelegd. Voor riolering is het Watertakenplan 2023–2028 (voorheen GRP) leidend. Het onderhoud aan gebouwen is ingericht volgens het principe sober en doelmatig.

Onderstaande tabel geeft een overzicht van de door de raad vastgestelde beheersplannen.

Naam / Omschrijving	Vastgesteld	Planning	Wegen	Riolering	Groen en water	Gebouwen	Overige ruimte
BrinQ-visie	2018	2025	√		√		√
Wegenbeheerplan	2025		√				
Beheerplan kunstwerken	2025		√				
Visie op groenstructuur	2017				√		
Beleid- en beheerplan brinken gemeente Westerveld	2013				√		
Riolering en waterprogramma 2023 - 2028	2022			√	√		
Beheerplan waterpartijen	2016				√		
Beleidsplan openbare verlichting	2022	2026	√				
Gemeentelijk Verkeers- en Vervoersplan (GVVP)	2020		√				
Beleidsnota duurzaamheid	2020			√	√	√	
Meerjaren onderhoudsplan gebouwen	2021	2026				√	
Visie/beleidsplan spelen	2026						√
Boombeleidsplan	2023				√		

Wegen
De kwaliteit van de (zand)wegen en paden maakt deel uit van de BrinQ-visie. In deze visie gelden voor wegen de basiswaarden schoon, heel en veilig. Vertaald naar kwaliteitsniveaus volgens de CROW-meetlat betekent dit een combinatie van basisniveau (kwaliteitsniveau B) en een niveau laag (kwaliteitsniveau C). Conform de BBV-richtlijnen wordt onderscheid gemaakt tussen klein- en grootonderhoud en reconstructie en vervangingen. Voor het planmatig onderhoud van de wegen (grootonderhoud, reconstructie en vervangingen) is een meerjarenonderhoudsplan opgesteld. Voor het grootonderhoud is een voorziening aanwezig en investeringen worden 2 a 3 jaarlijks via de planning- en controlcyclus aangevraagd. Daarom zijn op dit moment geen structurele achterstanden in het onderhoud aanwezig. Hierbij wordt opgemerkt, dat binnen de kwalitatieve planning (planjaar 1 t/m 5) van het wegenbeheerplan in beeld is gebracht of er wegen zijn waar de voorgestelde onderhoudsmaatregel aangepast, afgezwakt of uitgesteld kan worden. Het doel hiervan is om na te gaan of het mogelijk is om de jaarlijkse dotatie minder snel te laten stijgen. Wegen die hiervoor in aanmerking komen, zijn bijvoorbeeld doodlopende wegen waar geen woningen aan staan of wegen met uitsluitend een agrarische functie. Daarnaast kan gedacht worden aan wegen met een gecombineerde functie (zowel agrarisch gebruik als knooppuntenfietsroute) die omgevormd kunnen worden naar betonverharding. Op deze manier kan een afgezwakte onderhoudsmaatregel worden toegepast zonder dat dit direct leidt tot kapitaalvernietiging. Per saldo wordt voldaan aan de wettelijke eisen en is er een beperkt risico op schadeclaims.

De openbare verlichting valt eveneens onder wegen. In het ‘Licht en duisternisplan’ is het beleid ten aanzien van de verlichting verwoord.

Wegen	Eenheid	Hoeveelheid
Verhardingen binnen en buiten de bebouwde kom		
Rijbanen	m2	1.867.867
Fietspaden	m2	259.744
Voetpaden	m2	126.304
Parkeervlakken	m2	79.166
Totaal verhardingen	**m2**	**2.333.297**
Semi-verharde paden	m2	584.100
Zandwegen	km	132
Bermen	km	621

Bruggen/ Kunstwerken	stuk	60
Lichtmasten	stuk	4.563
Verkeersborden	stuk	4.200

Financiële consequenties Wegen

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2027	Meerjarenbegroting 2028	Meerjarenbegroting 2029	Meerjarenbegroting 2030
6820101 Wegbeheer	**-1.466**	**-1.548**	**-1.572**	**-1.575**
6820102 Grootonderhoud wegen	**-2.367**	**-2.367**	**-2.367**	**-2.367**
Totaal onderhoudsbudget	**-3.833**	**-3.915**	**-3.939**	**-3.942**

Financiële consequenties Kunstwerken

Dit betreft de uitgaven conform het meerjarenonderhoudsplan kunstwerken. De uitgaven worden 'bekostigd' uit de voorziening voor kunstwerken. Voor het op peil houden van deze voorziening wordt jaarlijks € 10.000 gedoteerd. Dit is op basis van de laatste inspectie uit 2025 en het nieuwe meerjarenonderhoudsplan kunstwerken. De gegevens worden verwerkt in GBI World (ons nieuwe beheerssysteem).

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2027	Meerjarenbegroting 2028	Meerjarenbegroting 2029	Meerjarenbegroting 2030
6820106 Onderhoud civiele kunstwerken bruggen	**-67**	**-73**	**-73**	**-73**
Totaal onderhoudsbudget	**-67**	**-73**	**-73**	**-73**

Riolering

Het Riolering en Waterprogramma 2023-2028 (RWP 2023-2028) is opgesteld binnen het samenwerkingsverband Fluvius vanuit het gedachtengoed van de nieuwe Omgevingswet. Het haakt zoveel mogelijk aan bij de gemeentelijke Omgevingsvisie en is qua beleid gericht op een doorvertaling naar het Omgevingsplan. In het RWP 2023-2028 zijn het beleid, het beheer, de financiën (heffing) en de programmering voor de komende planperiode nader uitgewerkt.

Riool- en hemelwatervoorzieningen	Eenheid
Hoofdriolering voor afvalwater	64 km
Hoofdriolering voor hemelwater	34 km
Gemengde hoofdriolering voor afval- en hemelwater	143 km
Kolken	10.675
Rioolgemalen	50
Pompunits drukriolering (buitengebied)	524
Persleidingen en drukriolering (buitengebied)	203 km
Drainage	25 km
Sloten binnen bebouwde kom	27 km
Wadi's en waterpartijen	26
Bergbezinkbassins	10
Externe overstorten	34
Interne overstorten, stuwputten, ventielen etc.	12

Beleidsvoornemens:
Het rioleringsbeheer in gemeente Westerveld gaat verder op de weg die de afgelopen jaren is ingeslagen. De toestand van de riolering is overwegend voldoende en de financiële positie is op orde. Er is geen koerswijziging nodig.

Enkele aandachtspunten:
• In de planperiode 2023-2028 ligt het accent op klimaatadaptatie, met name op het omgaan met extreme buien. Het beleid voor wateroverlast bij extreme buien is concreet verwoord in het RWP §3.2 “beleid hemelwater”. Dit heeft bijgedragen aan een klimaat-robuuste invulling bij alle ontwikkelingen in de openbare ruimte. Ook het komend jaar wordt gewerkt aan een gebiedsgerichte uitwerking van het hemelwaterbeleid en vastlegging in het Omgevingsplan. Voorbeelden hiervan zijn: herinrichting Lindelaan Uffelte, renovatie riolering Kooimanstraat Wilhelminaoord en Dwingelerdijk Dieverbrug en inbreiding Bruges Dwingeloo in 2027.
• Het gegevensbeheer van de kapitaalgoederen in de openbare ruimte vindt plaats in de nieuwe beheers applicatie GBI World. De afronding van de standaardisatie en actualisering van alle beheers objecten is voor 2027 voorzien.
• Het inspecteren van de riolen en de verwerking van de uitkomsten is de afgelopen jaren goed opgepakt. Speerpunt voor 2027 is de verder toestandsbeoordeling en verwerking tot een lage termijn actieplan en de uitvoering van herstelmaatregelen.

De rioolkosten en waterbeheer worden gedekt uit de rioolheffing. De afgelopen jaren is er geen indexatie van het tarief geweest voor prijsverhoging en inflatie. Dit is een aandachtspunt. Daartegenover staat dat de voorziening voor de riolering op beoogd niveau is.

Financiele consequenties Rioleringen
Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2027	Meerjarenbegroting 2028	Meerjarenbegroting 2029	Meerjarenbegroting 2030
6870201 Rioleringzorg beheer	**-921**	**-895**	**-852**	**-869**
6870202 Rioleringzorg nieuw Waterplan	**-887**	**-887**	**-887**	**-887**
6870204 Waterkering en afwatering	**-705**	**-710**	**-708**	**-706**
Totaal programma	**-2.513**	**-2.492**	**-2.448**	**-2.462**

Meerjarig grootonderhoud Rioleringen
Dit betreft de uitgaven conform het meerjarenonderhoudsplan riolering. Deze worden 'bekostigd' uit de voorziening voor riolering. Voor het op peil houden van deze voorziening wordt jaarlijks € 700.000 gedoteerd.

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2027	Meerjarenbegroting 2028	Meerjarenbegroting 2029	Meerjarenbegroting 2030
6870202 Rioleringzorg nieuw Waterplan	**-887**	**-887**	**-887**	**-887**
Meerjarig onderhoud riolen	**-887**	**-887**	**-887**	**-887**

Groen en water
De kwaliteitsniveaus van het groen en de waterpartijen maken deel uit van de BrinQ-visie. Deze visie is vertaald in een beheersplan voor het onderhoud van groen en water. De financiële vertaling daarvan werkt door in deze begroting. Voor watergangen en duikers is een meerjarig beheer- en onderhoudsplan opgesteld.

Groen en water	Eenheid	Hoeveelheid
Bomen	stuk	53.000
Bos(plantsoen)	m2	881.800
Heesters	m2	153.400
Hagen	m1	13.200
Gras / gazon	m2	965.800
Waterpartijen	km	580

Beleidsvoornemens

- Vergroten biodiversiteit op meerdere fronten.
- Uitvoering geven aan het beheerplan openbaar groen op basis van de BrinQ-visie.
- Uitvoering geven aan het bomenplan van 2023.
- Uitvoering geven aan het beleid– en beheerplan Brinken.
- Op basis van de uitkomsten van de risicodialogen verder uitvoering geven aan het Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie (DPRA) onder andere door het opstellen van een uitvoeringsagenda. Daarbij wordt bij de inrichting van de fysieke ruimte rekening gehouden met bijvoorbeeld ruimte voor waterberging en maatregelen tegen hittestress of verstening.

Overige aandachtspunten

- Aandacht blijven geven aan communicatie met betrekking tot de werkzaamheden. Hieronder valt bijvoorbeeld om door middel van borden aan te geven dat er bomen gekapt worden, groenkalender maken, etc.)
- (Speel)groen meenemen in het nieuw te vormen beleid voor speellocaties.

Financiële consequenties Groen en water
Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2027	Meerjarenbegroting 2028	Meerjarenbegroting 2029	Meerjarenbegroting 2030
6850701 Bosbezit landschapsbeheer en onderhoud bomen	**-673**	**-678**	**-677**	**-674**
6850702 Plantsoenen en openbaar groen	**-1.506**	**-1.515**	**-1.513**	**-1.509**
Totaal onderhoudsbudget	**-2.179**	**-2.193**	**-2.189**	**-2.183**

Gebouwen

Het onderhoud aan het gemeentelijk vastgoed is erop gericht de gebouwen in de gewenste conditie te brengen en te behouden, achterstallig onderhoud te voorkomen en vroegtijdig inzicht te hebben in de noodzakelijke instandhoudingskosten over een langere periode.

We streven naar het handhaven van een sober en doelmatig kwaliteitsniveau. Het minimaal gewenste onderhoudsniveau komt overeen met conditiescore 3 van de Nederlandse norm 'Conditiemeting gebouwde omgeving (NEN 2767)'.

Voor gebouwen die hoogstwaarschijnlijk worden afgestoten of gesloopt, geldt dat die alleen met de hoogst noodzakelijke maatregelen in stand worden gehouden. Het onderhoud aan deze gebouwen is vooral gericht op repareren indien noodzakelijk.

Het onderhoud aan gebouwen wordt uitgevoerd op basis van duurzame meerjarenonderhoudsplannen (dmjop's). Een meerjarenonderhoudsplan is een vertaling van de gewenste kwaliteit (conditiescore 3) naar noodzakelijke onderhoudsactiviteiten en daarvoor benodigde budgetten, ingepland over meerdere jaren. De planhorizon van een meerjarenonderhoudsplan is 30 jaar waarbij elke vier jaar een actualisatie plaatsvindt.

Voor goed onderhoud aan gemeentelijk vastgoed is nodig:
- toekomstvisie gemeentelijk vastgoed (doorlichting gemeentelijke vastgoedportefeuille);
- voldoende budget voor klein en groot onderhoud.

Voor het planmatig onderhoud is per gebouw een voorziening aangemaakt. De jaarlijkse dotatie bedraagt € 310.500. Er zijn voldoende middelen aanwezig om het onderhoudsniveau te realiseren.

In 2025 worden de gebouwen door een externe partij beoordeeld op de staat van onderhoud volgens de NEN 2767 norm waarna er een indexatie zal plaatsvinden van de onderhoudskosten. Er word onderscheid gemaakt in kleine jaarlijkse onderhoudskosten en grote meerjarige onderhoudswerkzaamheden.

Gebouwen	Eenheid	Hoeveelheid
Gemeentelijk vastgoed	stuk	42
Sportaccommodaties	stuk	15

Beleidsvoornemens

- Verduurzamingsmaatregelen uitvoeren voor dorpshuis Dwingeloo.

Financiële consequenties Gebouwen
De geraamde bestedingen aan het in stand houden van de gebouwen (het groot onderhoud).

Bedragen x €1.000

Meerjarig onderhoud gebouwen	Begroting 2027	Meerjarenbegroting 2028	Meerjarenbegroting 2029	Meerjarenbegroting 2030
6800304 Voormalige werf Havelte van Helomaweg	**-5**	**0**	**-182**	**0**
6800307 Voormalige school Heidehoek Vledderveen	**0**	**-1**	**-3**	**-7**
6800309 Brink 4 Dwingeloo	**-5**	**0**	**0**	**0**
6800312 Voormalige school Darp	**0**	**0**	**0**	**0**
6800401 Bestuurscentrum	**-62**	**-107**	**-41**	**-162**
6800402 Gemeentewerf Tractie	**0**	**0**	**-22**	**0**
6800701 Algemene uitkering	**17**	**17**	**17**	**17**
6800803 Overige toevallige baten en lasten	**0**	**0**	**-103**	**-136**
6810101 ProactiePreparatie	**0**	**0**	**0**	**-64**
6830402 Toerisme en Recreatie	**-3**	**-7**	**0**	**-76**
6840203 Brede School Dwingeloo De Twingel	**0**	**0**	**0**	**0**
6850201 Binnensport en opstallen buitensport	**0**	**-13**	**0**	**-9**
6850203 Sporthal Dwingeloo	**0**	**-37**	**0**	**-79**
6850204 Sporthal De Spronk	**-1**	**-1**	**-23**	**-1**
6850504 Kerktorens molens en onderduikershol	**-82**	**-23**	**-14**	**-36**
6850701 Bosbezit landschapsbeheer en onderhoud bomen	**-15**	**-15**	**-15**	**-15**
6860112 Accommodaties sociaal cultureel werk	**-1**	**0**	**0**	**-35**
6870303 Afvalbrengstation Havelte	**0**	**-15**	**-2**	**0**
6870501 Begraafplaatsen	**0**	**-28**	**-3**	**-22**
Totaal onderhoudsbudget	**-158**	**-229**	**-392**	**-625**

Overige ruimte
Het kwaliteitsniveau van de begraafplaatsen is vastgelegd in de BrinQ-visie. Voor onderhoud aan de speelvoorzieningen geldt dat veiligheid en de daarmee gepaarde aansprakelijkheid maatgevend is. Sportvelden worden op een basisniveau onderhouden.

Overige ruimte	Eenheid	Hoeveelheid
Speellocaties	stuk	64
Speeltoestellen	stuk	409
Sportvelden	stuk	21
Begraafplaatsen	stuk	7

Beleidsvoornemens

- Visie en Beleidsstuk aangaande spelen is vastgesteld. Uitvoeringsplan is klaar. Aanbesteding is lopende en de raamovereenkomst zal eind 2026 gegund kunnen worden. Vanaf begin 2027 beginnen we met de renovatie van speelplaatsen. Via de Stem van Westerveld kan men de voortgang bekijken.
- Voorstel is om de drie laatste complexen te voorzien van robotmaaiers.
- Gezien de klimaatontwikkelingen zijn we bezig om te kijken welke mogelijkheden er zijn om enkele velden te voorzien van automatische beregening.

Financiële consequenties overige ruimte
Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2027	Meerjarenbegroting 2028	Meerjarenbegroting 2029	Meerjarenbegroting 2030
5.2 Sportaccommodaties	**-145**	**-159**	**-161**	**-163**
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	**-234**	**-235**	**-235**	**-235**
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	**-427**	**-423**	**-422**	**-420**
Totaal onderhoudsbudget	**-806**	**-817**	**-818**	**-817**

Paragraaf D Financiering

Inleiding

Deze paragraaf beschrijft de wijze waarop binnen de gemeente Westerveld gelden worden belegd of worden aangetrokken. Achtereenvolgens wordt aandacht besteed aan de ontwikkeling van de schuldpositie, de ontwikkeling van de rente, het schatkistbankieren en het risicobeheer.

Uitvoering treasurybeleid

We zetten het bestaande treasurybeleid voort. We zorgen ervoor dat er continu inzicht is in de uitgaande en inkomende gemeentelijke geldstromen. De interne sturing is gericht op beperking van de schuldenlast, kostenefficiency, voorkoming van renterisico's en maatwerkfinanciering. We volgen de ontwikkelingen op de geld- en kapitaalmarkt. We zorgen voor voldoende liquiditeit en solvabiliteit zodat we zowel op korte als op de langere termijn aan onze financiële verplichtingen kunnen voldoen.
We bewaken de houdbaarheid van onze schuldpositie. We trekken alleen dan externe financieringsmiddelen aan als dat met het oog op de uitoefening en financiering van de publieke taak noodzakelijk is. Het rentebeleid in de begroting en de meerjarenramingen zijn gestoeld op duurzaamheid, financiële stabiliteit en op het voorkomen van budgettaire schommelingen. Voor het aantrekken van nieuwe financiering maken we zo lang mogelijk gebruik van kasgeldleningen als toegestaan binnen de vastgestelde kaders en spelregels. We zijn alert op de renteontwikkelingen door ECB-beleid.

Ontwikkeling van de schuldpositie

Elk jaar inventariseren we onze financieringsbehoefte. Deze wordt vooral bepaald door de investeringen en besteding van de middelen uit de bestemmingsreserve. Meerjarig neemt de schuld af en er is genoeg geld in kas om aan de verplichtingen te voldoen. Het saldo van de (bestemmings-)reserves neemt af, waardoor de financieringscapaciteit van het eigen vermogen daalt. Daarmee stijgt de externe financieringsbehoefte. Daarnaast stijgt door het huidige investeringsprogramma de behoefte aan meer investeringen. Het is dan ook aannemelijk dat we in een aantal jaren extra externe financiering aan willen trekken. Verder houden we rekening met de ontwikkeling van het resultaat. Zo bepalen we of er nieuwe leningen afgesloten moeten worden, of we eerder kunnen aflossen en of we andere financieringskeuzes willen maken. In de onderstaande tabel wordt een overzicht gegeven van (bestaande) aangetrokken leningen. De gemeentelijke leningenportefeuille omvat begin 2027 in totaal vier langlopende leningen met een gezamenlijke omvang van € 9,4 miljoen.

Lening	Laatste Jaar aflossing	Boekwaarde 01-01-2027	Aflossingen	Boekwaarde 31-12-2027	Rente %
BNG 98177	2028	400	200	200	4,77%
BNG 112544	2044	2.160	120	2.040	1,33%
BNG 115758	2047	5.040	240	4.800	2,05%
BNG 116153	2032	1.800	300	1.500	2,76%
Totaal leningen		**9.400**	**860**	**8.450**	**1,97%**

De eind 2022 aangetrokken geldlening voor de aankoop van en investering in 'Park Hesselte' betreft een projectfinanciering. Dat wil zeggen dat de berekende rente volledig aan het project wordt toegerekend (zie taakveld 3.2).

De omvang van de vaste schuld van de gemeente neemt in 2027 als gevolg van reguliere aflossing af met € 0,86 miljoen ten opzichte van 2026. We houden daar in de ramingen voor deze meerjarenbegroting rekening mee. We stemmen omvang en samenstelling van de in 2027 eventueel aan te trekken financieringsmiddelen zo goed mogelijk af op feitelijke liquiditeitsbehoefte en houden daarbij rekening met de ontwikkeling van de financieringspositie op korte en lange termijn. Voor de invulling maken we zowel gebruik van de kredietfaciliteiten van de Bank Nederlandse Gemeenten als van, in looptijd variërende, kort- en langlopende geldleningen.

Ontwikkeling schuldpositie

In onderstaande tabel geven we inzicht in de (verwachte en geraamde) ontwikkeling van de omvang van de vaste geldlening en de omvang van de kasgeldleningen. Voor het aantrekken van nieuwe financiering maximeren we de inzet van de kasgeldleningen binnen de zogenaamde kasgeldlimiet alvorens wordt overgegaan tot het aantrekken van vaste geldleningen. Actuele rentetarieven op de geld- en kapitaalmarkt spelen daarbij een rol.

Ontwikkeling schuldpositie (x € 1.000)	2026	2027	2028	2029	2030	2031
Vaste geldleningen	9.400	8.540	7.680	7.020	6.360	5.700
Kasgeldleningen	-	-	-	-	-	-
Totaal externe financieringspositie	**9.400**	**8.540**	**7.680**	**7.020**	**6.360**	**5.700**

Financieringsbehoefte

Uit de ontwikkeling van de schuldpositie is de financieringsbehoefte af te leiden. Op dit moment is er geen financieringsbehoefte voorzien.

Uitstaande leningen

Er zijn geen andere uitstaande leningen.

Rentebeleid

We zetten het bestaande rentebeleid van 2026 voort. Dat beleid is gestoeld op duurzaamheid, financiële stabiliteit en op het voorkomen van budgettaire schommelingen. Het interne rentebeleid en het daaraan gekoppelde rente-omslagstelsel voldoen aan de voorschriften en bepalingen uit het vernieuwde Besluit Begroting en Verantwoording (BBV).

Renteverwachtingen

De rente op de geld- en kapitaalmarkt was in de afgelopen jaren mede als gevolg van monetaire beleid van de Europese Centrale Bank (ECB) ongekend laag. Daarin komt nu verandering. Het rentepeil op de geld- en kapitaalmarkt is van veel factoren en internationale ontwikkelingen afhankelijk. De ECB houdt vast aan haar doelstelling van een inflatie van 2%. In 2026 is dit doel tot op heden nog niet behaald, de verwachting is dat de rente stijgt naar 2,5%.

Rente begroting

De interne rekenregels zijn afgestemd op het vernieuwde BBV. Die schrijven voor dat de gemeente bij de bepaling van het rente-omslagpercentage moet uitgaan van het gewogen gemiddelde van de rente, die de gemeente betaalt voor de lopende geldleningen. Het gaat dan zowel om de vaste geldleningen (looptijd van één jaar of langer) als om kasgeldleningen (looptijd van minder dan één jaar). De raming van de rentelasten voor de geldleningen die de gemeente in 2026 mogelijk moet aangaan, wordt gebaseerd op de renteverwachtingen. De voor 2026 geraamde rentetarieven resulteren in de volgende rentebegroting. Het verschil in rente (tussen betaalde rente en de rentetoerekening aan programma's) blijft binnen de toegestane marge van 25%. Zo wordt bereikt dat de juiste kosten worden toegerekend aan programma's en er niet een teveel aan resultaat (treasury) achterblijft onder algemene dekkingsmiddelen.

De rente kapitaallast (u_74200) betreft de aan de programma's toegerekende rente.

Bedragen x €1.000

Exploitatie		Begroting 2027	Meerjarenbegroting 2028	Meerjarenbegroting 2029	Meerjarenbegroting 2030
Lasten					
U_51110	Rente langlopende geldleningen	226	235	235	235
U_74200	Rente kapitaallast	-52	-43	-34	-26
Totaal Lasten		**174**	**192**	**201**	**209**
Baten					
I_51020	Rentevergoeding langlopende leningen	207	207	207	207
Totaal Baten		**207**	**207**	**207**	**207**
Voordeel (+) / Nadeel (-) renteomslag		**33**	**15**	**6**	**-2**

Rentetoerekening

De nieuwe begrotings- en verantwoordingsvoorschriften schrijven voor dat gemeenten de wijze waarop ze de rentelasten aan de gemeentelijke producten, programma’s en projecten toerekenen in de begroting en in de jaarrekening zichtbaar maken. De doelstelling daarvan is het bevorderen van een eenduidige handelswijze met betrekking tot rente door gemeenten (harmonisering), stimuleren dat gemeente de verwachte rentelasten opnemen in de begroting en het eenduidig inzichtelijk maken van de wijze waarop de gemeenten met rente zijn omgegaan (transparantie).

In onderstaand renteschema wordt inzicht gegeven in de rentelasten van de externe financiering, het renteresultaat en de wijze van rente toerekening. De projectfinanciering betreft de benodigde middelen voor de investeringen in Park Hesselte.

Voor 2027 en verder zijn de rentebaten hoger begroot dan de rentelasten. Er is dan geen sprake van een rentelast die aan taakvelden moet worden toegerekend, maar een rentebaat die ontstaat omdat op uitstaande geldleningen en het schatkistbankieren meer rente wordt ontvangen dan aan rente op aangetrokken lange en korte financiering wordt betaald (een 'negatieve' renteomslag). Deze 'negatieve' renteomslag is een resultaat van treasury en wordt dan ook niet aan de taakvelden toegerekend. Het percentage renteomslag wordt dan 0,00%.

Met ingang van 2025 moet de rente toerekening aan grondexploitatie worden gebaseerd op de omslagrente en dus wordt deze ook 0,00%.

Renteomslag begroting (afgerond)	2027	2028	2029	2030
Totale boekwaarde vaste activa (staat C)	53.735.000	52.652.000	51.344.000	54.310.000
Boekwaarde aan derden verstrekte leningen	-632.000	-632.000	-632.000	-632.000
Boekwaarde projectfinanciering	-1.500.000	-1.200.000	-900.000	-600.000
Boekwaarde t.b.v. omslagrente	**51.600.000**	**50.820.000**	**49.812.000**	**53.078.000**
Toe te rekenen rente aan programma's (taakvelden)	0	0	0	0
Percentage renteomslag	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
Percentage renteomslag (afgerond)	**0,00%**	**0,00%**	**0,00%**	**0,00%**

Renteomslag projecten en grondexploitaties	2027	2028	2029	2030
Projectrente camping Hesselte	2,76%	2,76%	2,76%	2,76%
Rente toerekening aan grondexploitaties	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%

Risicobeheer
Voor de beheersing van de renterisico's kent de Wet financiering decentrale overheden (Wet Fido) een tweetal richtlijnen waar gemeenten zich in de uitvoering van treasurybeleid aan moeten houden. Dat zijn: de kasgeldlimiet en de renterisiconorm. Daarnaast stelt de wet beperkingen aan het extern beleggen van overtollige middelen. Dat ligt vast in de Regeling schatkistbankieren decentrale overheden.

Kasgeldlimiet
De kasgeldlimiet begrenst de omvang van de netto kortlopende schuld van de gemeente. Het geeft het volume aan dat de gemeente maximaal mag invullen met geldleningen met een looptijd korter dan een jaar. Het maximum bedraagt 8,5 % van het begrotingstotaal van de begroting. Op basis van de cijfers in de begroting 2026 bedraagt de norm voor het komende jaar € 6,2 miljoen. Bij overschrijding van de kasgeldlimiet moet een vaste geldlening worden aangetrokken of moet gemotiveerd worden waarom hier niet voor is gekozen. In deze begroting ramen we vanwege de additionele financieringsbehoefte een beperkt gebruik van kasgeldleningen. De gemeente mag de kasgeldlimiet niet meer dan drie achtereenvolgende kwartalen overschrijden. Als die situatie zich voordoet moet de gemeente de provincie daarover informeren en een plan aanbieden waarin wordt aangegeven hoe en op welke termijn weer aan de kasgeldlimiet wordt voldaan. Daarvan is door de externe langlopende financiering geen sprake.

We maken bij de voorziening in de dagelijkse financieringsbehoefte zo optimaal mogelijk gebruik van de gunstige rentestanden op de geld- en/of de kapitaalmarkt.

Een overzicht van de verwachte ontwikkeling van de netto vlottende schuld ten opzichte van de kasgeldlimiet wordt hierna weergegeven.

Kasgeldlimiet	Letter	Kwartaal I	Kwartaal II	Kwartaal III	Kwartaal IV	Jaar
Vlottende schulden						
Opgenomen kasgelden < 1 jaar		2.000	2.000	1.000	3.500	3.500
Totaal Vlottende schulden	**a**	**2.000**	**2.000**	**1.000**	**3.500**	**3.500**
Vlottende middelen						
Tegoeden in rekening courant		275	275	275	275	275
Courante gelden in kas		5	5	5	5	5
Totaal Vlottende middelen	**b**	**280**	**280**	**280**	**280**	**280**
Netto vlottende positie (schuld)	**c=a-b**	**1.720**	**1.720**	**720**	**3.220**	**3.220**
Beoordeling kasgeldlimiet						

Begrotingstotaal (baten)	d	74.091	74.091	74.091	74.091	74.091
Percentage conform de regeling	e	8,5%	8,5%	8,5%	8,5%	8,5%
Toegestane kasgeldlimiet	**f=d*e**	**6.298**	**6.298**	**6.298**	**6.298**	**6.298**
Ruimte (+) c.q. overschrijding van de kasgeldlimiet (-)	**g=f-c**	4.466	4.466	5.466	2.966	2.966

Er is geen sprake van een overschrijding.

Renterisiconorm

De renterisiconorm is het bedrag dat de gemeente in enig jaar maximaal mag (her)financieren. Dit om te voorkomen dat er in enig jaar een te grote concentratie van aflossingen en renteherzieningen op de lopende leningen plaatsvindt en zo het risico van de ontwikkeling van kapitaalmarktrente op de rentelasten van de organisatie te beperken. De renterisiconorm is een bedrag ter grootte van een percentage van het begrotingstotaal bij aanvang van dat jaar.

De norm (wet FIDO) stelt dat per jaar maximaal 20% van het begrotingstotaal in aanmerking kan komen voor herfinanciering of renteherziening. Gemeenten hebben de plicht om te informeren ten aanzien van het renterisico dat zij over hun vaste schuld lopen.

Onderstaande tabel laat zien dat we binnen de grenzen van de risiconorm blijven. Het renterisico in de leningenportefeuille is in 2025 goed gespreid en er is de komende jaren sprake van voldoende ruimte voor (her)financiering.

Beoordelen risico's	Letter	2027	2028	2029	2030
Renterisico: Renteherzieningen	a	-	-	-	-
Renterisico: Aflossingen	b	860	860	660	660
Renterisico's	**c=a+b**	**860**	**860**	**660**	**660**
Berekening renterisiconorm					
Begrotingstotaal	d	72.378	69.036	68.513	68.513
Percentage conform de regeling renterisiconorm	e	20%	20%	20%	20%
Renterisiconorm	**f=d*e**	**14.076**	**13.807**	**13.702**	**13.702**
Toetsing risico's aan de renterisiconorm					
Ruimte binnen (+) c.q. overschrijding(-) van de norm	**g=f-c**	**13.216**	**12.947**	**13.042**	**13.042**

Schatkistbankieren

De invoering van het schatkistbankieren beperkt de eigen beleggingsmogelijkheden van de gemeente. Als er sprake is van overtollige financieringsmiddelen waarvan de omvang uitgaat boven het wettelijk vastgestelde drempelbedrag dan worden die middelen door het Rijk afgeroomd ten gunste van de ‘schatkist’ bij het Ministerie van Financiën. De overtollige gelden van de gemeente worden overgeboekt naar een bankrekening van het ministerie van Financiën. Daarvoor ontvangt de gemeente een rentevergoeding.

Een klein deel van het saldo mag als werkkapitaal worden aangehouden. Dit betreft een bedrag van 0,75% van het begrotingstotaal met een minimum van € 250.000 en een maximum van € 2,5 miljoen. Voor Westerveld betreft dit een bedrag van € 546.000. Het treasurybeleid is gericht op voorkoming van overliquiditeit. We zijn daarin echter afhankelijk van omvang en verloop van inkomende geldstromen.

Het maakt dat we gemakkelijk een beroep kunnen doen op deze middelen bij gewenste extra financiering als gevolg van nieuwe investeringen, zonder een beroep te hoeven doen op de BNG. De rentegevoeligheid wordt daardoor sterk beperkt. Dat mede als gevolg van de in 2022 aangetrokken externe financiering.

Paragraaf E Bedrijfsvoering

Inleiding

De bedrijfsvoering betreft de sturing en beheersing van de ondersteunende processen binnen onze organisatie. Deze processen zijn een belangrijke randvoorwaarde voor het realiseren van onze maatschappelijke en bestuurlijke opgaven en voor een kwalitatief hoogwaardige en continu beschikbare dienstverlening aan onze inwoners, ondernemers en partners. Bedrijfsvoering draagt daarmee bij aan een toekomstbestendige, wendbare en financieel gezonde organisatie.

De komende jaren vraagt dit om steeds meer samenhang tussen mensen, middelen, informatie, technologie en processen. Daarbij hebben we aandacht voor organisatieontwikkeling, informatiegestuurd werken, digitale weerbaarheid, bedrijfscontinuiteit en strategische samenwerking. We maken daarbij bewuste keuzes over wat we zelf doen, wat we samen met partners organiseren en waar samenwerking of uitbesteding kan bijdragen aan kwaliteit, continuïteit en doelmatigheid.

De bedrijfsvoering is verdeeld over de volgende onderdelen:

- Financiën, toezicht en controle gericht op de eigen organisatie;
- Personeel & organisatie (HRM);
- Inkoop, aanbesteding en contractmanagement;
- Informatievoorziening, informatiebeveiliging en automatisering (ICT)

Binnen deze onderdelen werken we vanuit één samenhangende ontwikkelrichting. Hieronder lichten we per onderdeel de belangrijkste ontwikkelingen en aandachtspunten toe.

Financiën, toezicht en controle op de eigen organisatie

Interne controle en rechtmatigheid

In 2027 gaan we verder op de wijze zoals we de afgelopen jaren werkten, namelijk volgens het 3 lijnen principe. De eerste lijn is verantwoordelijk voor controles in het primaire proces. De tweede lijn wordt uitgevoerd door de controller op de meest risicovolle processen en in de derde lijn vindt de verbijzonderde interne controle plaats (de review op de controles van de tweede lijn).

Rechtmatigheidsverantwoording college

Met ingang van het boekjaar 2023 legt het college rechtstreeks verantwoording af over de (financiële) rechtmatigheid van het gevoerde bestuur aan de hand van de rechtmatigheidsverantwoording in de jaarrekening. De accountant controleert vervolgens of hetgeen het college meldt in de verantwoording juist en volledig is.

Uit de jaarstukken 2025 blijkt dat de norm van 2% van het begrotingstotaal is overschreden, maar dat een groot deel wel als acceptabel is aangemerkt. In de komende jaren streven we erna om de totale onrechtmatigheden verder terug te brengen, zodat we ook met de acceptabele onrechtmatigheden onder de norm blijven.

Doelmatigheid

Het rekenkameronderzoek over informatieveiligheid is afgerond. Op het moment van schrijven is het rapport ontvangen door de griffie om te agenderen in de raad. De aanbevelingen die hieruit voortkomen zullen we gaan monitoren en hierover gaan we jaarlijks rapporteren in de paragraaf bedrijfsvoering.

Fraude

We werken op basis van het fraudebeleidsplan. Hierin is opgenomen dat fraude als onderwerp jaarlijks aandacht verdient. Vanuit de gemeentebrede risico-inventarisatie zullen opnieuw de bekende risico's beoordeeld worden en zal gekeken worden naar nieuwe risico's, maar zullen we per risico ook beoordelen welke maatregelen we hiervoor moeten en kunnen treffen. Het resultaat van deze inventarisatie is dat medewerkers actief betrokken worden bij het herkennen en tegengaan van risico's, maar ook dat we goed zicht houden op de risico's. Dit alles met als doel om het risico op fraude te minimaliseren.

Interbestuurlijk toezicht

Interbestuurlijk toezicht is het toezicht van de ene overheid op de andere. De provincie heeft een toezichthoudende rol op de gemeenten op een aantal terreinen. Deze terreinen zijn:

- Ruimtelijke ordening;
- Omgevingsrecht;
- Ruimtelijk erfgoed;
- Huisvesting statushouders;
- Archief;
- Financiën.

Het toezicht op financiën wordt afzonderlijk georganiseerd. De andere vijf onderwerpen vallen onder de Wet Interbestuurlijk Toezicht. Hiervoor zijn toezichtcriteria ontwikkeld op basis waarvan een beoordeling plaats kan vinden. Deze beoordeling heeft een plek in de jaarrekening, waardoor de gemeenteraad haar taak adequaat kan uitoefenen. De provincie houdt toezicht op de vijf onderwerpen en doet aanbevelingen. Het streven is om op alle onderwerpen voldoende tot goed te scoren. Het definitieve eindoordeel wordt gepresenteerd bij de jaarrekening.

Personeel en organisatie (HRM)

Organisatieontwikkeling en samenwerking

De gemeente Westerveld blijft zich ontwikkelen om ook in de toekomst haar taken en ambities op een goede en betrouwbare manier te kunnen uitvoeren. De maatschappelijke opgaven, ontwikkelingen op de arbeidsmarkt en de financiële positie van de gemeente vragen daarbij om duidelijke keuzes in wat we doen, hoe we ons werk organiseren en welke capaciteit en deskundigheid daarvoor nodig zijn.

In 2026 is verder gewerkt aan de ontwikkeling van de organisatie en de wijze waarop we sturen en samenwerken. Daarbij is aandacht voor duidelijke rollen, verantwoordelijkheden en mandaten, de samenwerking tussen management, teamleiders en medewerkers en de samenhang tussen teams en domeinen. In 2027 bouwen we hierop voort. De werking van de organisatiestructuur en sturing wordt geëvalueerd en waar nodig verder ontwikkeld. Daarbij kijken we onder andere naar de span of control, de verdeling van verantwoordelijkheden, samenwerking, de manier van werken en sturen, kwetsbaarheid en toekomstbestendigheid van de organisatie.

In samenhang met deze organisatieontwikkeling werken we in 2027 verder aan het actualiseren en versterken van een gezamenlijk organisatiekompas. Daarin verbinden we onze kernwaarden met de manier waarop we willen werken, samenwerken, leidinggeven en verantwoordelijkheid nemen. Na vaststelling vormt dit een basis voor de verdere ontwikkeling van onze organisatie en ons strategisch HR-beleid.

Strategische personeelsplanning (SPP) vormt hierbij een belangrijk instrument. Met SPP brengen we in beeld welke ontwikkelingen op de organisatie afkomen en wat deze betekenen voor de benodigde capaciteit, kennis en competenties. Ook worden kwetsbaarheden, toekomstige personeelsbehoefte en ontwikkelmogelijkheden zichtbaar. In 2027 gebruiken we deze inzichten verder bij keuzes over formatie, ontwikkeling, mobiliteit, werving en externe inhuur. Daarbij hebben we ook aandacht voor de gevolgen van digitalisering en kunstmatige intelligentie (AI) voor werkzaamheden, functies en de benodigde kennis en vaardigheden van medewerkers.

De financiële positie van de gemeente en de bezuinigingsopgave zijn nadrukkelijk onderdeel van deze afwegingen. Dit vraagt om prioritering en een kritische blik op de inzet van mensen en middelen. Bij keuzes over formatie, vacatures en externe inhuur kijken we daarom naar de structurele noodzaak, betaalbaarheid, beschikbare alternatieven en de gevolgen voor de uitvoering en continuïteit van onze dienstverlening. Daarbij zoeken we naar een goede balans tussen financiële beheersbaarheid en het behouden van voldoende capaciteit en deskundigheid.

Eind 2026 worden periodieke medische onderzoeken (PMO) uitgevoerd. Deze onderzoeken geven inzicht in de gezondheid, vitaliteit en duurzame inzetbaarheid van medewerkers. Indien uit de resultaten blijkt dat aanvullende acties of verbetermaatregelen nodig zijn, zullen deze in 2027 worden opgepakt en waar nodig worden opgenomen in het HR-beleid en de organisatieontwikkeling.

In het eerste kwartaal van 2027 wordt opnieuw een medewerkersonderzoek uitgevoerd. Hiermee krijgen we inzicht in hoe medewerkers onder andere de werkomgeving, samenwerking, leiderschap, betrokkenheid, werkdruk en ontwikkelmogelijkheden ervaren. De resultaten worden organisatiebreed en waar relevant op teamniveau besproken. De uitkomsten vormen input voor gerichte verbeteracties en voor de verdere ontwikkeling van de organisatie en het strategisch HR-beleid.

Personeelsformatie en personeelsbudgetten

Met het volgende overzicht geven wij inzicht in de begrote formatie voor 2027 in vergelijking met 2026.

Formatie in FTE	2026	2027
Bestuur (B&W)	4,00	4
Bestuursondersteuning (griffie)	3,56	3,56
Totaal formatie bestuur	**7,56**	**7,56**
Subtotaal directe taken programma's	95.96	102,56
Subtotaal ondersteunende taken (overhead)	98.29	99,91
Totaal formatie ambtelijke organisatie	**194,24**	**202,47**
FTE overhead / FTE Totaal	50,6%	49,3%

De ontwikkeling van de formatie moet worden bezien in samenhang met de inhoudelijke opgaven van de gemeente, de ontwikkeling van de organisatie en de financiële positie. De bezuinigingsopgave maakt het noodzakelijk om kritisch te kijken naar zowel bestaande als nieuwe personele inzet.

Bij vacatures en capaciteitsvraagstukken wordt daarom nadrukkelijk gekeken naar de noodzaak en prioriteit van werkzaamheden en naar mogelijke alternatieven. Daarbij kan worden gedacht aan het anders organiseren of prioriteren van werkzaamheden, interne mobiliteit, ontwikkeling van medewerkers, samenwerking tussen teams, samenwerking met andere gemeenten of organisaties, of het (tijdelijk of structureel) uitbesteden van werkzaamheden aan externe partijen (outsourcing). Strategische personeelsplanning ondersteunt bij het maken van deze keuzes en helpt om niet alleen naar de behoefte van vandaag, maar ook naar de personeelsbehoefte van de komende jaren te kijken.

Ook externe inhuur heeft nadrukkelijk onze aandacht. Externe inhuur kan noodzakelijk zijn vanwege tijdelijke werkzaamheden, specifieke deskundigheid, vervanging of moeilijk vervulbare vacatures, maar brengt ook financiële en juridische risico's met zich mee. In 2026 is de bestaande externe inhuur daarom verder in beeld gebracht. In 2027 blijven we kritisch sturen op noodzaak, duur, kosten, rechtmatigheid en mogelijke alternatieven. Daarbij hebben we specifiek aandacht voor de beoordeling van de arbeidsrelatie en het voorkomen van schijnzelfstandigheid.

De arbeidsmarkt blijft naar verwachting krap. Voor verschillende functies is het moeilijk om voldoende gekwalificeerde medewerkers te vinden. Tegelijkertijd vraagt de financiële situatie om een gerichte inzet van werving en arbeidsmarktcommunicatie. De aandacht ligt daarom niet alleen op het aantrekken van nieuwe medewerkers, maar nadrukkelijk ook op het behouden, ontwikkelen en intern bewegen van medewerkers. Voor functies en expertise die essentieel zijn voor de continuïteit en toekomstbestendigheid van de organisatie blijven gerichte werving en arbeidsmarktcommunicatie noodzakelijk. Daarbij blijven we werken aan aantrekkelijk werkgeverschap, passend bij de schaal, identiteit en mogelijkheden van Westerveld. Goed werkgeverschap, ontwikkelmogelijkheden, werkplezier en ruimte voor vakmanschap dragen niet alleen bij aan het aantrekken, maar juist ook aan het behouden van medewerkers.

De bijbehorende budgetten zijn als volgt:

Budget formatie	2026	2027	Verschil
Gemeenteraad	236.500	310.000	73.500
Bestuur B&W	405.990	466.000	60.010
Bestuursondersteuning (Griffie)	332.419	359.000	26.581
Totaal Bestuur	**974.909**	**1.135.000**	**160.091**
Burgerlijke stand (trouwambtenaren)	10.000	10.000	0
Personeelslasten binnendienst	17.014.190	17.334.564	320.374
Personeelslasten buitendienst	1.778.616	1.870.654	92.038
Totaal ambtelijke organisatie	**18.802.806**	**19.215.218**	**412.412**
Totaal personeelsbudget	**19.777.715**	**20.350.218**	**572.503**

Personeelsbeleid

Onze medewerkers vormen het fundament van onze organisatie. We willen een werkgever zijn waar medewerkers met plezier werken, zich kunnen ontwikkelen en hun kwaliteiten optimaal kunnen inzetten. Goed werkgeverschap is daarbij niet alleen van belang voor medewerkers zelf, maar ook voor de kwaliteit en continuïteit van onze dienstverlening.

In 2026 is verder gewerkt aan de ontwikkeling van het strategisch HR-beleid richting 2030. In 2027 werken we verder aan de ontwikkeling en prioritering van de strategische HR-thema's richting 2030 en de vertaling daarvan naar de organisatie. Daarbij leggen we nadrukkelijk de verbinding met de organisatieontwikkeling, strategische personeelsplanning en de financiële opgave. Dit betekent ook dat niet alles tegelijkertijd kan worden opgepakt en dat prioriteiten worden gesteld op basis van wat de organisatie het meest nodig heeft.

We blijven investeren in leren en ontwikkelen. Opleidingen en ontwikkeling worden zoveel mogelijk gekoppeld aan de huidige en toekomstige behoefte van de organisatie. Daarbij stimuleren we medewerkers om verantwoordelijkheid te nemen voor hun eigen ontwikkeling en zetten we in op het benutten van talent binnen de organisatie. Interne mobiliteit kan daarbij bijdragen aan ontwikkelmogelijkheden voor medewerkers én aan het verminderen van kwetsbaarheid binnen teams en functies. Ook de ontwikkeling van digitale vaardigheden en het kunnen omgaan met nieuwe technologie en AI worden steeds belangrijker voor de duurzame inzetbaarheid van medewerkers.

Tegelijkertijd zal het opleidingsbudget, net als andere budgetten, onderhevig zijn aan de bezuinigingsopdracht. Dit betekent dat keuzes nadrukkelijker zullen worden afgewogen op basis van de strategische prioriteiten en de meerwaarde voor de organisatie en de ontwikkeling van medewerkers.

Ook leiderschap blijft een belangrijk aandachtspunt. Leidinggevenden hebben een belangrijke rol bij het creëren van duidelijkheid, het stellen van prioriteiten, het stimuleren van samenwerking en ontwikkeling en het tijdig voeren van het gesprek over functioneren, werkdruk en inzetbaarheid. We ondersteunen leidinggevenden bij het vervullen van deze rol en blijven investeren in de ontwikkeling van leiderschap binnen de organisatie. De verdere ontwikkeling van leiderschap verbinden we aan de bredere ontwikkeling van de organisatie en de manier waarop we binnen Westerveld willen sturen, samenwerken en verantwoordelijkheid nemen.

Daarnaast blijven we aandacht houden voor een veilige, inclusieve en professionele werkomgeving waarin medewerkers zich vrij voelen om ideeën, zorgen en feedback bespreekbaar te maken. Een open aanspreek- en feedbackcultuur draagt bij aan samenwerking, ontwikkeling en het tijdig signaleren van knelpunten. De uitkomsten van het medewerkersonderzoek in 2027 geven aanvullende informatie over waar verdere ontwikkeling nodig is.

Verzuim en duurzame inzetbaarheid

Het verzuim binnen de organisatie vraagt blijvende aandacht. We streven naar een verzuimpercentage dat niet hoger is dan het landelijk gemiddelde binnen de sector Gemeenten. De ontwikkeling van het verzuim wordt periodiek gevolgd en besproken, zodat trends en risico's tijdig zichtbaar worden en waar nodig kan worden bijgestuurd.

Onze inzet richt zich zowel op goede begeleiding bij ziekte als op het voorkomen van uitval. Duurzame inzetbaarheid, werkdruk, vitaliteit en het tijdig voeren van het goede gesprek zijn daarbij belangrijke aandachtspunten. Waar mogelijk verschuiven we de aandacht van reageren op verzuim naar het vroegtijdig signaleren en voorkomen van uitval. Leidinggevenden hebben hierin een centrale rol en worden daarbij ondersteund door HR, de arbodienst en andere deskundigen.

Naast aandacht voor individuele verzuimdossiers kijken we nadrukkelijk naar patronen en mogelijke achterliggende oorzaken binnen teams en de organisatie. Langdurig of verhoogd verzuim kan immers ook samenhangen met factoren als werkdruk, samenwerking, leiderschap, organisatieveranderingen of de inrichting van het werk. Waar nodig worden op basis daarvan gerichte maatregelen genomen. De resultaten van het PMO en het medewerkersonderzoek worden hierbij benut om patronen en ontwikkelpunten eerder zichtbaar te maken en gerichte preventieve maatregelen te kunnen nemen.

Voor vervanging bij ziekte, zwangerschaps- en ouderschapsverlof is binnen de begroting een budget beschikbaar. Gelet op de financiële opgave wordt bij vervanging steeds een afweging gemaakt tussen de noodzaak voor de continuïteit en kwaliteit van de werkzaamheden, de mogelijkheden om werkzaamheden binnen de organisatie op te vangen en de financiële consequenties.

Vooruitblik

De personele en organisatorische opgaven voor 2027 hangen sterk met elkaar samen. De bezuinigingsopgave vraagt om scherpe keuzes, terwijl ontwikkelingen op de arbeidsmarkt, verzuim, kwetsbaarheid in functies en veranderende gemeentelijke opgaven juist druk kunnen zetten op de beschikbare capaciteit. Ook digitalisering en AI veranderen de manier waarop we werken en de kennis en vaardigheden die daarvoor nodig zijn. Dit vraagt om integraal sturen op personeel, organisatie en financiën.

Door strategische personeelsplanning, organisatieontwikkeling, personeelsbeleid en financiële sturing nadrukkelijk met elkaar te verbinden, werken we aan een organisatie die niet alleen financieel beheersbaar is, maar ook voldoende wendbaar, deskundig en toekomstbestendig blijft om haar taken voor inwoners, ondernemers en bestuur goed uit te voeren. De verdere ontwikkeling van ons organisatiekompas geeft daarbij richting aan hoe we binnen Westerveld willen werken, samenwerken en sturen.

Inkoop, aanbesteding en contractmanagement
In 2026 is verder gewerkt aan het op orde brengen en digitaliseren van inkoop, aanbesteding en contractmanagement. Contracten zijn verder in kaart gebracht en vastgelegd in het contractbeheersysteem. Hiermee is een belangrijke basis gelegd voor beter inzicht in contractuele verplichtingen, looptijden, risico’s en financiële consequenties.

Voor 2027 ligt de focus op het borgen en verder benutten van deze basis. Contractmanagement wordt verder verankerd in de organisatie, waarbij verantwoordelijkheden voor het beheer en de monitoring van contracten duidelijker worden belegd. De beschikbare informatie wordt benut om tijdig in te spelen op contractverlengingen, nieuwe aanbestedingen en ontwikkelingen in de markt. Ook wordt gekeken waar contracten en inkoop gezamenlijk of efficiënter kunnen worden georganiseerd.

De samenwerking met SSC-ONS Inkoop & Contractmanagement wordt verder benut om kennis en expertise in te zetten waar dit voor Westerveld meerwaarde heeft. Daarnaast worden mogelijkheden voor gezamenlijke inkoop en aanbesteding met samenwerkingspartners verder verkend. Binnen de gemeente Westerveld wordt dit gedragen door de inkoopregisseur welke daarbij streeft naar verbinding tussen de vakafdelingen, contracteigenaren en SCC-ONS.

Belangrijke thema’s voor 2027 zijn:

- Borging van contractmanagement en contractbeheer: het verder versterken van eigenaarschap, rollen en verantwoordelijkheden, overzicht en tijdige opvolging van contracten;
- Duurzaam en maatschappelijk verantwoord inkopen (MVOI): duurzaamheid en maatschappelijke waarde structureel meenemen in inkoop- en aanbestedingstrajecten;

- Social Return On Investment (SROI): het vergroten van de maatschappelijke impact van gemeentelijke inkoop;
- Rechtmatigheid en risicobeheersing: het verder borgen van rechtmatige, transparante en controleerbare inkoopprocessen en het tijdig signaleren en beheersen van de financiële, juridische en continuïteitsrisico's binnen contracten;
- Leveranciersmanagement en continuïteit: actief sturen op de prestaties van belangrijke en kritieke leveranciers, met aandacht voor kwaliteit, afhankelijkheden, continuïteit en gemaakte afspraken;
- Samenwerking en gezamenlijke inkoop: het benutten van kansen voor samenwerking met SSC-ONS en regionale partners en daarbij bewust afwegen wat ze zelf organiseren, gezamenlijk inkopen of bij partners beleggen;
- Actualisatie en toepassing van het inkoopbeleid: het actueel houden van het beleid en zorgen voor een goede vertaling naar de dagelijkse praktijk;
- Digitalisering en informatie gestuurd werken: het verder benutten van digitale systemen en beschikbare contractinformatie voor planning, monitoring en sturing, waaronder inzicht in contractwaarde, looptijden, prestaties, gebruik en financiële verplichtingen.

Deze ontwikkelingen dragen bij aan een professionele, rechtmatige en toekomstbestendige inkooporganisatie, waarin contracten en leveranciers actief worden gemanaged en de beschikbare kennis, capaciteit en middelen effectief worden ingezet. Daarbij sturen we gedurende de gehele looptijd van contracten op kwaliteit, prestaties, kosten, risico's, maatschappelijke waarde en continuïteit. Inkoop en contractmanagement dragen daarmee bij aan een financieel gezonde en weerbare organisatie en aan de continuïteit en kwaliteit van onze dienstverlening.

Informatievoorziening, informatiebeveiliging en automatisering (ICT)
Een betrouwbare, veilige en toekomstbestendige informatievoorziening is een randvoorwaarde voor een goede dienstverlening aan inwoners, ondernemers en samenwerkingspartners. In 2027 geven wij verder uitvoering aan de ambities uit de informatievisie en het projectenportfolio. Daarbij richten wij ons op de verdere digitalisering van de dienstverlening, datagedreven werken en het verbeteren van de digitale ondersteuning en vaardigheden van onze medewerkers. Ook zetten we in op het verantwoord en zorgvuldig benutten van nieuwe digitale mogelijkheden, waaronder kunstmatige intelligentie (AI).

We ontwikkelen onze informatievoorziening verder als integraal onderdeel van de bedrijfsvoering en organisatie. De focus ligt op meer regie en samenhang. Daarbij versterken we de regie op onze informatievoorziening en de samenwerking met onze regionale en externe partners. Daarnaast zetten we informatie steeds meer in als stuurmiddel, om betere besluiten te kunnen nemen en beleidskeuzes te ondersteunen.

De toenemende digitalisering en afhankelijkheid van digitale voorzieningen vragen tegelijkertijd om blijvende aandacht voor digitale weerbaarheid. In 2027 werken we daarom verder aan informatiebeveiliging, privacy en de continuïteit van onze informatievoorziening. Daarbij geven we uitvoering aan de eisen die voortvloeien uit wet- en regelgeving op het gebied van digitale veiligheid en versterken we de organisatorische borging hiervan.

Met deze ontwikkelingen werken we in 2027 verder aan een betrouwbare, veilige en toekomstbestendige informatievoorziening die de dienstverlening ondersteunt, medewerkers

in staat stelt hun werk goed te doen en de organisatie helpt om informatiegestuurd te werken en te sturen.

Paragraaf F Verbonden partijen

Inleiding

De gemeente onderhoudt banden met diverse partijen waarbij zij een bestuurlijk of financieel belang heeft, de zogeheten verbonden partijen. Het aangaan van banden met deze partijen komt voort uit politieke motieven en maatschappelijke relevantie. Een bestuurlijk belang betekent dat leden van het college in het bestuur van een gemeenschappelijke regeling vertegenwoordigd zijn. Een financieel belang houdt in dat de gemeente door deelname aan een verbonden partij op enigerlei wijze risico kan lopen. De verbonden partijen zijn gerubriceerd naar de volgende categorieën:

1. Gemeenschappelijke regelingen
2. Deelnemingen in vennootschappen
3. Participaties in stichtingen en verenigingen

1. Gemeenschappelijke regelingen

Werkvoorzieningsschap Reestmond

Werkvoorzieningsschap Reestmond te Meppel		
Openbaar belang		*Aandeel*
Het plaatsen van mensen uit de deelnemende gemeenten die aangewezen zijn op aangepast werk op een dergelijke plek. Hierbij wordt gestreefd naar passende arbeid zo dicht mogelijk bij de reguliere arbeidsmarkt. Dit houdt mede in het ontwikkelen van de arbeidsmogelijkheden van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt, waardoor hun door- en uitstroomkansen vergroot worden.		24,8%
Financieel		
Eigen vermogen (x € 1.000)	1-1-2027	4.525
	31-12-2027	3.648
Vreemd vermogen (x € 1.000)	1-1-2027	248
	31-12-2027	925
Resultaat over 2026 (x € 1.000)	2026	nnb
Gemeentelijke bijdrage (x € 1.000)	2027	2719

Veiligheidsregio Drenthe

Veiligheidsregio Drenthe te Assen		
Openbaar belang		*Aandeel*
Het uitvoeren van taken en bevoegdheden die bij of krachtens de wet aan de Veiligheidsregio zijn opgedragen. Het uitvoeren van overige taken en bevoegdheden die door de deelnemende gemeenten aan de veiligheidsregio zijn opgedragen		4,4%
Financieel		
Eigen vermogen (x € 1.000)	1-1-2027	3.614
	31-12-2027	3.264
Vreemd vermogen (x € 1.000)	1-1-2027	29.634
	31-12-2027	38.323
Resultaat over 2026 (x € 1.000)	2026	nnb
Gemeentelijke bijdrage (x € 1.000)	2027	1.706

De Veiligheidsregio is een gemeenschappelijke regeling (GR), waarbij de risico's uiteindelijk verhaald kunnen worden op de deelnemende gemeenten. De Veiligheidsregio geeft zelf aan dat er risico's gezien worden in de financiële afwikkeling van de integratie van de Meldkamer Noord Nederland in de Landelijke Meldkamer Organisatie (LMO), herziening FLO overgangsrecht en de kosten voor personeel (vergoeding vrijwilligers en loon- en prijsontwikkeling). De reserves worden als ruim voldoende ingeschat om de risico's af te dekken. Daarnaast worden nieuwe ontwikkelingen vroegtijdig gesignaleerd en zullen de daaruit voortkomende consequenties voorgelegd worden aan uw raad.

SamenDrenthe

Gemeentelijke Gezondheidsdienst Drenthe		
Openbaar belang		*Aandeel*
Samenwerkingsverband tussen alle twaalf Drentse gemeenten om de gezondheid van de inwoners van de twaalf Drentse gemeenten te bewaken, beschermen en bevorderen.		Op basis van inwoner aantal
Financieel		
Eigen vermogen (x € 1.000)	1-1-2027	2.398
	31-12-2027	2.862
Vreemd vermogen (x € 1.000)	1-1-2027	7.196
	31-12-2027	6.811
Resultaat over 2026 (x € 1.000)	2026	nnb
Gemeentelijke bijdrage (x € 1.000)	2027	1.362
Risico's		
In de risicoparagraaf van de begroting worden bedrijfsvoeringsrisico's ingeschat op totaal circa € 2,4 mln.		

Omgevingsdienst Drenthe (ODD)

Omgevingsdienst Drenthe (ODD) te Assen		
Openbaar belang		*Aandeel*
Het uitvoeren van alle milieuvergunningverlening- en meldingen, milieutoezicht en handhaving en alle milieuspecialismen en advisering op het gebied van milieu		3,7%
Financieel		
Eigen vermogen (x € 1.000)	1-1-2027	927
	31-12-2027	939
Vreemd vermogen (x € 1.000)	1-1-2027	17.175
	31-12-2027	16.899
Resultaat over 2026 (x € 1.000)	2026	nnb
Gemeentelijke bijdrage (x € 1.000)	2027	1.493
Risico's		
Op dit moment vindt een aantal wijzigingen plaats binnen de ODD op grond van het rapport van Seinstra en van der Laar. Deze ontwikkelingen in de organisatie en het financieel meer in control komen, kunnen gevolgen hebben voor de bijdrage van de gemeente. De bijdrage is inmiddels al gestegen. Wanneer bij de ODD tekorten ontstaan, zijn de gemeenten en de provincie naar rato verantwoordelijk voor het bijpassen van deze tekorten		

Recreatieschap Drenthe

Recreatieschap Drenthe te Dwingeloo		
Openbaar belang		*Aandeel*
Het behartigen van de gemeenschappelijke belangen van de gemeenten in Drenthe en de gemeente Ooststellingwerf op het gebied van de vrijetijdseconomie (recreatie en toerisme)		1/13 deel
Financieel		
Eigen vermogen (x € 1.000)	1-1-2027	1.436
	31-12-2027	1.692
Vreemd vermogen (x € 1.000)	1-1-2027	987
	31-12-2027	2.186
Resultaat over 2026 (x € 1.000)	2026	nnb
Gemeentelijke bijdrage (x € 1.000)	2027	108
Risico's		
De gemeenten zijn verantwoordelijk voor de eventuele tekorten van de gemeenschappelijke regeling en dus voor het Recreatieschap Drenthe		

Eems Dollard Regio

Eems Dollard Regio te Bad Nieuweschans		
Openbaar belang		*Aandeel*
Bevorderen van samenwerking aan zowel Duitse als Nederlandse kant van de grens		0,94%
Financieel		
Eigen vermogen (x € 1.000)	1-1-2027	N.N.B.
	31-12-2027	N.N.B.
Vreemd vermogen (x € 1.000)	1-1-2027	N.N.B.
	31-12-2027	N.N.B.
Resultaat over 2025 (x € 1.000)	2026	N.N.B.
Gemeentelijke bijdrage (x € 1.000)	2027	N.N.B.
Risico's		
Volgens paragraaf 15 lid 3 Gemeenschappelijke Regeling EDR zijn de deelnemers aan de EDR verplicht om naar rato van hun deelnemersbijdragen bij liquidatie extra bijdragen te verstrekken		

EDR levert geen gegevens aan, aangezien er door deze organisatie niet of niet tijdig een begroting wordt opgesteld.

Publiek Vervoer Groningen en Drenthe

Publiek Vervoer Groningen en Drenthe		
Openbaar belang		*Aandeel*
Alle gemeenten in Drenthe en Groningen en het OV-bureau Groningen Drenthe werken samen aan het creëren van een optimaal vervoersnetwerk dat betaalbaar en toekomstbestendig is en waarin duurzaam gebruik wordt gemaakt van alle vervoersmiddelen.		1,58%
Financieel		
Eigen vermogen (x € 1.000)	1-1-2027	322
	31-12-2027	239
Vreemd vermogen (x € 1.000)	1-1-2027	10
	31-12-2027	10
Resultaat over 2026 (x € 1.000)	2026	nnb
Gemeentelijke bijdrage (x € 1.000)	2027	22
Risico's		
Het risico voor de deelnemers in deze gemeenschappelijke regeling is beperkt. De risico's betreffen de interne bedrijfsvoering waarvoor beheersmaatregelen worden ingezet om dat risico te beperken.		

Overheid en Services (ONS)

Overheid en Services (ONS)		
Openbaar belang		*Aandeel*
De gemeente Westerveld is per 1 januari 2021 toegetreden tot de gemeenschappelijke regeling ONS. Het is een lichte regeling voor de bedrijfsvoering. De gemeente neemt sinds 1 januari 2021 diensten af voor de Personeels- en salarisadministratie en sinds 1 september 2021 voor het technisch beheer van de ICT. Per 1 januari 2022 worden inkoopdiensten afgenomen. Naast Westerveld nemen de gemeenten Zwolle, Kampen, Dalfsen en de provincie Overijssel deel in de gemeenschappelijke regeling. Het deelnemingspercentage is gebaseerd op de financiële bijdrage van Westerveld ten opzichte van het totale bedrag. Qua zeggenschap heeft de gemeente dezelfde stem als de andere deelnemers, waarmee het aandeel op 20% uitkomt.		5,7%
Financieel		
Eigen vermogen (x € 1.000)	1-1-2027	1.900
	31-12-2027	1.900
Vreemd vermogen (x € 1.000)	1-1-2027	14.470
	31-12-2027	14.855
Resultaat over 2026 (x € 1.000)	2026	nnb
Gemeentelijke bijdrage (x € 1.000)	2027	2.437
Risico's		
De gemeenten zijn verantwoordelijk voor de eventuele tekorten van de gemeenschappelijke regeling en dus ook voor de tekorten van ONS. Via tussentijdse rapportages en bestuurlijke afwegingen zal dit zoveel mogelijk beperkt worden.		

Drents Archief te Assen

Drents Archief		
Openbaar belang		*Aandeel*
In 2025 is de gemeente Westerveld toegetreden tot de gemeenschappelijke regeling Drents Archief. Authentieke bronnen geven toegang tot het verleden en geven context aan het heden. Het Drents Archief vormt, behoudt en ontsluit archieven. Zij zorgen ervoor dat waardevol erfgoed voor huidige en toekomstige generaties toegankelijk blijft.		1,1%
Financieel		
Eigen vermogen (x €1.000)	1-1-2027	378
	31-12-2027	363
Vreemd vermogen (x €1.000)	1-1-2027	-
	31-12-2027	-
Resultaat over 2026 (x €1.000)	2026	nnb
Gemeentelijke bijdrage (x €1.000)	2027	22
Risico's		

2. Deelnemingen in vennootschappen

Onderstaande vennootschappen zijn ontstaan door de splitsing van het netwerkbedrijf en het leveringsbedrijf van Essent en daarnaast door de verkoop van de aandelen in het leveringsbedrijf Essent.

Enexis Holding B.V

Enexis Holding B.V. te ’s Hertogenbosch		
Openbaar belang		*Aandeel*
Enexis Holding B.V. beheert het energienetwerk in zeven provincies in Noord-, Oost- en Zuid-Nederland en zorgt ervoor dat gas en elektriciteit van de energieleveranciers veilig bij de klanten (plm. 2,6 miljoen huishoudens) terecht komt.		0,0928%
Financieel		
Eigen vermogen (x € 1.000)	1-1-2027	nnb
	31-12-2027	nnb
Vreemd vermogen (x € 1.000)	1-1-2027	nnb
	31-12-2027	nnb
Verwacht resultaat over 2027 (x € 1.000)	2027	nnb
Risico's		
Enexis is financieel gezond. Enexis heeft de Standard & Poor's (S&P) rating A+ (Stable outlook) en bij Moody's Aa3 (stable outlook).Het risico voor de aandeelhouders is gering omdat Enexis opereert in een gereguleerde (energie)markt, onder toezicht van de Energiekamer. Daarnaast is het risico gering, in relatie tot de (intrinsieke) waarde van Enexis Holding N.V. Wettelijk is minimaal 40% eigen vermogen vereist, Enexis heeft op dit moment meer dan 50% eigen vermogen.		

N.V RENDO

N.V RENDO te Hoogeveen		
Openbaar belang		*Aandeel*
Eigenaar zijn van een netwerkbedrijf, ter voorkoming van misbruik van de monopolypositie en zorgdragen voor een stabiele en veilige levering		7,97%
Financieel		
Eigen vermogen (x € 1.000)	1-1-2027	nnb
	31-12-2027	nnb
Vreemd vermogen (x € 1.000)	1-1-2027	nnb
	31-12-2027	nnb
Resultaat over 2027 (x € 1.000)	2027	nnb
Risico's		

De begroting van RENDO wordt in de tweede helft van het jaar vastgesteld door de Algemene Vergadering van Aandeelhouders. Deze is daarom nog niet bekend bij het opstellen van de gemeentelijke begroting.

N.V Waterleidingmaatschappij Drenthe (WMD)

N.V Waterleidingmaatschappij Drenthe (WMD) te Assen		
Openbaar belang		*Aandeel*
Eigenaar zijn van een netwerkbedrijf, ter voorkoming van misbruik van de monopolypositie en zorgdragen voor een stabiele en veilige levering		1,079%
Financieel		
Eigen vermogen (x € 1.000)	1-1-2027	nnb
	31-12-2027	nnb
Vreemd vermogen (x € 1.000)	1-1-2027	nnb
	31-12-2027	nnb
Resultaat over 2027 (x € 1.000)	2027	nnb
Risico's		
Het risico, en daarmee de aansprakelijkheid, voor de aandeelhouders is beperkt tot de hoogte van het nominale aandelenkapitaal van deze vennootschap art 2.:81 BW.		

De begroting van WMD wordt in de tweede helft van het jaar vastgesteld door de Algemene Vergadering van Aandeelhouders. Deze is daarom nog niet bekend bij het opstellen van de gemeentelijke begroting.

Waterbedrijf Vitens NV

Waterbedrijf Vitens NV te Zwolle		
Openbaar belang		*Aandeel*
Eigenaar zijn van een netwerkbedrijf, ter voorkoming van misbruik van de monopolypositie en zorgdragen voor een stabiele en veilige levering		0,449%
Financieel		
Eigen vermogen (x € 1.000)	1-1-2027	nnb
	31-12-2027	nnb
Vreemd vermogen (x € 1.000)	1-1-2027	nnb
	31-12-2027	nnb
Resultaat over 2027 (x € 1.000)	2027	nnb
Risico's		
Het risico voor de gemeente zit in het afwaarderen van de boekwaarde van de aandelen. Wanneer zou blijken dat Vitens niet meer aan zijn betalingsverplichtingen kan voldoen. Op dit moment is dat risico met een solvabiliteit van circa 30% zeer gering.		

De begroting van Vitens wordt in de tweede helft van het jaar vastgesteld door de Algemene Vergadering van Aandeelhouders. Deze is daarom nog niet bekend bij het opstellen van de gemeentelijke begroting.

Wadinko N.V.

Wadinko N.V. te Zwolle		
Openbaar belang		*Aandeel*
Bevorderen werkgelegenheid.		2,344%
Financieel		
Eigen vermogen (x € 1.000)	1-1-2027	nnb
	31-12-2027	nnb
Vreemd vermogen (x € 1.000)	1-1-2027	nnb
	31-12-2027	nnb
Resultaat over 2027 (x € 1.000)	2027	nnb
Risico's		
Inherent aan haar doelstellingen loopt Wadinko risico's. Door de interne maatregelen met betrekking tot risicobeheersing, zoals beschreven in de jaarrekening van Wadinko, zijn de risico's voor de aandeelhouders beperkt.		

Door Wadinko wordt geen openbare begroting opgesteld.

N.V. Bank Nederlandse Gemeenten (BNG Bank)

N.V. Bank Nederlandse Gemeenten (BNG Bank) te Den Haag		
Openbaar belang		*Aandeel*
Verkrijgen van toegang tot de kapitaalmarkt; door middel van gespecialiseerde financiële dienstverlening draagt de BNG Bank bij aan het zo laag mogelijk houden van de kosten van maatschappelijke voorzieningen.		0,0009%
Financieel		
Eigen vermogen (x € 1.000)	1-1-2027	nnb
	31-12-2027	nnb
Vreemd vermogen (x € 1.000)	1-1-2027	nnb
	31-12-2027	nnb
Resultaat over 2027 (x € 1.000)	2027	nnb
Risico's		
Maximaal risico ten aanzien van de afwaardering van de boekwaarde van de aandelen en het niet ontvangen van dividend. Het risico op afwaardering zal beperkt zijn aangezien het een staatsbank betreft. Het risico op beperkte dividenduitkering heeft zich de laatste jaren voorgedaan door gewijzigde regelgeving en de lage rente. Hier wordt bij het opstellen van de begroting rekening mee gehouden		

De BNG Bank kan geen gegevens inzake vermogen en resultaat voor het komende jaar aanleveren in verband met bedrijfsgegevens die voor concurrenten van belang kunnen zijn.

ROVA N.V.

Regionaal Orgaan Verwijdering Afvalstoffen (ROVA N.V.) te Zwolle		
Openbaar belang		*Aandeel*
Door deelname in de aandelen van ROVA kunnen we gebruik maken van de aangeboden diensten.		0,184%
Financieel		
Eigen vermogen (x € 1.000)	1-1-2027	nnb
	31-12-2027	nnb
Vreemd vermogen (x € 1.000)	1-1-2027	nnb
	31-12-2027	nnb
Resultaat over 2027 (x € 1.000)	2027	nnb
Risico's		
Voor de gemeenten zal maximaal het ingelegde bedrag in aandelen moeten worden afgeboekt bij een eventueel faillissement van ROVA. Daarnaast zal met spoed een andere afvalinzamelaar gezocht moeten worden. Dit kan hogere kosten met zich meebrengen. Het risico dat dit zich voor zal doen, wordt zeer klein geacht, aangezien er regelmatig overleggen met ROVA plaatsvinden en de financiële organisatie geborgd is.		

De begroting van ROVA wordt in de tweede helft van het jaar vastgesteld door de Algemene Vergadering van Aandeelhouders. Deze is daarom nog niet bekend bij het opstellen van de gemeentelijke begroting.

3. Participaties in stichtingen en verenigingen
Dit betreft overige samenwerkingsverbanden.

De Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG)
De VNG ondersteunt gemeenten bij hun ontwikkeling en behartigt hun belangen. De activiteiten van de VNG bestaan uit het bieden van een platform, het behartigen van gemeenschappelijke belangen, het bieden van dienstverlening aan gemeenten (adviseren en informeren) en het ontwikkelen van producten en diensten. Jaarlijks wordt de contributie op basis van het aantal inwoners vastgesteld. De contributiekosten bedragen €46.000 per jaar.

Talentenregio
Talentenregio is een samenwerkingsverband tussen 26 overheidsorganisaties. Samen vertegenwoordigen ze ruim 8.000 medewerkers in de meest uiteenlopende functies. Aangesloten zijn gemeenten, de Omgevingsdienst IJsselland, Shared Service Centrum ONS, de Veiligheidsregio IJsselland, TIEM Zwolle en de provincie Overijssel. Talentenregio richt zich primair op de individuele medewerkers. Er worden faciliteiten geboden aan medewerkers om zich te ontplooien en te ontwikkelen. Met als doel het stimuleren van het bewustzijn van medewerkers dat zij een zinvolle bijdrage kunnen leveren aan het mede vormgeven van een goed functionerende overheid. Medewerkers van Talentenregio-organisaties kunnen op een gemakkelijke en laagdrempelige manier bewegen en kennis en kunde uitwisselen.
De contributiekosten bedragen € 18.500 per jaar.

Vereniging van Drentse gemeenten (VDG)
De Vereniging van Drentse gemeenten zet zich in voor de twaalf gemeenten in de provincie Drenthe. De vereniging biedt een platform aan en behartigt de belangen van de Drentse gemeenten richting de VDG. Via de Drentse portefeuillehouders worden diverse beleidsterreinen op elkaar afgestemd. De contributiekosten bedragen per jaar €17.500, inclusief de bijdrage aan de veteranendag.

Regio Zwolle
Regio Zwolle is een bestuurlijke samenwerking tussen 21 gemeenten en 4 provincies rondom Zwolle. Regio Zwolle is volop in ontwikkeling. Er is een nieuwe agenda opgesteld met een nieuwe structuur van vijf tafels: economie, leefomgeving, bereikbaarheid, energie en Human Capital Agenda (HCA). De HCA is volop in beweging en moet leiden tot een toekomstgerichte arbeidsmarkt. Doel is om de krapte op de arbeidsmarkt aan te pakken door onderwijs en ondernemersorganisaties aan elkaar te verbinden. Daarnaast steunen ondernemersorganisaties initiatieven die bijdragen aan realisatie van en voor mensen met een grotere afstand tot de arbeidsmarkt.
Een belangrijk onderdeel van Regio Zwolle is Kennispoort. Kennispoort is het innovatie-netwerk van ondernemers, onderwijs, onderzoek en overheid. Kennispoort verzorgt één keer per jaar een bijeenkomst in de gemeente Westerveld. De Regio Deal Regio Zwolle is binnengehaald. Ook onze gemeente heeft projecten ingediend en kan mogelijk meedoen aan deze subsidietoekenning.

De contributiekosten bedragen €24.000 per jaar.

Stichting Het Oversticht Zwolle
Het Oversticht doet onderzoek en brengt advies uit op het gebied van ruimtelijk erfgoed en ruimtelijke kwaliteit. Het welstandstoezicht en de gemeentelijke monumentencommissie van de gemeente Westerveld zijn bij deze stichting ondergebracht. De gemeentelijke archeoloog wordt eveneens via Het Oversticht ingehuurd. Het Oversticht verzorgt daarnaast de omschrijvingen voor nieuwe aanvullingen op de vrijwillige gemeentelijke monumentenlijst.

Samenwerkingsverband UNESCO nominatiedossier 'Koloniën van Weldadigheid'
Sinds 2010 is internationaal samengewerkt aan een succesvolle nominatie van de voormalige Rijkskoloniën van Weldadigheid tot UNESCO Werelderfgoed. Het Werelderfgoedcomité heeft zich in 2018 positief uitgesproken over het dossier en in het bijzonder het Westerveldse aandeel. In 2021 heeft het Werelderfgoedcomité de UNESCO Werelderfgoedstatus toegekend. De gemeente Westerveld is één van de voortrekkers geweest voor uitbreiding van het dossier en heeft een bestuurlijk charter ondertekend waarin we deze intentie (zowel op het gebied van personele inzet, als financieel) hebben bevestigd. Op lokaal niveau wordt ambtelijk en bestuurlijk nauw samengewerkt met de gemeente Steenwijkerland en de gemeente Weststellingwerf en vindt afstemming plaats met ondernemers uit de recreatie- en toeristische sector, Stichting Maatschappij van Weldadigheid en de agrarische sector.

RWB Zwolle
Het regionaal Werkbedrijf Regio (RWB) Zwolle timmert continu aan de weg om invulling te geven aan zijn belangrijkste doelstelling: het realiseren van een inclusieve arbeidsmarkt in de regio Zwolle. Speciale aandacht gaat daarbij uit naar mensen met een (grotere) afstand tot de arbeidsmarkt. Toekomstgericht en innovatief arbeidsmarktbeleid vraagt echter om een Human Capital Agenda (HCA) met een integrale invalshoek die de driehoek economie, onderwijs en arbeidsmarkt verbindt. Een agenda met meer concrete doelen die ook de samenhang tussen de verschillende agenda's op het gebied van economische innovatie, het Sociaal Domein en onderwijs en kennis, inzichtelijk maakt.
Inzicht in het 'regionaal DNA' zorgt ervoor dat vraag en aanbod dichter bij elkaar kunnen komen. Deze kansen verbinden we nadrukkelijk ook met mensen die een afstand tot de arbeidsmarkt hebben.

P10-gemeenten
De P10 is een samenwerkingsverband van de 22 grootste (oppervlakte) plattelandsgemeenten van Nederland. Deze gemeenten hebben veelal te maken met dezelfde ambities en uitdagingen. In P10-verband worden deze onder de aandacht gebracht van de landelijke en Europese politiek. Naast onderstaande onderwerpen wordt via de P10 een lobby gevoerd in relatie tot de herverdeling van het gemeentefonds die voor P10-gemeenten mogelijk niet gunstig uitpakt.
Onderwerpen: Demografische ontwikkelingen, Relatie plattelandsgemeente en gemeentefonds, Recreatie en toerisme, Functieveranderingen op het platteland, Nieuwe economische kansen in de buitengebieden, Veiligheid in het landelijke gebied (aanrijtijden), Leefbaarheid in de kernen (voorzieningen, zorg, onderwijs), natuur- en waterbeheer, duurzaamheid). De contributie voor P10-gemeenten bedraagt €17.000.

Paragraaf G Grondbeleid

Inleiding

Deze paragraaf beschrijft het gemeentelijk grondbeleid in het kader van de ruimtelijke ontwikkeling. Het gemeentebestuur formuleert de doelstellingen; het grondbeleid is hieraan ondersteunend. De paragraaf geeft de visie op het grondbeleid, de uitvoering, de actuele financiële positie, de winstneming en de risico's en voorzieningen weer. Niet in exploitatie genomen bouwgronden zijn, conform het BBV, opgenomen als materiële vaste activa.

Visie op grondbeleid

De gemeente Westerveld voert sinds de vaststelling van de Nota Grondbeleid 2026-2030 een situationeel grondbeleid. De markt krijgt ruimte om te ondernemen, maar indien noodzakelijk wordt actief grondbeleid ingezet. Het financiële risico dient voor de gemeente aanvaardbaar te zijn. Bij maatschappelijk relevante initiatieven wordt het financiële risico zorgvuldig afgewogen tegen het maatschappelijk belang.

Winstneming

Conform het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) wordt tussentijdse winst genomen zodra opbrengsten binnen een grondexploitatie worden gerealiseerd. De winstbepaling vindt plaats op basis van de Percentage of Completion (PoC)-methode, waarbij het gerealiseerde kostenpercentage wordt afgezet tegen de totale kosten en verwachte winst. Verwachte winsten uit lopende grondexploitaties worden opgenomen in de prognosebalans als onderdeel van het onderhanden werk.

Uitvoering grondbeleid

Algemeen

Onder 'resultaat' wordt het verwachte financiële resultaat aan het einde van de grondexploitatie verstaan. Op basis van gerealiseerde en nog te realiseren baten en lasten wordt jaarlijks, conform de PoC-methode, de tussentijdse winst berekend. Deze berekening vindt plaats per individuele grondexploitatie.

Bouwgrond in exploitatie

Diever, Kalterbroeken

Kalterbroeken betreft een woningbouwproject van 93 woningen. In 2023 is gestart met de uitgifte van de laatste 8 kavels voor 'microwoningen'. De verwachting is dat de laatste kavel eind 2026 wordt overgedragen. Voor de grondexploitatie wordt een positief resultaat verwacht. De boekwaarde per 31-12-2025 bedraagt € -152.076.

Havelte, Oeveraseweg

Deze grondexploitatie is de laatste fase van een bedrijventerrein in Havelte. Op dit bedrijventerrein is 1,6 hectare beschikbaar. In 2025 zijn acht kavels uitgegeven. Naar verwachting worden deze in de tweede helft van 2026, na vergunningverlening, geleverd. De boekwaarde per 31-12-2025 bedraagt € 1.337.549, met een voorziening van € 151.140. Op basis van de inschrijvingen wordt een sluitend resultaat (€ 0) verwacht.

Vledder Noord fase 1b

Fase 1b van het project Vledder Noord biedt ruimte voor circa 45 woningen, waarvan 26 woningen zijn gerealiseerd. De resterende ontwikkelruimte is ingebracht in Vledder Noord fase 2. De exploitatie is per 31-12-2025 afgesloten met een positief resultaat van € 69.053. In 2022 is een verlies van € 285.371 genomen.

Vledder Noord fase 2
De grondexploitatie Vledder Noord fase 2 is in 2025 geopend en omvat 29 woningen, waarvan 12 sociale huurwoningen. De kavels voor de sociale huurwoningen zijn in het vierde kwartaal van 2025 uitgegeven. De uitgifte van de overige kavels start naar verwachting in de tweede helft van 2026. De boekwaarde per 31-12-2025 bedraagt € 627.506, met een voorziening van € 158.993.

Vledderveen
De grondexploitatie Vledderveen, vastgesteld in 2021, omvat maximaal 21 kavels, verdeeld over twee fasen. Fase 1 (10 kavels) is eind 2021 uitgegeven en in 2022 volledig verkocht. Fase 2 is in 2024 woonrijp gemaakt. De uitgifte van maximaal 11 kavels heeft eveneens in 2024 plaatsgevonden. De bouw is gestart in het tweede kwartaal van 2025. Van de 11 kavels zijn er in 2025 tien geleverd; de laatste kavel wordt in het tweede kwartaal van 2026 geleverd. De boekwaarde per 31-12-2025 bedraagt € -439.655. Afsluiting van de grondexploitatie wordt verwacht per 31-12-2026 met een positief resultaat.

Dwingeloo, voormalige Storkschoollocatie
In 2024 is de grondexploitatie geopend voor de voormalige Storkschoollocatie aan de Bruges in Dwingeloo. De locatie (6.477 m²) was oorspronkelijk bestemd voor de realisatie van 13 woningen, waarvan 8 sociale huurwoningen. Op verzoek van de gemeenteraad is het woningprogramma herzien. De herziene grondexploitatie is in april 2026 door de gemeenteraad vastgesteld en voorziet in de realisatie van 18 woningen, waarvan 8 sociale huurwoningen en 10 hofwoningen. Voor de grondexploitatie wordt een negatief resultaat van € 2.843 verwacht. De boekwaarde per 31-12-2025 bedraagt € 367.283.

Leggeloo, voormalige Fonteinschoollocatie
De grondexploitatie voor de voormalige Fonteinschoollocatie is in 2025 geopend. Op het perceel (4.592 m²) wordt één woonblok met maximaal drie wooneenheden gerealiseerd. In het eerste kwartaal van 2026 is de inschrijving voor de kavel opengesteld. Het perceel wordt naar verwachting in het derde kwartaal van 2026 uitgegeven. Levering zal, na vergunningverlening, eind 2026 of begin 2027 plaatsvinden. De boekwaarde per 31-12-2025 bedraagt € 212.995, met een verliesvoorziening van € 24.841.

Wapserveen, W. Dassenstraat
De grondexploitatie W. Dassenstraat is in april 2026 geopend. De locatie is bestemd voor 13 woningen, waarvan 12 kavels voor CPO Wapserveen en één kavel voor een vrijstaande woning. De kavels voor CPO Wapserveen worden naar verwachting in het vierde kwartaal van 2026 uitgegeven, afhankelijk van de uitkomst van het ingediende bezwaar tegen de beoogde woonfunctie. Na uitgifte van de kavels aan CPO Wapserveen zal de kavel voor de vrijstaande woning worden uitgegeven. Voor de grondexploitatie wordt een negatief resultaat van € 284.579 verwacht. In deze prognose zijn eventuele subsidies nog niet meegenomen. De verwachte subsidie uit onder meer de knelpuntenpot en de realisatiestimulans bedraagt tussen € 52.000 en € 136.000.

Actuele financiële positie

Bouwgrond in exploitatie (begroot verloop 2026) Bedragen x € 1.000 (Vult Financieel beleid in n.a.v. overzicht Grondexploitatie uit Grexmanager)

Bouwgronden in exploitatie	Boekwaarde 01-01-2026	Vermeerderingen	Verminderingen	Winstneming	Boekwaarde 31-12-2026
Kalterbroeken Diever	178	15	124	0	69
Meenteweg - Oeverasweg Havelte	-1.336	1.504	216	0	-48
Complex Vledderveen	713	117	337	0	493
Voormalige Storkschoollocatie	-367	244	310	0	-434
Fonteinschoollocatie	-213	392	204	0	-25
Vledder Noord fase 2	-624	183	271	0	-712
Dassenstraat Wapserveen	-48	0	374	0	-422
Totaal	**-1.697**	**2.455**	**1.836**	**0**	**-1.078**

Meerjarige boekwaarden Bouwgronden in exploitatie

Bouwgronden in exploitatie	Boekwaarde 31-12-2027	Boekwaarde 31-12-2028	Boekwaarde 31-12-2029	Boekwaarde 31-12-2030
Meenteweg - Oeveraseweg Havelte	-157	-66	0	0
Voormalige Storkschoollocatie	-217	20	0	0
Fonteinschoollocatie	-25	0	0	0
Dassenstraat Wapserveen	-355	-287	0	0
Totaal bouwgrond in exploitatie	**-754**	**-333**	**0**	**0**

Voorzieningen
In de jaarstukken 2025 zijn de volgende voorzieningen opgenomen per 31-12-2025:
- Meenteweg-Oeveraseweg Havelte: € 151.000.
- Locatie Fonteinschool: € 25.000.
- Vledder Noord fase 2: € 159.000.

Risico's
In algemene zin zijn de risico’s binnen de lopende grondexploitaties beperkt. Voor de inschatbare verliezen zijn voorzieningen getroffen. Wel geldt voor alle grondexploitaties het algemene risico dat projecten niet volledig worden gerealiseerd. Ter beperking hiervan is ingezet op diversiteit in woningtypologieën, uitvoering van behoefteonderzoek en het hanteren van marktconforme grondprijzen.

Voor vrijwel alle projecten is een passend, vigerend omgevingsplan aanwezig. Een uitzondering vormt de W. Dassenstraat in Wapserveen, waar bezwaar is ingediend tegen de wijziging van het omgevingsplan. Dit vormt een risico, aangezien de beoogde ontwikkeling nog niet juridisch is geborgd. Dit risico wordt als relatief beperkt ingeschat en is deels ondervangen door voldoende tijdsruimte in de exploitatieplanning.
Voor een bredere analyse van risico’s en de financiële weerbaarheid wordt verwezen naar de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing.

Paragraaf H Openbaarheid

Inleiding

In deze nieuw verplichte paragraaf wordt informatie gegeven over hoe de gemeente omgaat met de Wet open overheid (Woo). Ook wordt een vooruitblik gegeven over het jaar 2027.

Vooruitblik 2027

De Wet open overheid (Woo) regelt het recht op informatie over alles wat de overheid doet. Toegang tot publieke informatie is sinds de inwerkingtreding van de Woo een expliciet recht van de inwoners geworden. Actieve openbaarmaking is daarmee een verplichting van de gemeente. Om duidelijkheid en transparantie te vergroten, moeten overheden zelf meer informatie openbaren. Het motto is: openbaar, tenzij. De informatie die wij actief moeten openbaren is opgedeeld in 11 informatiecategorieën, welke verdeeld zijn in verschillende tranches die de komende jaren actief openbaar gemaakt moeten worden.

De gemeente Westerveld maakt de informatie uit de eerste tranche inmiddels actief openbaar, conform de wettelijke verplichting. Op dit moment is er nog veel onduidelijkheid over de verdere inwerkingtreding van de Woo waardoor nog niet duidelijk is per wanneer de volgende informatiecategorieën openbaar gemaakt moeten worden. Als gemeente volgen we de ontwikkelingen en bereiden we ons voor om aan de wettelijke verplichtingen te voldoen. Daarbij bereiden we onze processen en informatievoorziening voor op de volgende fasen van actieve openbaarmaking. Tegelijkertijd onderzoeken we de mogelijkheden om vooruitlopend op de wettelijke verplichtingen informatie actief openbaar te maken waar dit eenvoudig kan.

De Woo is daarbij meer dan alleen een verplichting tot openbaarmaking. Een betrouwbare, vindbare en duurzaam toegankelijke informatiehuishouding is een belangrijke randvoorwaarde om informatie tijdig en zorgvuldig openbaar te kunnen maken. Daarom verbinden we de verdere implementatie van de Woo aan de ontwikkeling van onze informatiehuishouding en informatievoorziening. Dit vraagt aandacht voor het goed vastleggen, ordenen, bewaren, vinden en ontsluiten van informatie en voor duidelijk eigenaarschap binnen de organisatie.

In 2027 bereiden we ons verder voor op de volgende tranches van actieve openbaarmaking en werken we aan de daarvoor benodigde inrichting van processen en informatiehuishouding. Daarbij houden we rekening met de samenhang tussen openbaarheid, privacy en informatiebeveiliging. Zo werken we stapsgewijs aan een transparante gemeente waarin publieke informatie betrouwbaar, toegankelijk en waar mogelijk actief beschikbaar is voor inwoners, ondernemers en gemeenteraad.

Financiële begroting

B.1. Overzicht van baten en lasten

B.1.1. Begroting en meerjarenraming

Begroting 2027 - 2030

Onderstaand de meerjarenbegroting voor de jaren 2027 - 2030.

Bedragen x €1.000

Programma	Begroting 2027	Meerjarenbegroting 2028	Meerjarenbegroting 2029	Meerjarenbegroting 2030
Lasten				
0. Bestuur	**2.512**	**2.462**	**2.462**	**2.455**
1. Veiligheid	**2.268**	**2.268**	**2.329**	**2.329**
2. Verkeer en vervoer	**4.572**	**4.609**	**4.633**	**4.637**
3. Economie	**1.872**	**1.824**	**1.827**	**1.827**
4. Onderwijs	**1.648**	**1.642**	**1.699**	**1.845**
5. Sport, cultuur en recreatie	**5.204**	**5.094**	**5.087**	**5.348**
6. Sociaal domein	**26.929**	**26.104**	**25.570**	**25.400**
7. Volksgezondheid en milieu	**7.715**	**7.420**	**6.822**	**6.820**
8. VHROSV	**4.555**	**2.768**	**2.645**	**2.634**
Totaal Lasten	**57.275**	**54.192**	**53.075**	**53.295**
Baten				
0. Bestuur	**400**	**400**	**400**	**400**
1. Veiligheid	**13**	**13**	**13**	**13**
2. Verkeer en vervoer	**222**	**222**	**222**	**222**
3. Economie	**2.962**	**2.962**	**3.162**	**3.162**
4. Onderwijs	**227**	**227**	**227**	**227**
5. Sport, cultuur en recreatie	**374**	**374**	**374**	**374**
6. Sociaal domein	**4.267**	**4.234**	**4.234**	**4.234**
7. Volksgezondheid en milieu	**6.209**	**5.551**	**5.534**	**5.518**
8. VHROSV	**2.144**	**959**	**837**	**826**
Totaal Baten	**16.819**	**14.943**	**15.004**	**14.977**
Totaal saldo programma's	**-40.457**	**-39.248**	**-38.071**	**-38.318**

Overhead, VpB en Onvoorzien

0.4 betreft overhead, 0.8 betreft onvoorzien. VpB wordt niet begroot en is derhalve 0.

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2027	Meerjarenbegroting 2028	Meerjarenbegroting 2029	Meerjarenbegroting 2030
0.4 Overhead				
Lasten	17.842	16.835	16.514	16.499
Baten	72	72	72	72
Totaal 0.4 Overhead	**-17.770**	**-16.763**	**-16.442**	**-16.427**
0.8 Overige baten en lasten				
Lasten	20	20	20	20
Totaal 0.8 Overige baten en lasten	**-20**	**-20**	**-20**	**-20**
Totaal overhead, vpb en onvoorzien	**-17.790**	**-16.783**	**-16.462**	**-16.447**

Algemene dekkingsmiddelen

Betreft taakvelden 0.5 t/m 0.8.

Bedragen x €1.000

Algemene dekkingsmiddelen	Begroting 2027	Meerjarenbegroting 2028	Meerjarenbegroting 2029	Meerjarenbegroting 2030
Lasten	572	590	562	604
Baten	57.201	55.138	54.798	55.300
Totaal Algemene dekkingsmiddelen	**56.628**	**54.548**	**54.236**	**54.696**

Saldo baten en lasten

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2027	Meerjarenbegroting 2028	Meerjarenbegroting 2029	Meerjarenbegroting 2030
Lasten	75.710	71.637	70.171	70.417
Baten	74.091	70.154	69.874	70.349
Saldo Baten en Lasten	**-1.619**	**-1.483**	**-297**	**-69**

Mutatie in de reserves

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2027	Meerjarenbegroting 2028	Meerjarenbegroting 2029	Meerjarenbegroting 2030
Stortingen	916	124	124	124
Onttrekkingen	2.597	2.028	618	618
Totaal mutatie in de reserves	**1.681**	**1.904**	**494**	**494**

Begrotingsresultaat

Betreft het resultaat van baten en lasten inclusief de mutatie reserve.

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2027	Meerjarenbegroting 2028	Meerjarenbegroting 2029	Meerjarenbegroting 2030
Stortingen	4.068	5.065	5.145	5.647
Onttrekkingen	4.005	4.644	4.948	5.222
Resultaat begroting	**-63**	**-421**	**-197**	**-425**

B.1.2. Uitgangspunten begroting en meerjarenraming

Uitgangspunten

In de Kadernota 2027 hebben we een aantal financiële beleidskaders opgenomen. Dit zijn uitgangspunten voor het financieel beleid dat we toepassen. Hieronder zijn ze weergegeven.

1. De rekenrente die wordt toegepast voor investeringen is gebaseerd op de gemiddelde omslagrente van onze leningenportefeuille.

2. Budget voor inflatie wordt per Kadernota bepaald. De hoogte is afhankelijk van financiële ruimte en landelijke inflatiecijfers.

3. De raming van de algemene uitkering in de Kadernota is gebaseerd op de septembercirculaire van het jaar ervoor. De raming van de algemene uitkering in de begroting is gebaseerd op de meicirculaire van het lopende jaar.

4. We hanteren een systematiek van constante prijzen voor het opstellen van de begroting. Vanaf 2028 gaat we over naar lopende prijzen om invulling te geven aan de aangenomen motie bij de Kadernota 2027.

5. De berekeningen van afval en riool worden in de begroting gebaseerd op 100% kostendekkendheid.

6. Waar het gaat om vervanging van ziekte, zwangerschaps- en ouderschapsverlof is jaarlijks een budget beschikbaar van € 208.450. Indien dit budget niet toereikend is, stellen we het budget in de 2e bestuursrapportage bij. De raad heeft in de 2e bestuursrapportage 2014 toestemming gegeven om de uitgaven te doen tot een budget dat gelijk is aan het landelijk gemiddelde verzuimcijfer. Vanaf 2028 nemen we structureel € 750.000 ziektebudget op zodat we invulling geven aan de aangenomen motie bij de Kadernota 2027.

7. Er is een structureel budget voor onvoorzien in de begroting opgenomen van € 20.000. Dit is circa € 1 per inwoner.

8. Het personeelsbudget wordt verhoogd op basis van de landelijke CAO stijging.

9. Voor het berekenen van de winstneming in het grondbedrijf wordt de POC (Percentage of Completion) methode toegepast.

10. Op het gebied van bestedingsvoorstellen maken we onderscheid in de volgende categorieën:
a. Autonome voorstellen: Dit zijn voorstellen die onvermijdelijk zijn. Ze zijn geen keuze. Een voorbeeld is een contractuele verhoging van een meerjarig contract.
b. Budgettair neutrale voorstellen: Van deze voorstellen wordt de dekking in een ander budget, reserve of voorziening gevonden. Zodoende heeft het voorstel geen effect op het saldo van de begroting.
c. Nieuw beleid: Het betreffen voorstellen die het saldo van de begroting verlagen als gevolg van een bestuurlijke keuze. Zie ook kader 14.

11. Voor bezuinigingsvoorstellen hanteren we de volgende kaders:
a. Bij het kiezen van bezuinigingsmaatregelen speelt de onomkeerbaarheid van beleid een belangrijke rol.
b. In het prioriteren van nieuw beleid heeft nieuw beleid dat al in gang is gezet hogere prioriteit dan nieuw beleid dat nog moet worden opgestart.
c. Bij het bezuinigen van een gemeentelijke taak wordt afgewogen hoe het schrappen van een gemeentelijke taak in de maatschappij kan worden opgevangen.
d. We anticiperen niet voor op een oplossing vanuit het Rijk voor de ontstane tekorten als gevolg van het Ravijnjaar.
e. We wegen af of we structurele voordelen in de jaarstukken verwerken als een structurele bijstelling in de begroting.
f. Bij het oplossen van een begrotingstekort wordt integraal afgewogen welke combinatie van lagere uitgaven, hogere inkomsten en andere dekkingsmogelijkheden leidt tot een financieel gezonde begroting met de laagst mogelijk maatschappelijke impact op de lange termijn.

12. Er is een stelpost voor nieuw beleid ingericht. Hier wordt € 250.000 per jaar aan toegevoegd. De middelen in deze stelpost zijn bedoeld voor de volgende onderwerpen:
a. Visie Vledder;
b. Integraal huisvestingsplan onderwijs;
c. Visie Maatschappelijk Vastgoed;
d. Dorpsvisie Darp;
e. Woningbouwopgaven.

13. Voor grote investeringen in vastgoed en andere ontwikkelingen die op ons afkomen hanteren we de volgende kaders:
a. De afschrijvingstermijn wordt bepaald op basis van onze financiële verordening.
b. De rente die we gebruiken voor het bepalen van de kapitaallasten van in een investering is gelijk aan de omslagrente. Voor 2027 is dit bepaald op 0%.
c. Het meerjarenperspectief is gebaseerd op drie boekjaren.
d. Bedragen worden overgenomen uit visiedocumenten. De visiedocumenten krijgen financiële kaders mee.
e. Inzet van reserves voor grote opgaven gebeurt op basis van de Nota reserves en voorzieningen 2024.
f. De stelpost nieuw beleid is gekoppeld aan vijf onderwerpen. Zie ook financieel kader 12.

14. We delen de dekking van nieuwe financiële voorstellen in vier categorieën in:
a. Dekking vanuit bestaande middelen. Dan kan het voorstel budgettair neutraal worden verwerkt;
b. De onderwerpen genoemd onder financieel kader 12 worden gedekt uit de stelpost nieuw beleid;
c. Voor autonome ontwikkelingen zoals de ophoging van de bedragen voor de gemeenschappelijke regelingen en indexatie van contracten is budget beschikbaar in het saldo van de begroting. De hoogte van het saldo van de begroting is een momentopname en afhankelijk van diverse factoren;
d. Als het niet in de bovenstaande drie categorieën past worden de voorstellen op een afwegingslijst gezet om daarover een integrale afweging te kunnen maken bij de kadernota. Afhankelijk van de hoeveelheid beschikbare middelen worden de voorstellen toegekend.

B.1.3. Toelichting op overzicht van baten en lasten

Toelichting

Het overzicht van baten en lasten geeft in een oogopslag inzicht in het saldo van de programma's, het saldo van de dekkingsmiddelen en het saldo van de mutatie bestemmingsreserves. De programma's geven de baten en lasten zonder de mutatie reserves. Programma gebonden inkomsten, zoals rioolheffing en heffing van reinigingsrechten, worden wel meegenomen in de baten van het respectievelijke programma.

Toelichting op de programma's

Voor een toelichting op de programma's wordt verwezen naar het Programmaplan.

Overhead

Voor een toelichting op de overhead wordt verwezen naar de overige programma onderdelen en naar Paragraaf E: Bedrijfsvoering.

Vennootschapsbelasting

Gemeenten zijn sinds 1 januari 2016 belastingplichtig voor de vennootschapsbelasting. Hierbij gaat het uitsluitend om winstgevende activiteiten waarbij in algemene zin sprake is van een onderneming. Voor de gemeente Westerveld gaat het alleen om de grondexploitaties, Park Hesselte en incidentele verkopen restmateriaal. Tot en met boekjaar 2024 en 2025 is de VpB-aangifte gedaan en afgerekend.
Voor zover we dat op basis van de nu bekende regelgeving in kunnen schatten, is er zowel sprake van fiscale winsten als fiscale verliezen op de grondexploitaties in 2027. Fiscale winsten en verliezen zijn verrekenbaar (carry forward en backward) waardoor de VpB-last in de toekomst gering zal zijn. De winsten worden conform het voorzichtigheidsprincipe gepresenteerd als ze werkelijk gerealiseerd zijn. Daarom kiezen wij ervoor om in het boekjaar 2027 en verder geen last voor de vennootschapsbelasting te verantwoorden.

Onvoorzien

In de Begroting 2027 is een post voor onvoorzien van € 20.000 (€ 1 per inwoner) opgenomen. Dit bedrag is bestemd om eventuele tegenvallers op te vangen en nog niet te kwantificeren uitgaven die zich in de loop van het verslagjaar voor doen. De besteding daarvan is voorbehouden aan het college.

B.1.4. Toelichting op toevoegingen en onttrekkingen reserves

Toevoegingen en onttrekkingen reserves

De gemeente Westerveld heeft bestemmingsreserves gevormd in het verleden voor een specifiek doel. Jaarlijks vinden stortingen en onttrekkingen plaats.

Ten behoeve van het inzicht is onderstaand overzicht opgenomen van de mutaties reserves per programma. Per mutatie is de begrote mutatie gepresenteerd. In de toelichting op de geprognosticeerde balans is een overzicht opgenomen van het toekomstige verloop van de reserves.

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2027	Meerjarenbegroting 2028	Meerjarenbegroting 2029	Meerjarenbegroting 2030
Stortingen				
2. Verkeer en vervoer	**48**	**48**	**48**	**48**
3. Economie	**12**	**12**	**12**	**12**
4. Onderwijs	**39**	**39**	**39**	**39**
6. Sociaal domein	**25**	**25**	**25**	**25**
7. Volksgezondheid en milieu	**792**	**0**	**0**	**0**
Totaal Stortingen	**916**	**124**	**124**	**124**
Onttrekkingen				
0. Bestuur	**1.162**	**912**	**362**	**362**
2. Verkeer en vervoer	**48**	**48**	**48**	**48**
3. Economie	**12**	**12**	**12**	**12**
4. Onderwijs	**39**	**39**	**39**	**39**
5. Sport, cultuur en recreatie	**80**	**0**	**0**	**0**
6. Sociaal domein	**557**	**482**	**157**	**157**
7. Volksgezondheid en milieu	**149**	**535**	**0**	**0**
8. VHROSV	**550**	**0**	**0**	**0**
Totaal Onttrekkingen	**2.597**	**2.028**	**618**	**618**
Totaal mutatie reserves	**1.681**	**1.904**	**494**	**494**

Structurele mutaties reserves
Omschrijving

Een storting en/of onttrekking aan een reserve is per definitie incidenteel, tenzij er redenen zijn deze structureel te ramen (bijvoorbeeld ter dekking van rente- en/of afschrijvingslasten). In de tabel hieronder worden de ramingen van structurele toevoegingen (+) en onttrekkingen (-/-) aan de reserves weergegeven.

Exploitatie	Begroting 2027	Meerjarenbegroting 2028	Meerjarenbegroting 2029	Meerjarenbegroting 2030
7910112 Reserve bouw gemeentehuis	253	253	253	253
7910117 Reserve multifunctionele accomm Havelte MFA	106	109	109	44
Totaal structurele mutaties	**359**	**362**	**362**	**297**

B.1.5. Incidentele baten en lasten

Achtergrond
Omschrijving

Op grond van het Besluit begroting en verantwoording (BBV) dient de gemeentebegroting te voorzien in een overzicht van incidentele lasten en baten. Inzicht daarin is van belang voor de beoordeling van het structurele en reële evenwicht van baten en lasten door de gemeenteraad. Daarnaast is het noodzakelijk voor het financiële toezicht en de beoordeling van de begrotingspositie door Gedeputeerde Staten. Het is daarmee ook één van de beoordelingscriteria om voor repressief financieel toezicht in aanmerking te komen.

Excel-tabel

Bedragen x € 1.000

Incidentele baten en lasten	Reserve	Programma	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Incidentele baten						
Onttrekking reserve Welzijn breed	ja	Alg	100	100	0	0
Onttrekking reserve Welzijn Breed	ja	Alg	80			
Onttrekking reserve Welzijn Breed	ja	Alg	132	132	132	
Onttrekking reserve Woningbouwopgaven	ja	Alg	100			
Subtotaal incidentele baten			**412**	**232**	**132**	**0**
Incidentele lasten						
Taalschool		6	32	0	0	0
Exploitatiesubsidie zwembad		5	80	0	0	0
Projectleider dorpshuizen		6	100	100	0	0
ICT budget informatievisie		OVH	200	0	0	0
Toevoeging reserve Westerveld Verduurzaamd	ja	Alg	788	0	0	0
Subtotaal incidentele lasten			**1200**	**100**	**0**	**0**
Saldo incidentele baten en lasten			**-788**	**132**	**132**	**0**

Criteria

In de regel worden baten en lasten aangemerkt als structureel, en incidentele baten en lasten zijn de uitzondering. De incidentele baten en lasten zijn opgesteld met in achtneming van de door de commissie BBV daarvoor opgestelde richtlijnen in haar notitie 'structurele en incidentele lasten en baten'. De soort of de eigenschap van een begrotingspost binnen een taakveld is in eerste instantie bepalend of een post als incidenteel of structureel aangemerkt wordt.

Ter aanvulling is in de inventarisatie van incidentele baten en lasten ook uitgegaan van de volgende hulpmiddelen:
• lasten/baten die alleen in het jaar 2027, 2028, 2029 of 2030 voorkomen;
• lasten/baten die zich maximaal gedurende drie jaar voordoen (2027-2029);
• lasten/baten waarvan de eindigheid vastligt op basis van raadsbesluit en/of toekenningsbesluit, ook als de looptijd langer is dan drie jaar;

Bovenstaande 4 punten zijn hulpmiddelen en geen criteria. Ze helpen om te bepalen of een post als incidenteel aangemerkt kan worden, maar de aard van de begrotingspost bepaald uiteindelijk of de post een uitzondering is en als incidenteel kan worden aangemerkt. Daarnaast zijn onttrekkingen en toevoegingen aan reserves in principe altijd incidenteel van aard. Hierop gelden drie uitzonderingen; (1) Structurele onttrekkingen aan reserves zijn toegestaan bij de inzet van het surplus van de algemene reserve, (2) bij de inzet van een bestemmingsreserve ter dekking van kapitaallasten, en (3) bij de inzet van het surplus van de algemene reserve voor een specifiek beleidsdoel.

Toelichting
Incidentele baten:
Onttrekking bestemmingsreserve Maatschappelijk Welzijn Breed:
Voor een projectleider die zich aan het richten is op de transitie bij de dorpshuizen wordt er in de jaren 2027 en 2028 nog € 100.000 onttrokken aan de bestemmingsreserve Maatschappelijk Welzijn Breed. Daarnaast zijn er middelen beschikbaar gesteld voor de exploitatie van de dorpshuizen die in beheer zijn bij Welzijn Mensenwerk. In deze jaren wordt er gewerkt aan een overgang naar een gewenste beheervorm. Het betreft € 300.000 in 2027 en € 225.000 in 2028. Als laatst wordt er een projectleider Integraal Huisvestingsplan Onderwijs gedekt uit de bestemmingsreserve Maatschappelijk Welzijn Breed voor een bedrag van € 132.000 in de jaren 2027 t/m 2029. Dit ter dekking van tijdelijke formatie. Deze middelen worden gedekt uit de bestemmingsreserve Maatschappelijk Welzijn Breed. Ook de middelen ter dekking van de exploitatiesubsidie aan zwembad de Kerkvlekken (€ 80.000) wordt gedekt uit de bestemmingsreserve Maatschappelijk Welzijn Breed. De genoemde onttrekkingen uit de bestemmingsreserve zijn niet ter dekking van kapitaallasten en daarmee incidenteel van aard.

Onttrekking bestemmingsreserve Woningbouwopgaven:
Voor een projectleider die zich gaat richten op woningbouwprojecten onttrekken we in het jaar 2027 € 100.000 uit de bestemmingsreserve Woningbouwopgaven. Deze onttrekking is niet ter dekking van kapitaallasten, maar voor de dekking van tijdelijke formatie. Daarmee is deze onttrekking incidenteel van aard.

Incidentele lasten:
Taalschool:
In 2027 is er een incidenteel budget voor de implementatie van de taalschool beschikbaar van € 32.000 vanuit de Begroting 2026. Deze post is incidenteel van aard, omdat dit implementatiekosten zijn ter voorbereiding op de uitvoering van een nieuwe structurele taak. Na 2027 vervallen de beschikbare middelen, daarmee is er ook een einddatum bekent wat deze post incidenteel maakt.

ICT budget informatievisie:
Vanuit de Begroting 2026 is er in 2027 een bedrag van € 200.000 beschikbaar gesteld voor het opstellen van de informatievisie. De uitvoering van ons ICT beleid vraagt in 2027 extra inzet voor het opstellen van de Informatievisie, zodat de uitvoering hiervan kan plaatsvinden. Omdat deze middelen worden ingezet voor taken die niet tot de dagelijkse bedrijfsvoering behoren, en de einddatum hiervan bekend is worden deze als incidenteel aangemerkt.

Exploitatiesubsidie zwembad de Kerkvlekken:
In 2027 wordt een incidentele extra exploitatiesubsidie verstrekt aan zwembad de Kerkvlekken. Omdat dit een subsidie is bovenop de structurele subsidie, en deze alleen in 2027 verstrekt zal worden is deze last incidenteel van aard. Deze wordt gedekt uit de bestemmingsreserve Maatschappelijk Welzijn Breed.

Projectleider dorpshuizen:
In 2027 en 2028 zijn middelen beschikbaar gesteld vanuit de Begroting 2026 voor een projectleider dorpshuizen. Dit betreft tijdelijke formatie. Deze zal zich richten op de overgang naar de gewenste beheervorm voor Westerveld als het gaat om de dorpshuizen van Welzijn Mensenwerk. Deze post is incidenteel van aard om dit geen structurele taak is, maar implementatiekosten ter voorbereiding op de uitvoering van een nieuwe structurele taak, namelijk het exploiteren van de dorpshuizen die in beheer komen van Westerveld.

Toevoeging bestemmingsreserve Westerveld verduurzaamd:
De ontvangen middelen uit de decentralisatie uitkering CDOKE middelen wordt gestort in de bestemmingsreserve Westerveld verduurzaamd. Het gaat om € 788.000 in 2027. Omdat dit een toevoeging aan een bestemmingsreserve betreft, welke niet ter dekking van kapitaallasten dient, is deze storting incidenteel van aard.

B.1.6. Structureel en reëel evenwicht

Structureel en reëel evenwicht

Op basis van de in het voorgaande hoofdstuk gepresenteerde incidentele baten en lasten wordt hier inzicht gegeven in het structureel en reëel evenwicht.

Presentatie van het structureel begrotingssaldo (bedragen x € 1.000)	Bij/Af	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Saldo baten en lasten (voor mutatie reserves)					
Structurele onttrekkingen reserves					
Kapitaallasten gemeentehuis	Bij	253	253	253	253
Kapitaallasten MFA Havelte	Bij	106	109	109	44
Totaal structurele onttrekkingen	*Bij*	359	362	362	297
Structurele toevoegingen reserves					
Totaal structurele toevoegingen	*Af*	*0*	*0*	*0*	*0*
Incidentele toevoegingen en onttrekkingen reserves					
Saldo incidentele toevoegingen/onttrekkingen reserves (zie incidentele baten en lasten)	*Bij*	-376	132	132	0
Totaal mutatie reserves	**Bij**	**-17**	**494**	**494**	**297**
Begrotingssaldo		**63**	**421**	**197**	**425**
Incidentele baten (excl. incidentele toevoegingen/onttrekkingen reserves)	Af	412	232	132	0
Incidentele lasten (excl. incidentele toevoegingen/onttrekkingen reserves)	Bij	1.200	100	0	0

Structureel begrotingssaldo	**851**	**289**	**65**	**425**

B.2. Uiteenzetting van de financiële positie

B.2.1. Geprognosticeerde begin- en eindbalans

Geprognosticeerde begin- en eindbalans

Omschrijving

De balansposities zijn bepaald op basis van het investeringsplan, de beheersplannen voor wegen en rioleringen, de te verwachten ontwikkeling van grondexploitaties, een raming van de toekomstige Btw-teruggave uit het Btw-compensatiefonds, de aflossingen op uitstaande gelden en aangetrokken leningen, de mutaties in de reserves en voorzieningen en een schatting voor overige vorderingen en schulden (crediteuren). Om tot een sluitende balans te komen, wordt in eerste instantie het maximum van de kasgeldleningen ingezet voor de financiering. Is dat niet voldoende dan worden langlopende leningen aangetrokken voor de financiering.

Verschillen in de uitvoering in 2027 kunnen zorgen voor aanzienlijke afwijkingen in de financiële realisatie en de balansposities. Bijvoorbeeld het niet uitvoeren van geplande investeringen in 2027, maar in een later jaar, maakt dat minder vaste geldleningen nodig zijn. De balans ziet er dan bij het opstellen van de jaarrekening over 2027 anders uit. Het beeld dat in deze begroting wordt geschetst verandert niet, omdat de investering op zeker moment alsnog wordt uitgevoerd, zij het wat later. Daarmee zal externe financiering alsnog nodig zijn.

Prognose balans (x €1.000)	Letter	31/12/2025	31/12/2026	31/12/2027	31/12/2028	31/12/2029	31/12/2030
Vaste activa							
Immateriële vaste activa		**1.596**	**2.316**	**2.316**	**2.150**	**1.985**	**1.819**
Bijdragen aan activa in eigendom van derden		688	2.316	2.316	2.150	1.985	1.819
Voorbereidingskosten nog te openen Grex		908	0	0	0	0	0
Materiële vaste activa		**43.443**	**45.118**	**50.436**	**49.519**	**48.376**	**51.508**
Investeringen met een economisch nut		26.998	27.546	31.126	30.596	29.588	28.473
Investeringen met een economisch nut waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing geheven kan worden		860	744	628	527	429	361
Investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut		15.585	16.828	18.682	18.396	18.359	22.674
Financiële vaste activa		**1.143**	**1.078**	**983**	**983**	**983**	**983**
Kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen		*563*	*399*	*404*	*404*	*404*	*404*
Leningen aan deelnemingen		*0*	*0*	*0*	*0*	*0*	*0*
Overige langlopende leningen		*1*	*0*	*0*	*0*	*0*	*0*
Overige uitzettingen met een rente typische looptijd van één jaar of langer		*579*	*679*	*579*	*579*	*579*	*579*
Subtotaal vaste activa	***A***	***46.182***	***48.512***	***53.735***	***52.652***	***51.344***	***54.310***
Vlottende activa							
Voorraden		**1.620**	**-719**	***-754***	***-333***	***0***	***0***
Onderhanden werk		*1.615*	*-720*	*-754*	*-333*	*0*	*0*
Gereed product en handelsgoederen		*5*	*1*	*0*	*0*	*0*	*0*
Uitzettingen met een rente typische looptijd korter dan één jaar		**19.824**	**7.000**	**4.060**	**4.000**	**4.000**	**4.000**
Vorderingen op openbare lichamen		*4.866*	*6.500*	*2.060*	*2.000*	*2.000*	*2.000*
Rekening-courantverhouding met het Rijk		*13.576*	*0*	*1.500*	*1.500*	*1.500*	*1.500*
Rekening-courantverhouding met niet-financiële instellingen		*0*	*0*	*0*	*0*	*0*	*0*
Overige vorderingen		*1.382*	*500*	*500*	*500*	*500*	*500*
Liquide middelen		**284**	**280**	**280**	**280**	**280**	**280**
Kassaldi		*5*	*20*	*20*	*20*	*20*	*20*
Banksaldi		*279*	*260*	*260*	*260*	*260*	*260*
Overlopende activa		**7.781**	**8.068**	**8.704**	**7.283**	**6.950**	**6.950**
Overige nog te ontvangen bedragen		*7.781*	*8.068*	*8.704*	*7.283*	*6.950*	*6.950*
Subtotaal vlottende activa	***B***	***29.509***	***14.629***	***12.290***	***11.230***	***11.230***	***11.230***
Totaal activa	A+B	**75.691**	**63.141**	**66.025**	**63.882**	**62.574**	**65.540**

Vaste passiva							
Eigen vermogen (algemene- en bestemmingsreserves)		**29.769**	**26.469**	**25.110**	**23.614**	**22.896**	**22.827**
Algemene reserve		*9.469*	*9.469*	*8.991*	*8.491*	*8.491*	*8.491*
Bestemmingsreserves		*18.472*	*16.923*	*16.056*	*14.702*	*14.208*	*13.911*
Gerealiseerd resultaat		*1.828*	*77*	*63*	*421*	*197*	*425*
Voorzieningen		**22.556**	**18.519**	**17.889**	**14.004**	**14.172**	**12.489**
Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's		*3.745*	*2.174*	*3.378*	*3.195*	*3.011*	*2.828*
Egalisatievoorzieningen		*9.506*	*7.449*	*6.462*	*3.125*	*4.105*	*3.151*
Voorzieningen voor bijdragen aan toekomstige vervangingsinvesteringen met heffing		*6.042*		*5.284*	*5.126*	*4.765*	*4.485*
Van derden verkregen middelen die specifiek besteed moeten worden		*3.263*	*8.896*	*2.765*	*2.558*	*2.291*	*2.025*
Vaste schulden met een rente typische looptijd van 1 jaar of langer		**10.260**	**9.400**	**8.540**	**7.680**	**7.020**	**6.360**
Onderhandse leningen van: binnenlandse banken en overige financiële instellingen		*10.260*	*9.400*	*8.540*	*7.680*	*7.020*	*6.360*
Subtotaal vaste passiva	*C*	***62.585***	***54.388***	***51.539***	***45.298***	***44.088***	***41.676***
Vlottende passiva							
Netto vlottende schulden met een rente typische looptijd minder dan 1 jaar		**3.249**	**3.500**	**3.500**	**3.500**	**3.500**	**9.500**
Kasgeldleningen		*0*	*0*	*0*	*0*	*0*	*6.000*
Banksaldi		*18*	*0*	*0*	*0*	*0*	*0*
Overige schulden		*3.231*	*3.500*	*3.500*	*3.500*	*3.500*	*3.500*
Overlopende passiva		**9.857**	**5.253**	**10.986**	**15.084**	**14.986**	**14.364**
Verplichtingen opgebouwd in het begrotingsjaar		*2.611*	*2.500*	*2.343*	*4.584*	*6.986*	*8.640*
Ontvangen voorschotbedragen met een specifiek bestedingsdoel		*7.246*	*2.753*	*8.643*	*10.500*	*8.000*	*5.724*
Subtotaal vlottende passiva	*D*	***13.106***	***8.753***	***14.486***	***18.584***	***18.486***	***23.864***
Totaal passiva	C+D	**75.691**	**63.141**	**66.025**	**63.882**	**62.574**	**65.540**
Netto werkkapitaal	B-D	**16.403**	**5.876**	**-2.196**	**-7.354**	**-7.256**	**-12.634**

B.2.2. Toelichting geprognosticeerde balans

Toelichting

De totale vaste activa stijgen per saldo € 5,0 miljoen, met name materiële vaste activa, t.o.v. de begroting 2026. Het onderhandenwerk van bouwgrond in exploitatie stijgt met €2,0 miljoen. Dit met name omdat de voorraden in 2026 niet op de juiste manier zijn verantwoord, namelijk onder de immateriële activa. Dit is per Begroting 2027 gecorrigeerd. De overige uitzettingen met een rente typische looptijd van 1 jaar of langer blijven nagenoeg gelijk. In totaal stijgen de vaste activa met € 5,0 miljoen.

Aan de andere kant dalen de vlottende activa met ongeveer € 2,0 miljoen ten opzichte van 2026. Dit komt met name doordat de uitzettingen met een rente typische looptijd korter dan één jaar dalen. In totaal daalt de activa met € 3,0 miljoen ten opzichte van 2026.

De (interne) financiering (het eigen vermogen) daalt door onttrekkingen aan de algemene reserves en bestemmingsreserves met € 1,3 miljoen in 2027. De externe financiering (vaste schulden) daalt door aflossingen met € 0,8 miljoen. De voorzieningen dalen door de hogere onttrekking met € 0,7 miljoen. Doordat de financiële positie van de gemeente aan het veranderen is, wat ook te zien is doordat het eigen vermogen licht daalt is de verwachting dat er mogelijk kasgeldleningen nodig zijn in de toekomst. De overige schulden en overlopende passiva stijgen met € 5,5 miljoen. In totaal stijgen de passiva met € 3,0 miljoen in 2027 ten opzichte van 2026.

Het netto werkkapitaal is circa € 2,2 miljoen negatief in 2027. Dat wil zeggen dat de vaste activa niet volledig gefinancierd kan worden met langlopende middelen (vaste passiva). Het aantrekken van kasgeldleningen kan in de toekomst nodig zijn.

De (eventueel) overtollige middelen worden gestald bij het ministerie van financiën (schatkistbankieren).

B.2.3. Staat van de reserves 2027 - 2030

Verloop reserves

Op basis van bovenstaande reserve mutaties en het saldo in de reserve per ultimo 2025 kan voor de verschillende jaren het verloop worden getoond. De getoonde bedragen zijn per ultimo van het begrotingsjaar en ook terug te vinden in de geprognosticeerde balans. De mutaties reserves naar aanleiding van de jaarstukken 2025 is verwerkt in de Burap I van 2026 en wordt als uitgangspunt voor dit overzicht gebruikt.

Omschrijving (bedragen x € 1.000)	Begroting 2026 na wijziging	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Algemene reserve	9.741	8.991	8.491	8.491	8.491
Begroot resultaat boekjaar	0	63	421	197	425
Totaal algemene reserve	**9.604**	**9.054**	**8.912**	**8.688**	**8.916**
Overhevelingsreserve	0	0	0	0	0
Kapitaallasten gemeentehuis	5.083	4.836	4.583	4.330	4.077
Kapitaallasten MFA-Havelte	368	262	153	44	0
Invoering omgevingswet	1.268	818	818	818	818
Regiodeal 2020 - 2023	25	25	25	25	25
Westerveld Verduurzaamd	876	1.518	984	984	984
Maatschappelijk Welzijn Breed	6.669	6.057	5.600	5.468	5.468
Woningbouwopgaven	2.638	2.538	2.538	2.538	2.538
Totaal bestemmingsreserves	**16.938**	**16.056**	**14.702**	**14.208**	**13.911**
Totaal reserves (saldo per 31-12)	**26.669**	**25.050**	**23.463**	**23.157**	**23.188**

In deze tabel wordt tevens het begrote resultaat meegenomen alsof de raad heeft besloten de bestemming van het resultaat volledig toe te voegen aan de algemene reserve. Daardoor sluit het totaal van de reserves aan op de geprognosticeerde balans. De bestemming van het rekeningresultaat is echter voorbehouden aan de gemeenteraad. Het werkelijke saldo na vaststelling van de jaarrekening kan dan ook van bovenstaande verwachting gaan afwijken.

B.2.4. Staat van de voorzieningen 2027 - 2030

Verloop voorzieningen

De hiervoor genoemde mutaties zijn verwerkt in onderstaande tabel. De getoonde bedragen zijn per ultimo van het begrotingsjaar en ook terug te vinden in de geprognosticeerde balans. De mutaties voorzieningen naar aanleiding van de jaarstukken 2025 is verwerkt in de Burap I van 2026 en wordt als uitgangspunt voor dit overzicht gebruikt.

Omschrijving (bedragen x € 1.000)	Begroting 2026 na wijziging	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Voorziening voormalige bestuurders en personeel	2.635	2.451	2.268	2.085	1.901
Voorziening verlofsparen	721	721	721	721	721
Voorziening verlof	121	121	121	121	121
Voorziening Regeling voor Vervroegde Uittreding	85	85	85	85	85
Voorzieningen t.b.v. toekomstige verplichtingen	**3.562**	**3.378**	**3.195**	**3.011**	**2.828**
Meerjaren onderhoud gebouwen	1.729	1.798	1.902	1.947	1.728
Meerjaren onderhoud kunstwerken	453	428	340	328	205
Groot onderhoud wegen	5.724	4.236	883	1.830	1.218
Voorziening ter egalisatie van kosten	**7.905**	**6.462**	**3.125**	**4.105**	**3.151**
Vervangingsinvesteringen riolering	5.320	5.284	5.126	4.765	4.485
Voorziening t.b.v. toekomstige vervangingsinvesteringen	**5.320**	**5.284**	**5.126**	**4.765**	**4.485**
Tariefegalisatie rioleringen	595	565	509	409	327
Tariefegalisatie afval	2.358	2.200	2.049	1.881	1.698
Voorzieningen gelden derden, gebonden bestemming	**2.954**	**2.765**	**2.558**	**2.291**	**2.025**

Totaal Voorzieningen (saldo per 31-12)	**19.740**	**17.889**	**14.004**	**14.172**	**12.488**

B.2.5. EMU-saldo 2027 - 2030

EMU-saldo 2027 -2030

Het EMU-saldo geeft de liquiditeitsprognose van de gemeente Westerveld voor de komende jaren weer. Wanneer sprake is van een positief EMU-saldo zullen de liquiditeiten toenemen en wanneer sprake is van een negatief saldo zullen de liquiditeiten afnemen. Gelet op de huidige liquiditeitspositie van de gemeente is er geen aanleiding om in de komende jaren een nieuwe langlopende financiering aan te trekken.

Berekening EMU-saldo (bedragen x € 1.000)	**Begroting 2026**	**Begroting 2027**	**Begroting 2028**	**Begroting 2029**	**Begroting 2030**
Periode	**T-1**	**T**	**T+1**	**T+2**	**T+3**
A. Geraamd exploitatiesaldo voor mutatie reserves	-1.471	-1.619	-1.483	-297	-69
B. Mutatie (im)materiele vaste activa	4.754	-	-166	-165	-166
C. Mutaties voorzieningen	1.647	-630	-3.885	168	-1.683
D. Mutatie voorraden	-829	2.669	-	-	-
E. Verwachte boekwinst bij verkoop effecten en verwachte boekwinst bij verkoop (im)materiele vaste activa	-	-	-	-	-
F. Berekend EMU-saldo (A-B+C-D-E)	**-3.749**	**-4.918**	**-5.202**	**36**	**-1.586**

Het EMU-saldo is negatief in 2026, 2027, 2028 en 2030. De gemeente geeft via reële transacties meer geld uit dan dat er binnenkomt. De gemeente maakt in deze jaren meer schulden en draagt negatief bij aan het EMU-saldo van Nederland. In Europees verband is afgesproken dat het overheidstekort (EMU-saldo) maximaal 3% mag zijn. Binnen Nederland is dit tekort van 3% ‘verdeeld’ tussen de verschillende overheden.

In 2029 is het EMU-saldo positief. Dat wil zeggen de gemeente minder geld uit geeft dan er binnenkomt en dus positief bijdraagt aan het EMU-saldo van Nederland.

B.2.6. Overzicht investeringen 2027 - 2030

Investeringen

Investering	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
7040017 Vloerisolatie De Wiekslag (2029)	-	-	44.667	-
7040022 Dakisolatie Bestuurscentrum Diever (2027)	50.000	-	-	-
7040027 Dakisolatie De Wiekslag (2029)	-	-	45.654	-
7049234 Vervanging Claas Arion 510 Tractor (2027)	85.000	-	-	-
7049367 VW Transporter gesloten (2027)	70.000	-	-	-
7049376 Schliessing houtversnipperaar (2027)	60.000	-	-	-
7049378 VW Transporter (2027)	48.000	-	-	-
7049381 Investering hulpstukken kraan (2028)	20.000	-	-	-
7049383 Vacuumtank Peecon (2029)	-	-	40.000	-
7049384 Toyota 4x4 (2027)	102.000	-	-	-
7049385 Villeton sneeuwploeg (2029)	-	-	16.400	-
7049386 Villeton sneeuwploeg (2029)	-	-	16.400	-
7049387 Villeton sneeuwploeg (2029)	-	-	16.400	-
7049392 Vervanging MAN TGS 26.430 (2028)	-	275.000	-	-
7049393 Vervanging MAN TGS 26.430 (2028)	-	275.000	-	-
7049394 Vervanging MAN TGS 26.430 (2029)	-	-	275.000	-
7049395 Vervanging VW Crafter (2030)	-	-	-	77.000
7049396 Vervanging VW Transporter pick-up (2030)	-	-	-	49.000
7049397 Vervanging VW Crafter pick-up (2030)	-	-	-	77.000
7049398 Vervanging Hitachi ZX140 Mobiele Kraan (2028)	-	200.000	-	-
7049399 Investering hulpstukken kraan (2031)				20.000
7049401 Rioolspuit ROM SmartTrailer PRO (2030)	-	-	-	35.000
7049402 Zoutstrooier Epoke (2028)	-	35.500	-	-
7049403 Pekel mixer (2028)	-	35.000	-	-
7049404 Villeton LNT 22.50 Sneeuwploeg (2028)	-	10.000	-	-
7049405 VW Caddy (2027)	49.000	-	-	-
7049406 VW Caddy BOA (2028)	-	43.000	-	-
7049407 VW Caddy (2030)	-	-	-	49.000
7049408 Rioolspuit Rionet inbouw Crafter (2030)	-	-	-	30.000
7210353 Vervanging en reconstructie wegen (2027)	1.044.014	-	-	-
7210360 Vervanging houten bruggen (2027)	132.000	-	-	-
7210361 Vervanging houten bruggen (2030)	-	-	-	325.000
7210426 Vervanging en reconstructie wegen (2028)	-	672.149	-	-
7210427 Vervanging en reconstructie wegen (2029)	-	-	200.000	-
7210428 Vervanging en reconstructie wegen (2030)	-	-	-	5.023.934
7530136 Sportvelden (2027)	34.000	-	-	-

Investering	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
7530137 Sportvelden (2028)	-	34.000	-	-
7530140 Sportvelden (2029)	-	-	34.000	-
7530141 Sportvelden (2030)	-	-	-	34.000
7530142 Robotmaaier sportpark Wapse	14.000			
7530143 Robotmaaier sportpark Wapserveen	25.000			
7530144 Robotmaaier sportpark Uffelte	26.000			
7570001 Speeltoestellen (2027)	750.000	-	-	-
7570002 Speeltoestellen (2029)	-	-	750.000	-
7722131 Riolering vrijverval (2028)	-	268.248	-	-
7722132 Riolering vrijverval (2029)	-	-	284.726	-
7722133 Riolering vrijverval (2030)	-	-	-	279.181
7722211 Riolering gemalen bouwkundig (2028)	-	15.600	-	-
7722212 Riolering gemalen mech/elektr (2028)	-	22.860	-	-
7722213 Riolering gemalen bouwkundig (2029)	-	-	120.000	-
7722214 Riolering gemalen mech/elektr (2029)	-	-	180.000	-
7722215 Riolering gemalen bouwkundig (2030)	-	-	-	60.000
7722216 Riolering gemalen mech/elektr (2030)	-	-	-	180.000
7722535 Riolering milieumaatregelen (2027)	180.000	-	-	-
7722536 Riolering drukriolering mech/elektr (2027)	29.400	-	-	-
7722537 Riolering gemalen mech/elektr (2027)	22.860	-	-	-
7722538 Riolering vrijverval (2027)	250.652	-	-	-
7722539 Riolering stedelijk watersysteem (2027)	52.200	-	-	-
7722540 Riolering drukriolering mech/elektr (2028)	-	29.400	-	-
7722541 Riolering drukriolering bouwkundig (2028)	-	90.000	-	-
7722542 Riolering drukriolering bouwkundig (2029)	-	-	14.400	-
7722543 Riolering drukriolering mech/elektr (2029)	-	-	29.400	-
7722544 Riolering drukriolering mech/elektr (2030)	-	-	-	29.400
7722824 Riolering milieumaatregelen (2028)	-	180.000	-	-
7722825 Riolering milieumaatregelen (2029)	-	-	180.000	-
7722826 Riolering milieumaatregelen (2030)	-	-	-	180.000
7722921 Riolering stedelijk watersysteem (2028)	-	52.200	-	-
7722922 Riolering stedelijk watersysteem (2029)	-	-	52.200	-
7722923 Riolering stedelijk watersysteem (2030)	-	-	-	52.200
7822010 4281 - Starterslening VROM (2027)	500.000			
7822010 4282 - Starterslening VROM (2028)		500.000		
7822010 4283 - Starterslening VROM (2029)			500.000	
7822010 4284 - Starterslening VROM (2030)				500.000
Totaal investeringen	**3.544.126**	**2.737.957**	**2.799.247**	**7.000.715**

B.3. Bijlage Taakvelden overzicht

Begroting 2027 naar taakvelden

In het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) is voorgeschreven dat er een indeling gemaakt moet worden van de lasten en baten per taakveld. Het doel van deze indeling is de onderlinge vergelijkbaarheid van gemeenten te vergroten. De provincie, het Rijk en het centraal bureau voor de statistiek maken gebruik van de gegevens volgens deze indeling.

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2027				
	Lasten	Baten	Stortingen	Onttrekkingen	Saldo
0.1 Bestuur	**1.819**	**0**	**0**	**0**	**-1.819**
0.2 Burgerzaken	**584**	**307**	**0**	**0**	**-277**
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	**109**	**93**	**0**	**0**	**-15**
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	**1.815**	**2**	**0**	**0**	**-1.812**
1.2 Openbare orde en veiligheid	**454**	**11**	**0**	**0**	**-443**
2.1 Verkeer en vervoer	**4.572**	**222**	**0**	**0**	**-4.350**
3.1 Economische ontwikkeling	**100**	**0**	**0**	**0**	**-100**
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	**38**	**15**	**0**	**0**	**-23**
3.4 Economische promotie	**1.318**	**2.531**	**0**	**0**	**1.213**
4.2 Onderwijshuisvesting	**679**	**64**	**0**	**0**	**-614**
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	**969**	**162**	**0**	**0**	**-807**
5.1 Sportbeleid en activering	**282**	**182**	**0**	**0**	**-100**
5.2 Sportaccommodaties	**927**	**153**	**0**	**0**	**-774**
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	**332**	**0**	**0**	**0**	**-332**
5.4 Musea	**97**	**0**	**0**	**0**	**-97**
5.5 Cultureel erfgoed	**222**	**0**	**0**	**0**	**-222**
5.6 Media	**526**	**19**	**0**	**0**	**-507**
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	**2.819**	**20**	**0**	**0**	**-2.799**
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	**6.477**	**189**	**0**	**0**	**-6.288**
6.2 Wijkteams	**310**	**0**	**0**	**0**	**-310**
6.3 Inkomensregelingen	**5.021**	**3.606**	**0**	**0**	**-1.415**
6.4 WSW en beschut werk	**3.702**	**0**	**0**	**0**	**-3.702**
6.5 Arbeidsparticipatie	**592**	**0**	**0**	**0**	**-592**

Exploitatie	Begroting 2027				
	Lasten	Baten	Stortingen	Onttrekkingen	Saldo
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	**832**	**222**	**0**	**0**	**-610**
7.1 Volksgezondheid	**1.201**	**0**	**0**	**0**	**-1.201**
7.2 Riolering	**2.513**	**2.254**	**0**	**0**	**-259**
7.3 Afval	**2.458**	**2.945**	**0**	**0**	**487**
7.4 Milieubeheer	**1.116**	**634**	**0**	**0**	**-482**
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	**427**	**376**	**0**	**0**	**-51**
8.1 Ruimte en leefomgeving	**748**	**21**	**0**	**0**	**-727**
8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	**1.368**	**1.368**	**0**	**0**	**0**
8.3 Wonen en bouwen	**2.439**	**755**	**0**	**0**	**-1.684**
6.711 Huishoudelijke hulp (WMO)	**2.677**	**0**	**0**	**0**	**-2.677**
6.712 Begeleiding (WMO)	**1.601**	**0**	**0**	**0**	**-1.601**
6.713 Dagbesteding (WMO)	**789**	**0**	**0**	**0**	**-789**
6.72A Jeugdhulp begeleiding	**1.241**	**0**	**0**	**0**	**-1.241**
6.72B Jeugdhulp behandeling	**194**	**0**	**0**	**0**	**-194**
6.72C Jeugdhulp dagbesteding	**77**	**0**	**0**	**0**	**-77**
6.73A Pleegzorg	**217**	**0**	**0**	**0**	**-217**
6.73B Gezinsgericht	**331**	**0**	**0**	**0**	**-331**
6.73C Jeugdhulp met verblijf overig	**3**	**0**	**0**	**0**	**-3**
6.74A Jeugdhulp behandeling GGZ zonder verblijf	**1.216**	**0**	**0**	**0**	**-1.216**
6.74B Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf	**461**	**0**	**0**	**0**	**-461**
6.752 Jeugdhulp ambulant regionaal	**750**	**0**	**0**	**0**	**-750**
6.81A Beschermd wonen (WMO)	**0**	**250**	**0**	**0**	**250**
6.82A Jeugdbescherming	**384**	**0**	**0**	**0**	**-384**
6.82B Jeugdreclassering	**53**	**0**	**0**	**0**	**-53**
Totaal programma's	**56.859**	**16.403**	**0**	**0**	**-40.457**

Overige programma onderdelen: Overhead
Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2027				
	Lasten	Baten	Stortingen	Onttrekkingen	Saldo
0.4 Overhead	**17.842**	**72**	**0**	**0**	**-17.770**
Totaal Overhead	**17.842**	**72**	**0**	**0**	**-17.770**

Overige programma onderdelen: Algemene dekkingsmiddelen (incl. onvoorzien)
Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2027				
	Lasten	Baten	Stortingen	Onttrekkingen	Saldo
0.5 Treasury	**180**	**885**	**0**	**0**	**705**
0.61 OZB woningen	**239**	**4.190**	**0**	**0**	**3.951**
0.62 OZB niet-woningen	**0**	**1.306**	**0**	**0**	**1.306**
0.64 Belastingen overig	**153**	**20**	**0**	**0**	**-133**
0.7 Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds	**0**	**50.850**	**0**	**0**	**50.850**
0.8 Overige baten en lasten	**20**	**-50**	**0**	**0**	**-70**
Totaal Algemene dekkingsmiddelen	**592**	**57.201**	**0**	**0**	**56.608**

Mutatie in reserves
Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2027				
	Lasten	Baten	Stortingen	Onttrekkingen	Saldo
0.10 Mutaties reserves	**0**	**0**	**916**	**2.597**	**1.681**
Totaal mutatie reserves	**0**	**0**	**916**	**2.597**	**1.681**

Resultaat

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2027				
	Lasten	Baten	Stortingen	Onttrekkingen	Saldo
Stortingen	0	0	4.068	0	-4.068
Onttrekkingen	0	0	0	4.005	4.005
Saldo na mutatie reserves	**0**	**0**	**4.068**	**4.005**	**-63**

B.4 Bijlage subsidies per programma

Subsidies per programma

Onderstaand een overzicht van totaal te verstrekken subsidies per programma.

Programma en soort	Geraamd subsidiebedrag 2027
3. Economie	475.000
4. Onderwijs	164.000
5. Sport, cultuur en recreatie	793.000
6. Sociaal domein	1.921.000
7. Volksgezondheid en milieu	52.000
Subsidieplafond	**3.405.000**

Vaststellingsblad

Vaststellingsblad

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van de raad van de gemeente Westerveld op 3 november 2026.

de voorzitter, de griffier,

J. Spoelstra R. Weernekers